FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

7 Oktober 1983
Nr. 15
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

Strasbourg'da Konsey binası önünde Türkiyeli ilericilerin eylemi etkili oldu

Avrupa Konseyi, Cunta'nın seçimlerini gayrimeşru ilan etti

- **NATO Asamblesi'nin seçimlerin demokratik olmayacağını belirten açıklaması da "sürpriz bir gelişme" oldu**

Avrupa Konseyi, raportör Steiner'in *"Türkiye Hakkındaki Raporu"*nu 25 karşı ve 3 çekimser oya karşılık 80 oyla kabul etti. Karar özellikle 6 Kasım seçimlerinden sonra oluşacak parlamentonun *"gayrimeşru"* olduğunu kabul ediyor ve bu anlamda, Cunta çısından açık bir *"mahkumiyet kararı"* değeri taşıyor.

Öte yandan, Avrupa'daki Türkiyeli göçmen işçilerin, çeşitli demokratik kişi ve örgütlerin, Türkiye'deki bazı kuruluşların yurtdışında politik göçmen olarak bulunan temsilcilerinin dayanışma hareketi, Avrupa Konseyi'nin Cunta'yı mahkum etmesinde önemli rol oynadı.

● Yazısı 4. Sayfada

Yüzlerce Türkiyeli demokrat Strasbourg'da Konsey binasına doğru yürüdü

15-22 Ekim arasında roketlere karşı protesto gösterileri yapılacak

Federal Almanya'da barış güçleri "Kızgın Sonbahar" eylemleri için hazır!

15-22 EKIM günleri arasında Federal Almanya'da barış girişimleri roketlere karşı büyük protesto gösterileri yapacaklar. Kiliselerde, işyerlerinde, okullarda, devlet dairelerinde işi bırakma eylemi dahil çeşitli toplantı ve gösteriler yapılacak. Barışseverler, ABD üsleri çevresinde şimdiden başlatmış oldukları blokaj eylemlerini hafta boyunca da sürdürecekler. Barış girişimlerinin tüm Federal Almanya'da uygulayacakları eylem programı şöyle:
16 EKIM: Kiliselerde ve kiliselerin çevresinde yapılacak eylemler, 17 EKIM: Kadınların barış eylemleri, 18 EKIM: Anti-militarizm ve enternasyonalizm günü, 19 EKIM: Işletmelerin, fabrikaların eylem günü, 20 EKIM: Okullar ve yüksek okullarda kısa süreli işi bırakmayı da içeren eylemler, 21 EKIM: Parlamento ve devlet dairelerinde gösteriler, 22 EKIM: Hamburg, Bonn ve Stuttgart merkez olmak üzere çeşitli kentlerde yığınsal gösteriler.

Bozkurt'un izinde...
Sovyet Gazetecisi
J.Andronov, Papa suikastının
izini sürdü

12.-13. sayfalarda

Ekonominin bütün sektörleri ABD tekellerine açıldı Anlaşma çok geniş kapsamlı

F-16 Anlaşması Türkiye'nin geleceğini de yönlendirecek

F-16 Anlaşması Türkiye'nin geleceğini de yönlendirecek

Uluslarası olmayan sanat, ulusâl da olamaz

Aydın Karahasan

ile söyleşi
8. sayfada

●

Niçin 35 saat

Necati Gürbaca

6. sayfada

●

F-16 bombardıman uçaklarının Türkiye'de yapımıyla ilgili olarak ABD ile yapılan anlaşmanın, uçak yapım projesinden çok daha geniş kapsamlı bir mutabakat anlaşması olduğu açıklandı. ABD ile cumhuriyet tarihinin en büyük ve en kapsamlı anlaşması yapılarak, Türkiye'nin kalkınma ve sanayileşme modelinden dış politikasına kadar köklü ve tehlikeli değişiklikler getiren yeni bir strateji kabul edilmiş oldu. Mutabakata varılan anlaşma metnine göre, başta uçak ve öteki askeri sanayi kompleksleri olmak üzere, madencilik, tarım ve tarım ürünleri sanayii, dış ticaret, haberleşme ve turizm sektörlerine, ABD tekelleri yerli ortaklarıyla birlikte cumhuriyet tarihinin en büyük yabancı sermaye yatırımını yapacaklar.

● Yazısı 11. Sayfada

Diyarbakır cezaevindeki kararlı direniş Cunta cellatlarına geri adım attırdı

Diyarbakır Askeri Ceza ve Tutukevi'ndeki siyasal tutukluların ölüm orucu biçiminde sürdürdükleri direniş, 28 Eylül günü hedefine ulaşarak sona erdi. Sıkıyönetim Komutanlığı ve Cezaevi yönetimi, ölüm orucundaki tutukluların istemlerinin hemen tümünü kabul ettiler. 12 Eylül'den beri ilk kez siyasal tutukluların bir eylemi böylesine belirgin bir başarı kazandı.

Eylemin başarıya ulaşmasında tutukluların kararlılığı, dar grupçu çekişmelere kapılınmaması, eylemin hapishane dışına daha iyi duyurulması, tutuklu ailelerinin cesur karşı çıkışları ve yurtdışındaki demokratik kamuoyunun harekete geçirilebilmesi etkili oldu.

●Yazısı 5. Sayfada

Federal Hükümet sığınmacılara düşmanlıkta kararlı

Federal hükümetin siyasal sığınma başvurularına karşı olumsuz tutumu ve Türkiyeli ilericileri cuntaya teslim etme eğilim ve hatta kararlılığı sürüyor. Bu arada *"hukukdışı"* gerekçelerle sığınma istemlerinin reddedilmesi de sürüyor. Ancak Alman ilerici kamuoyu ile Türkiyeli demokratların etkinlikleri hükümeti sık sık geri adımlara zorluyor.

● Yazısı 7. Sayfada

Tersane işgalleri bitti ama işkolunda bunalım hâlâ sürüyor

Hamburg, Bremen ve Kiel tersanelerindeki işgal eylemlerine IG-Metall üyesi binlerce işçi katılmıştı

Federal Almanya'nın kuzey kıyılarındaki gemi yapım işletmelerinde Eylül ayında patlayan işgal eylemleri sona erdi. İşgal eylemlerinin ardından Hamburg'da 1354 işçi işten çıkarıldı. Gemi yapım işçileri eylemlerinin yeni biçim ve yöntemlerle süreceğini, işgal eylemlerinin bir uyarı olduğunu belirttiler.

●Yazısı 6. Sayfada

Belirleyici olan...

Öyle olaylar vardır ki, fazla söze gerek bırakmaz. Kendi kendini anlatır. Daha da öte, sonucu olduğu politik süreçlerin özünü ve gelişme doğrultusunu ortaya koyar. Türkiye'de üç yıldır pazarlığı yapılan ve F-16'ların alınması kararı ile sonuçlanan *"asrın uçak satışı"* da işte bu türden bir olay.

24 Ocak kararları, Türkiye'de serbest bölgelerin kurulması, Türkiye'nin Ortadoğu'nun sütçüsü, kasabı, manavı haline gelmesi, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernleştirilmesi, NATO dışı alanlara müdahale stratejisi içinde Türkiye'nin, Ortadoğu'ya sıçrama tahtasına dönüştürülmesi, ABD ile yapılan gizli anlaşmalarla Çevik Kuvvetler'e bazı olanaklar sağlanması ve bu gelişmeler içinde, ABD ile gittikçe daha çok bütünleşen, ABD'ye dayandıkça ülke içinde de daha geniş kesimleri karşısına alan, en gerici, en işbirlikçi ve en saldırgan kesimlerin diktatörlüğüne dönüşen cunta...

Bu gelişmeler doğrultusunda, geçtiğimiz günlerde sonuçlandırılan F-16 projesi de sadece bir uçak alışverişi değil, *ABD emperyalizmiyle çok yönlü bir içiçe geçmeyi* öngören, ekonomik, politik ve askersel bir bağımlılık anlaşması. İlk planda 16 sektörde 500 milyon dolarlık yatırım ile ABD ile ilişkilerde yeni bir çığır açacak olan bu anlaşma, Türkiye'yi Ortadoğu'da yeni misyonlara sürükleyebilecek. Türkiye sadece uçak almıyor. ABD'nin ölüm tüccarları ile bütünleşen Türkiye tekelci sermayesine de yeni pazar olanakları açılıyor. ABD, F-16 projesi ile bir taraftan cuntanın temel direği olan tekelci sermayenin en saldırgan kesimlerini daha da güçlendirirken, kendisi için de Ortadoğu'ya her türlü müdahalede *sağlam bir sıçrama tahtası* yaratıyor.

Türkiye basınında F-16 projesinin bu yönleri üzerinde hiç durulmadığı gibi, olay *"21. asrın uçağını alıyoruz"* diye sevinç çığlıkları ile karşılandı. Öte yanda, aynı günlerde bir başka haber manşetlere çıkarıldı. Bu habere göre Türkiye, ABD'ye Lübnan'a yapacağı yardımlar için istediği lojistik desteği sağlamayı reddetmişti. Olay kamuoyuna Türkiye dış politikasında önemli bir başarı olarak yansıtıldı. 1958'de ABD Lübnan'a deniz piyadeleri çıkarmak istediği zaman İncirlik üssünün kullanılmasına izin veren Türkiye'nin, 25 yıl sonra aynı şeyi yapmaması ABD ile ilişkilerde temel bir politika değişikliği, bağımsız dış politika yürütmekte bir başarı olarak değerlendirildi.

Oysa geçtiğimiz son üç yıl içinde cunta, ABD ve NATO'nun en gerici çevrelerinin bölgemize yönelik askersel üstünlük ve yayılma planlarının baş destekçilerinden biri oldu. Bu çevrelerin desteğiyle ülke içinde ve dışında saldırganlığını arttırdı, Irak operasyonu ile de işi başka ülkelerin topraklarına saldırıya kadar vardırdı. Bugüne dek gerek NATO toplantılarında, gerekse ABD ile ikili anlaşmalar çerçevesinde Türkiye, ABD'nin Ortadoğu'ya müdahale stratejisine hiç bir noktada itiraz etmedi. Pentagon raporları, ABD'nin bu stratejisinde bölgedeki müttefiklerine ve *özellikle Türkiye'ye* dayandığını açıkça yazdılar. Bu koşullarda, ABD'nin yardım teklifinin reddedilmesinin, kamuoyunu etkilemeye yönelik bir danışıklı-döğüş olabileceğini düşünmek bile mümkündü.

İşin şu yönü de vardı. Türkiye, özellikle savaş koşullarında Arap ülkelerine karşı ABD'nin, ya da İsrail'in yanında açıkça yer almaktan daha önce de kaçınmıştı. 1967'de Arap-İsrail savaşı döneminde de Türkiye, ABD'ye İsrail'e sağlayacağı lojistik destek için yardım etmeyi reddetmişti. Kaldı ki bugün, Arap ülkelerine yaptığı ihracat Türkiye açısından yaşamsal önem taşıdığı gibi, ABD'nin Lübnan'a müdahalesi Amerikan Kongresi'nin bir kısmı tarafından bile onay görmemektedir.

Boyalı basın, bu olayı manşete çıkarırken, her zaman olduğu gibi, cuntanın gerçek yüzünü, onun Amerikancı, NATO'cu ve saldırgan yüzünü örtbas etme görevini yerine getirmiştir. Oysa dış politika bir bütündür. Bu bütün içinde *belirleyici olan*, rejimin niteliğini tayinde üzerinde durulması gereken, Türkiye'yi her anlamda ABD'nin *sıçrama tahtası* haline getiren F-16 projesi türünden anlaşmalardır.

"KARARLI BİR YABANCILAR VE SIĞINMA POLİTİKASI"

ONBEŞ GÜNDE TÜRKİYE

18 Eylül

● 1983'ün ilk altı ayında, yabancı sermayeli kuruluşların kâr transferi geçtiğimiz yılın eş dönemine oranla 3,5 kat artarak 51 milyon 600 bin dolara ulaştı. 1982'nin Ocak-Haziran döneminde yabancı sermayenin kâr transferi 15 milyon 400 bin dolar olarak gerçekleşmişti.

Kâr transferlerinin hızlanmasına karşılık, yabancı sermaye girişi istenilen büyüklüğe ulaşamadı. Yılın ilk yarısında gerçekleşen yabancı sermaye girişi 35 milyon 900 bin dolar oldu. Geçtiğimiz yılın eş döneminde, 23 milyon 700 bin dolarlık yabancı sermaye girişi olmuştu.

19 Eylül

● Devlet Planlama Teşkilatı'nın yaptığı açıklamaya göre, Türkiye yüzde 20'ye ulaşan işsizlik oranıyla 24 OECD ülkesi arasında birinci sırada bulunuyor. 3 milyon 565 bin kişinin açık işsiz olduğu ve çalışma yaşındaki her 100 kişiden 20'sinin iş bulamadığı Türkiye'yi, işsizlik oranı açısından yüzde 17 ile Belçika ve yüzde 16 ile de Ispanya izlemektedir.

21 Eylül

● Milli Güvenlik Konseyi, toplam 1,683 milletvekili adayından 672'sini veto ederek seçime katılmalarını engelledi. Vetoya uğrayan 672 milletvekili adayının 74'ü MDP, 81'i ANAP, 89'u HP'den ve geri kalan 428'i de bağımsız aday.

● Ingiltere Maliye Bakanlığı'nın hazırladığı bir rapora göre, Avrupa ülkeleri arasında işçi ve memurların en yüksek oranda vergi ödediği ülkenin Türkiye olduğu belirlendi.

22 Eylül

● Başbakan Ulusu ile görüşen Türk-Iş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, yüksek fiyat artışları nedeniyle gerçek işçi ücretlerinin sürekli gerilediğini belirterek, ücretlere yüzde 20 oranında ek zam yapılmasını istedi. Türk-Iş Genel Başkanı'nın Başbakan Bülent Ulusu'ya sunduğu raporda, işçilerin alım gücünde son iki yılda yüzde 17 oranında düşüş olduğu belirtildi.

23 Eylül

● Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, 1983 yılının Ocak-Ağustos dönemini kapsayan sekiz aylık sürede enflasyon oranı yüzde 21,4'e ulaştı. 1982 yılının eş döneminde, fiyatlar yüzde 15,7 oranında artış göstermişti. 1982-1983 Ağustos dönemini kapsayan bir yıllık sürede ise, enflasyon oranı yüzde 31'e yükseldi. Geçtiğimiz yılın eş döneminde, yıllık enflasyon oranı yüzde 25,5 idi.

24 Eylül

● 1984 yılı bütçesi Danışma Meclisi'nde görüşülmeye başlandı. Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan bütçe tasarısına göre, 1984 yılında 3 trilyon 250 milyar liralık harcama yapılacak. Toplam 3 trilyon 250 milyar liralık devlet harcamalarının yüzde 17'sini oluşturan 584 milyar lira, Milli Savunma Bakanlığı'na ödenek olarak ayrıldı.

● Petrol-Iş Sendikası'nın DPT ve Istanbul Ticaret Odası'nın verilerine dayanarak yaptığı araştırmaya göre, kimya işkolunda çalışan 40 bin işçinin alım gücü 1972 yılına oranla yüzde 53 geriledi.

Gerçek ücretlerin 1977'ye göre yapılan karşılaştırmasında ise, yaklaşık 40 bin işçinin 1983'de 6 yıl öncesinin ancak yüzde 38'i kadar bir alım gücüne sahip olduğu görülüyor.

25 Eylül

● Türk-Iş'in işçi ücretlerine yüzde 20 ek zam istemini Başbakan Bülent Ulusu Yüksek Hakem Kurulu'na (YHK) havale etti. Türk-Iş'in yüzde 20'lik ek zam talebini inceleyen YHK, istemi yerinde bulmayarak reddetti

26 Eylül

● Haftalık **Somut** Dergisi'nin Yazıişleri Müdürü Hayati Asılyazıcı'nın 1 Temmuz 1983 tarihinde **"Nasılsınız"** köşesinde yayınlanan bir yazıdan dolayı yargılanmasına başlandı. Istanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca açılan davada, Asılyazıcı'nın en az beş yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezası ile cezalandırılması isteniyor.

28 Eylül

● Zeytinyağı, sabun ve peynirin fiyatlarına yüzde 5 ile yüzde 30 oranında zam yapıldı. Yapılan açıklamaya göre beyaz peynirin fiyatı yüzde 5, tulum peynirinin fiyatı yüzde 10, sabun fiyatları yüzde 10 ve zeytinyağı fiyatı da yüzde 30 oranında zam gördü.

● Yurt dışında bulunan 13 kişiye cunta tarafından yurda dön çağrısı yapıldı. Dön çağrısı yapılan Ümran Zafer Baran, Ramazan Kılıç, Osman Yavuz, Mustafa Uğur Sülün, Yücel Top, Mehmet Cemil Kaptan, Hıdır Mak, Ali Ilhami, Fikri Kocakerim, Cemal Kral, Ekrem Aydın, Vural Atış ve Düzgün Taşkıran'ın 30 Eylül tarihine kadar yurda dönmedikleri takdirde yurttaşlıktan çıkartılacakları açıklandı.

29 Eylül

● Anayasa Alt Komisyonu, MGK üyesi ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Nejat Tümer'in **"6 Kasım seçimlerine katılamayan partilerin, ilk mahalli seçimlere de katılmamasını"** öngören yasa tasarısı önerisini oybirliği ile reddetti.

30 Eylül

● Muhafazakar, Yeni Düzen ve Huzur Partilerinin temelli kapatılması için açılan davaya Anayasa Mahkemesi'nde devam edildi. Konuyu dosya üzerinden inceleyen Anayasa Mahkemesi, görüşünü açıklamak üzere dosyanın ivedi olarak

ŞU BİZİM TÜRKİYE

Ne kokuyor?

Cuntanın **"bizim de sol partimiz var işte"** diyebilmek için Başbakanlık memurlarından Necdet Calp'e kurdurttuğu Halkçı Parti seçim propagandasında pek acemi. Hele başkanlığı üstlenen memur emeklisi ve eskisi Necdet Calp'in hali yürekler acısı. Adamcağız Kayseri'de seçim propagandası için gittiğinde kendisine ikram edilen pastırmayı mideye indirdikten sonra **"ciddi"** bir demeç verdi ve **"iktidara gelirsek pastırmayı ucuzlataca-**

OYBİRLİĞİ İLE YORUMSUZ

Yukarıdaki gazete kupürü 27 Eylül 1983 günü yayınlanan Cumhuriyet Gazetesi'nin birinci sayfasında yer aldı. Gazete iç sayfalarında ayrıntısını sunduğu röportajın özetini birinci sayfada bu biçimde veriyordu. Türkiye Postası*'nda "Şu Bizim Türkiye" köşesini hazırlayan arkadaşımız bu kupürün altına bir şeyler yazmak istedi. Ancak yazıişlerinde görevli tüm arkadaşlarımız kupürün "yorumsuz" girmesinde ısrar ettiler. Yazıişlerinin oybirliği ile aldığı karara uyuyor ve MDP paşasıyla ilgili bu gazete kupürünü "aynen" sunuyoruz.*

ten sonra "ciddi" bir demeç verdi ve **"iktidara gelirsek pastırmayı ucuzlatacağız ve halkın sofrasında baş köşeyi almasını sağlayacağız"** dedi.

Pastırmaya sözümüz yok ama şu cunta partilerinin şefleri ortalığı kokutmaya başlamadılar mı?

Haydi soralım!

Evren delidana gibi dolanıyor. Illeri tamamladı şimdi de ilçelere geldi sıra anlaşılan. Son gezisini Şereflikoçhisar ve Aksaray ilçelerine yaptı. Aksaray'da bir de konuşma yapan cuntabaşı politikayı ve politikacıları kötüleme çabasına devam etti. Konuşmasının bir yerinde de **"Seçimlerde buralara kadar gelip boş vaatlerde bulunanlardan hesap sorun"** dedi.

Şimdi birlikte bakalım cuntabaşının iktidarı gasbettiği günlerdeki vaatlerine: **"Ekonomideki kötü gidişi durduracağız"** dedi. Oysa ekonomi batağın dibine doğru dörtnala gitmekte. Kentlerde açlık ve işsizlik kol geziyor. Köylü ürettiği ürünü devlete sattıysa parasını alamıyor, tüccara sattıysa yok pahasına elden çıkarıyor.

"Türkiye'yi dünya milletleri arasında hakettiği saygın yere ulaştıracağız" dedi. Türkiye'nin yeryüzünde saygın bir yeri hakettiğine kuşku yok. Ama cunta yönetimi altında Türkiye tüm uluslararası kuruluşlarda (NATO filan gibi saldırı örgütlerini kasdetmiyoruz elbette) ağır eleştirilere hedef oluyor; bir dizi uluslararası örgütten ya kovuldu ya kovulmaktan beter oldu.

Sık dişini vatandaş

Ülkemizde dişlerinden şikayetçi olanların hali tam anlamıyla duman. Özel diş kliniklerine gitmeyi düşünmek bile mümkün değil. Örneğin çarpık dişlerinden şikayetçi olan bir kişinin özel kliniklerde ödeyeceği para 200 bin liradan başlıyor. Diş yaptırma (protez) fiyatları ise 80 binden. Bu durumda halkımız devlet ve üniversitelerin diş kliniklerine başvuruyorlar. Buraya kadarı olağan.

Ancaaak! Örneğin Istanbul Çapa Diş Hekimliği Kliniği'nde 12 bin 500 yurttaşımıza, Ankara Hacettepe Üniversitesi Diş Kliniği'nde 4 bin 500 yurttaşımıza **tam üç yıl** (yanlış okumadınız üç yıl, üç tane 365 gün) **sonrası için randevu verildi.** Istanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Diş Kliniği'nde ise 126 hastaya **beş yıl** (doğru okuyorsunuz beş yıl) **sonrası için randevu verildi.**

Pazar günü Ankara'nın Kalecik ilçesine yaptığı gezi sırasında geçeceği yollara evlerden toplanan halıların serildiğini öğrenen Cumhurbaşkanı Evren buna sinirlendi. Evren yere serilen [illegible]

EVREN HALI KIYMETİ BİLİR

Evren, öteki cunta üyeleriyle birlikte Ankara'nın Kalecik ilçesine gittiğinde ayaklarının altına ilçedeki *"yağcı resmi görevliler"* tarafından serilmek istenen halılara öfkelenmiş ve halılara basmadan yanından çekip gitmiş. Tabii gazeteler *"Alçakgönüllü Cumhurbaşkanı"* yaygarasıyla yağcılık yarışına devam ettiler. Oysa gerçek öyle değil. Evren serilen halıların değerli olduğunu bir bakışta gördü ve o yüzden üstlerine basmadı. Çünkü...çünkü üç yıldan beri halkımızın en yiğit evlatlarının kanına basa basa yürüyor Evren. Halıların kanlanmasını göze alamamış...Hepsi bu...

Senin rakibin sensin paşa!

MDP'nin kıt akıllı, kıt yetenekli paşası Turgut Sunalp New York Times Gazetesi'ne bir demeç verdi. Paşa gerine gerine ilan etti: **"Ciddi bir rakibimiz yok!"** Sonra devam etti: **"Seçimleri kazanıp iktidar olacağız. Eski politikacıların en iyilerini aldık".**

Şimdi ne demeli? MDP'nin ciddi bir rakibi olmaması için cunta şefleri ellerinden geleni yaptılar. Ama daha şimdiden görülüyor ki Anavatan Partisi, yeni dönemde halkımızın iliğini kemiğini sömürme yarışında MDP'ye ciddi bir rakip ve pek çok kentte cuntanın has partisine kök söktüreceği şimdiden söyleniyor. Bu biiir...Ikincisi, MDP paşasına sormak gerek, **"Ortada rakip mi bıraktınız ki a paşa, şimdi gerine gerine, ciddi rakip yok, diyorsun?"** Şu SODEP ile Doğru Yol seçimlere girseydi hep birlikte gülecektik haline.

Bak şu Ulusu'ya

Bu sayfanın hemen üstündeki fotoğrafa bakın. Evren'in yoluna halı döşeyen Kalecik ilçesi yetkililerine **"bozuk attığı"**'nı ve böyle şeylerden hoşlanmadığını belirten bir gazete kupürü var.

Ancak elimizde de ünlü Fortuna dergisinde yayınlanmış bir ilan var. 16 sayfalık ilan Türkiye'yi tanıtma amacını güdüyor ve ilanın başköşesinde Cunta'nın Başbakanı Ulusu'nun pişmiş kelleden beter bir resmi ve altında da özel demeci var. Ulusu aynen şöyle diyor:

"Yabancı sermayenin yoluna halı serilmiştir".

Durumu, vehameti itibariyle Evren'in dikkatine sunar, Başbakanına gözkulak olmasını öğütleriz.

İşçi-memur ayrımı

Cuntanın sanki **"sadaka"** verircesine nazlana nazlana, ıkına sıkına emekçi ücretlerinde bir parça zam yapacağı anlaşılıyor. Kuşkusuz resmi enflasyon oranının altında bir zam yapılması ön koşul. Ama bir de işçi-memur ayrımı var ki cuntanın işçi düşmanlığının tartışma götürmez bir kanıtı. Elbette memur kitlesinin bu pahalılık cehenneminde ellerine üç beş kuruş fazla geçmesi sevindiricidir. Ama şu ayrıma ne demeli? Yapılacak zamlar emekli memur ve işçiler arasında tam bir uçurum yaratıyor. En yüksek dereceden emekli olan memurların aylığı 13 bin lira artarken, gene en yüksek dereceden emekli olan işçilerde artış sadece 3 bin lira. Acaba bakkal, manav, ev sahibi emekli işçilerden daha mı az para istiyor?

celeyen Anayasa Mahkemesi, görüşünü açıklamak üzere dosyanın ivedi olarak Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesini kararlaştırdı. Cumhuriyet Başsavcılığı'nın görüşü alındıktan sonra, bu partiler hakkında karar verilecek.

- Türk-Iş'in yüzde 20'lik ücretlere ek zam talebi, Maliye Bakanlığı tarafından da reddedildi. Maliye Bakanlığı, Yüksek Hakem Kurulu'na bir yazı göndererek Türk-Iş'in ücretlerin arttırılmasına ilişkin talebinin reddedilmesini istedi.

1 Ekim

- Milli Güvenlik Konseyi, seçimlere katılmasına izin verilen üç partiden 21 milletvekili adayını daha veto etti. Veto edilen 21 milletvekili adayının 11'i HP'den, 8'i ANAP'den ve 2'si de MDP'den.
- Danışma Meclisi Bütçe Plan Komisyonu'nda bir konuşma yapan Dışişleri Bakanı Haluk Bayülken, **"AET ile ilişkilerimiz siyasi nedenlerle donduruldu"** dedi.

- Asgari ücretle çalışan ya da yeni işe başlayan bir memurun, bir otomobil satın alabilmesi için, hiçbir harcama yapmadan dokuz yıl çalışması gerekiyor. THA'nın yaptığı araştırmaya göre, aynı kişilerin bir renkli televizyon sahibi olabilmeleri için, yine hiç harcama yapmadan 20 ay ve bir buzdolabı sahibi olabilmeleri için de 6 ay çalışmaları gerekiyor.

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. **Herausgeber:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1 **Verantwortlicher Redakteur:** Mehmet Aksoy **Zentralredaktion und Anschrift aller Verantwortlichen:** 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, Tel: 624 60 92 **Herstellung:** Eigenvertrieb **Druck:** Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48, Säntisstr. 49, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 461432-100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Berlin-West **Abone Koşulları:** F.Almanya ve Batıberlin'de 6 aylık (12 sayı) 30.-DM, 1 yıllık (24 sayı) 60.-DM **Temsilcilikler-Fransa:** Paris, Tel: 01-258 26 90, **F.Almanya:** Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, **Belçika:** Brüksel: B.P.83 **Hollanda:** Amsterdam, Tel: 020-942323 **Ingiltere:** Londra, Tel: 01-801 7046, **Danimarka** Kopenhag, Tel: 01-707 506 **Isveç** Stokholm, Tel: 08-367 576

6 Kasım'da seçim mi, savaş mı yapılacak?

● **6 Kasım düzmece seçimlerinde sandık başlarında asker bekleyeceği resmen açıklandı**

6 Kasım seçimlerinin nasıl bir ortamda yapılacağını Cunta'nın resmen açıkladığı 10 seçim önlemi, hiçbir yoruma yer bırakmadan ortaya koyuyor.

10 seçim önleminden ilgi çekici olan kimileri şöyle:

● **Duyarlı bölgelerdeki sandıkların güvenliğini sağlamak ve kötü niyetleri caydırmak amacıyla olay anında hemen müdahale edebilecek mesafede, oy sandığının bulunduğu binaya yakın yerde yeterli derecede kolluk kuvveti bulunacak.**

● Kritik yerlerde sandıkların güvenliğinin sağlanması için sandık civarında da yeterli güvenlik kuvveti bulundurulacak.

● **Duyarlı bölgelerde vatandaşların sandıklara gitmelerini sağlayan yollarda sabit nöbetçiler görev yapacak, aralarda devriye nöbetçiler bulunacak, sabit ve devriyeler arasında telsiz kullanılacak.**

● Duyarlı bölgelerdeki boş ve kritik garnizonlara gerektiğinde personel sevkedilecek. Kritik ve küçük kırsal yerleşim bölgelerinde karadan ve havadan devamlı etkili güvenlik önlemleri alınacak.

● **Yurt dışından gönderilebilecek zararlı yayınların girişi ve yurt içindeki bu tür faaliyetlerin önlenmesi için sınır kapıları ve postahanelerde gerekli önlemler alınacak.**

"**Kritik**" veya "**duyarlı**" bölgelerin tanımının da yapılmadığı bu önlemler, seçim oyununun, süngü, tank ve hatta hava kuvvetleri eşli-

Son vetolar Cunta'nın yeni döneme ilişkin tercihlerini daha iyi ortaya koydu

6 Kasım'daki düzmece seçimlere bir ay kaldı

6 Kasım'a bir ay kala, Türkiye'de, önceki dönemlerde seçim öncelerinde görülen hareketlilik, ilgi ve ateşli tartışma ortamına rastlanmıyor. Düzmece partilerin hiç birinin seçmen yığınlarının gönüllü ilgisini çekmediği bir ortamda, milletvekili adaylarının vetoları kesinlik kazandıktan sonra, üç Cunta partisinde de fazla bir heyecan kalmamış durumda. Bu durgun siyasal havanın Cunta tarafından dörtbuçuk ay tutuklu bulundurulan Demirel ve diğer 15 önde gelen eski politikacının serbest bırakılmalarından sonra hareketlenip hareketlenmeyeceğini önümüzdeki günler gösterecek.

Son vetolar ve "tercihler"

Cunta, bağımsızların yüzde 90'ı olmak üzere 1683 milletvekili adayından 672'sini veto etti. Cunta'nın üç partisi, en heyecanlı günlerini milletvekili adaylarından hangilerinin Cunta tarafından veto edildiğinin kendilerine tebliğ edileceği gün yaşadılar. Vetoların sonuçları belli olduğunda, kimi tahminlere aykırı olarak, Cunta'nın has partisi MDP'nin 74 ve Cunta'nın muhalefetle görevlendirdiği Halkçı Parti'nin 89 veto aldığı, buna karşılık son günlerde, seçimlere girmesinin engelleneceği, en azından 200 civarında veto yiyeceği söylentileri yoğunlaştırılmış olan Anavatan Partisi'nin 81 veto aldığı görüldü. Cunta her partiden birer genel başkan yardımcısının milletvekili adaylığını veto etmekten de geri kalmamıştı. Gazetelerin ilk yorumu, vetoların partiler arasında eşit dağıtıldığı yolundaydı. Oysa sayıca aşağı yukarı doğru olan bu eşitlik, partilerin gücüne, veto edilen adayların seçim gücü ve listelerdeki sıralarına bakıldığında hiç de geçerli görünmüyordu. MDP, beklenenden fazla vetoya rağmen, veto edilen adayların seçim listelerindeki sıraları ve seçim şansları açısından, birkaç istisna dışında, en zararsız çıkan parti oldu. İstifaları bir türlü durduramamış, gerçek bir örgütlenme sağlayamamış, varlık nedeni dahi artık belirsizleşmiş olan ve bunca beceriksizlikten sonra Cunta'nın desteğini de kaybetmiş bulunan Halkçı Parti ise vetolardan en fazla etkilendi. Parti başkanı vetoların ardından **"Vetolar belimizi büktü, iddialı olacak halimiz kalmadı"** diyerek durumu açıkça belirtiyordu. Milletvekili adaylarının vetolanmasından sonra, rahat nefes alan parti kuşkusuz Turgut Özal'ın Anavatan Partisi oldu.

ANAP'ın önü açılıyor

Anavatan Partisi'nin durumu, son günlerde oldukça tartışmalıydı. Turgut Özal'ın kendisi bile, Cunta'nın yeni bir hamlesinden korkmaya başlamıştı. Özal hakkındaki dosyaların piyasaya çıkarılacağı, adayların çoğunluğunun veto edileceği yaygın söylentiler biçimindeydi. Üstelik bu söylentilerin büsbütün temelsiz olduğu da söylenemezdi. Cunta'nın ilk tercihinde olmayan, ancak **"alternatif"** saydığı ve çok zorunlu durumda iktidara getirmeye kararlı olduğu Anavatan Partisi'nin MDP'den daha fazla ilgi görmesi ve seçim şansının artması onun başında Demokles kılıçları sallandırılıyordu. Ancak, Özal'ın sırtını sağlam yere dayadığı vetolardan ve partinin seçimlere katılmasının kesinleşmesinden sonra bir kez daha doğrulandı. Özal, Parti kuruluşundan önce Amerika'ya sadece zayıflamak için gitmemişti. Öte yandan birkaç aydan beri ABD yönetimine yakın çevreler, çeşitli yayın organlarında Türkiye'de demokrasinin ölçüsünün Anavatan Partisi'ne karşı takınılacak tavır olduğunu tekrarlayıp duruyorlardı. Özal konusunda Amerika ve diğer emperyalist çevrelerin ağır bastıkları ve tam destek verdikleri anlaşılıyor. Öte yandan Genel Başkanı Turgut Sunalp'in her ağzını açışta yeni bir pot kırması, yığınlardan beklenen ilgiyi süngü zoruyla bile görememesi gibi nedenler yüzünden Cunta'nın da MDP dışında bir alternatife sahip olma gereği ortaya çıkmış durumda.

Kimi yaygın yanılgılar

Özal'ın partisi konusunda yaygın, daha doğrusu yaygınlaştırılmaya çalışılan yanılgılardan biri, Anavatan Partisi'ni Cunta'dan görece bağımsızmış gibi görmek. Şimdi Türkiye'de, faşizmin özüne değil de biçimine ve kimler eliyle uygulanacağına itirazları bulunan kimi burjuva çevrelerde Anavatan Partisi'ni **"sivil"** alternatif gibi gösterme ve MDP karşısında demokrasiye yol açabilecek parti olarak lanse etme yanılgısı veya tercihi gözleniyor. Cunta'nın icazeti ve onayı olmaksızın hiç bir siyasal gücün seçim ve iktidar savaşımında var olamayacağı 1983 Türkiye'sinde, Anavatan Partisi'ne sivil alternatif olarak yaklaşmak, sonunda Cunta'nın ekmeğine yağ sürüyor.

Bağımsızlarda veto rekoru

Partilere duyulan güvensizlik ve seçimlere parti olarak katılamayanların sayısının çokluğunun yol açtığı bağımsız aday fazlalığı (483 bağımsız aday adayı) Cunta tarafından, bunların neredeyse yüzde 90'ını meydana getiren 428'inin veto edilmesiyle törpülendi.

Genel olarak vetolarda kullanılan ölçü burada da uygulandı. Cunta dışı başka bir siyasal tercih taşımalarından şüphelenilen her aday kendini seçim dışında buldu.

Cunta vetolarda temel olarak tek ölçü kullandı: Faşizme karşı burjuva muhalefetinin hiç bir unsuruna yeşil ışık yakmamak, bu konuda en küçük şüphede bile veto silahını kullanmak, 12 Eylül öncesinde herhangi bir siyasal parti, özellikle AP ile yakınlığı, ilişkisi olanlara yolları kapamak...

OYA BAYDAR **Yorum**

6 Kasım'a bir ay kala

6 KASIM'a bir ay var. 6 Kasım'da, Türkiye'de cuntanın *"seçim komedisi"* sergilenecek. 6 Kasım'da, Türkiye halkı faşizme sivil giysi giydirilmesi ve bu yolla onun kurumlaştırılması, sağlamlaştırılması töreninde figüran rolü oynamaya çağrılıyor. Çağrılıyor değil zorlanıyor.

BU oyun bozulabilir. Bu komedi yuhalanıp, rejisörleri, aktörleri sahneden çürük domates ve yumurta yağmuru altında kovulabilir. Bunun olanakları vardır ve bu olanakların kullanılması tarihsel bir önem taşımaktadır. Bugün cuntanın *"seçim oyunu"*nun bozulabilmesi, en azından başarısızlığının açıkça sergilenebilmesi için bir çok elverişli koşul bir araya gelmiş durumdadır. Toplumlar duruk, değişmez yapılar olmadığına, yığınların nabzı her an atmadığına, iç ve dış koşullar bütünü her an değişebileceğine göre, *"tarihsel an"*ın kaçırılması cuntanın alaşağı edilmesini geciktirebilir. İşte bu yüzden başta işçi

ğinde oynanacağını, seçimler sırasında halkın serbest iradesini kullanmasının silah zoruyla engelleneceğini açıkça anlatıyor. Türkiye'de yapılacak seçimlerin **"demokratik"**liği tartışmalarına gereken yanıtı böylece cunta vermiş oldu.

Bu arada Türkiye Kürdistanı'ndan gelen bazı haberlere göre *"seçim önlemleri paketi"*nde yer alan *"duyarlı bölgeler"* deyimiyle işçi semtlerinin yanısıra Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerin amaçlandığı anlaşılıyor. Bu bölgelerin valiliklerine gönderilen özel bir emirde, *"toplum önderleri"*nin seçimden bir hafta önce gözaltına alınıp seçimin ertesi günü serbest bırakılmaları öngörülmekte.

TURGUT SUNALP
Vetolarda esas kadrosunu korudu

TURGUT ÖZAL
Veto furyasından umulandan az yara aldı

sınıfı olmak üzere Türkiye demokrasi güçleri, daha da geniş alırsak, bugün cuntanın karşısında yer alan, cuntayla şu veya bu dozda çelişkiler içinde bulunan tüm kesimler, Türkiye yakın tarihinin en önemli ve en sorumlu dönemeçlerinden birinde bulunmaktadırlar. Demirel'lerin, Çağlayangil'lerin bile *"Dayak ve baskı altındayız"* diye feryat ettikleri bir ortamda, sorun artık bir *"varolma, ya da yokolma"* sorununa dönüşmüştür.

ÖNCELIKLE, cunta karşısında yer alan, faşizmin yıkılmasını isteyen tüm güçlerin bu istek ve bu asgari müşterek etrafında ve bu amaçla ortak eyleme, ortak çalışmaya girmeleri gerekmektedir. Hiç bir neden ve hiç bir gerekçeyle bundan yan çizilemez. Bugün, bu görevden yan çizmek demek, arkasından sıralanan bir sürü gerekçe ve bir sürü sözde *"devrimci"* laf ne olursa olsun, faşizme karşı savaştan, faşizmi devirmekten yan çizmek demektir. Çok daha açık konuşulacak olursa, bir AP'linin komünistlerle aynı program etrafında ortak iktidar düşünmesi veya komünistlerin AP ile, iktidar ortaklığı düşünmeleri söz konusu değildir ve olanaklı da değildir. Ancak, bugün AP şefleri, cuntaya, *"Evrenizm, 1983'de Türkiye'de faşizm demektir"* nitelemesiyle yaklaşıyorlarsa bunu görmezlikten gelemeyiz. Cuntanın dayanaklarını zayıflatan her olguyu, tekelci güçler arasındaki her çelişkiyi hesaba katmak yükümündeyiz.

CUNTANIN, yani faşizmin karşısında yer alan güçler- bugün için ortak bir program ve bir cephe içinde olamasa da- güçleri dağıtmadan aynı hedefe aynı yönden vurmayı başarabilirlerse, bugün 6 Kasım'a ilgisizlik ve umutsuzlukla bakan, ancak hareketlenemeyen yığınlarda, beklentilerimizi de çok aşan kıpırdanma ve hareketlilik görülecektir. Daha sonra gidilecek yolu, cuntayı yıkma sürecinin devrimci bir sel yatağına akıp akamayacağını ise yığınların istemleri, savaşım güçleri ve asıl Türkiye demokrasi ve devrim güçlerinin birliği, gücü, doğru strateji ve taktik saptamaları belirleyecektir. Demek ki, tam bu noktada iki sorun: Türkiye demokrasi ve devrim güçlerinin birliği ve yığın çalışması yaşamsal önem kazanmaktadır.

6 KASIM'a bir ay var. Göz açıp kapayana kadar geçecek olan ve faşizme karşı savaşımda altın değerinde olan bir ay. Bu bir ayı boşa geçirdik mi ilerdeki adımları atmak güçleşecek, faşizmin ömrü uzayacaktır. Bu bir ay içinde, en azından oy verme sırasında uygulanabilecek yöntemler üzerinde anlaşıp yığınlar içinde bunun propagandasını yapabildik mi ve yığınları cuntanın seçimlerinin nasıl bir komedi olduğunu sergileyecek oy verme yöntemleri kullanmaları doğrultusunda hareketlendirebildik mi, daha ileri adımlar atmanın yolları açılacaktır.

YIĞINLAR 6 Kasım'dan huzursuz ve ne yapmak gerektiği konusunda kararsızlar. Seçmen kitlesinin büyük çoğunluğu cuntanın resmi partilerine oy vermek istememekte ama ne yapacağını da bilememektedir. Bu konuda somut önerilere ve bu somut öneriler etrafında yol gösterilmesine ihtiyacı vardır. Oy pusulalarını iptal ettirmenin, tüm partilere birden mühür basmak, iki parti arasına mühür basmak, hepsinin üzerine kalın bir çarpı çekmek ve benzeri yöntemler, hiç geç kalınmadan yığınlara hatırlatılmalı, ama bununla da kalmayıp yığınlardaki korkular giderilebilmelidir. Bugün cuntaya karşı olan ve umulmadık bir biçimde genişlemiş bulunan güçlerin AP'den işçi sınıfının örgütlü güçlerine kadar giden geniş yelpazenin, hem nicel hem de nitel olarak bu gücü vardır. Sorun bu gücün kullanılmasında, bir GÜÇ haline getirilmesindedir.

Cunta'nın iç ve dış etkenlere karşı bir manevrası

Demirel ve 15 AP ve CHP'li liderin "zorunlu ikametleri" sona erdi

Süleyman Demirel ve 15 AP'li ve CHP'li liderin cunta tarafından Çanakkale'de **"zorunlu ikamet"**leri gene cunta tarafından yayınlanan bir bildiri ile sona erdi. Cuntanın konuyla ilgili 166 sayılı kararında yorum yapılmaksızın Demirel ve öteki politikacılar hakkında **"Anayasa'nın geçici 4. maddesinde ve kanunlarda ve MGK'nin 79 sayılı kararında yer alan hükümler devam etmekle birlikte Çanakkale'deki ikametleri sona erdirilmiştir"** denildi.

Avrupa Konseyi'nin Strasbourg'daki toplantısının karar oylaması aşamasında olduğu ve keza geçen sayımızda duyurduğumuz Çağlayangil'in Federal Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher'e, Hüsamettin Cindoruk ve Mehmet Gölhan'ın da Evren'e ve Demirel'in de CDU Genel Sekreteri Geißler'e yazdıkları mektupların tam metinlerinin ünlü **Der Spiegel** Dergisi'nde yayınlanacağı sırada cuntanın böyle bir karar alması **"tartışmasız bir geri adım"** olarak değerlendirildi.

Ancak cuntanın bu manevrası gerek Avrupa Konseyi'nde ve bir sürpriz gelişme olarak da Kuzey Atlantik Asamblesi'nde sonucu değiştirmedi. Buna karşılık Federal Alman hükümetinde **"kısmi"** bir olumlu etki yarattı.

SÜLEYMAN DEMİREL
Bir küçük raund da o kazandı

Bu arada cuntanın bu manevrasının sadece uluslararası örgütlerden ihraç edilmemek için yapılmadığına da dikkat çekiliyor. Cuntanın seçimlerde AP ve CHP liderlerinin **"geçersiz oy verme"** çağrısının etkili olabileceğinden ciddi endişeler duyduğu ve bu kararla Demirel'i ve Demirel'in etkisindeki kitleleri **"yumuşatma"**yı hesapladığı belirtiliyor. Bu yüzden de Demirel-cunta çekişmesinin önümüzdeki günlerde yoğun pazarlıklarla yeni boyutlar kazanabileceğine işaret ediliyor. Bir başka değerlendirme de cuntanın Demirel ve öteki politikacıları Çanakkale'de tutmasının artık gereksizleştiği ileri sürülüyor. Bu yargıda olanlara göre cunta ilk yasama dönemi için sadece kendi partilerinin yer alacağı bir parlamentoyu garantilediği için **rahatlamış** durumda.

Son olarak da, cunta üyesi Oramiral Tümer'in Doğru Yol ve SODEP hakkında **"gelecek yerel seçimlere de katılamaması"** yönündeki önerisinin, Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu'nda **"oybirliği ile reddedilmiş"** oluşuyla Demirel ve 15 politikacının serbest bırakılmaları arasında bağ kuruluyor ve **"cuntanın pazarlığa yeniden girişmek zorunda kaldığı"** savunuluyor.

kısa kısa...kısa kısa

Dokuz ayda mutfak giderleri yüzde 24 arttı

1983 yılının Ocak-Eylül dönemini kapsayan dokuz aylık sürede, mutfak masrafları yüzde 24 dolayında arttı. Milliyet Gazetesi'nin 4 Ekim tarihli sayısında yer alan araştırmaya göre, 1983 yılı başında 21 bin 245 lira olan dört kişilik bir ailenin mutfak gideri, yüzde 24'lük bir artışla Eylül ayında 26 bin 372 liraya yükseldi. Enflasyon oranına ilişkin "resmi" açıklamaların en iyi yalanlaması da bu oluyor

Memur ve emeklilerin satınalma gücü daha da geriletilecek

Danışma Meclisi'nde görüşülmeye başlayan 1984 yılı Bütçe Kanunu'na göre, devlet memurlarının maaşlarına esas teşkil eden katsayı 34'den 39'a yükseltilerek memur maaşlarına yüzde 22'lik bir artış getiriliyor. Böylece, halen yıllık enflasyon oranının yüzde 31 olması nedeniyle, memurların yıllık ortalama gerçek gelirleri yüzde 7 oranında geriletilmiş oluyor.

Aynı şekilde, 1984 yılı bütçesine göre, emekli memur maaşları yüzde [illegible]7 ve emekli işçi maaşları da yüzde 14 oranında arttırılacak. Buna göre, emekli memurların gerçek satınalma gücü yüzde 11 ve emekli işçilerin satınalma gücü de yüzde 13 geriletilmiş oluyor.

Türkiye'nin Konsey'den atılıp atılmaması Ocak ayındaki oturumlarda ele alınacak

Avrupa Konseyi 6 Kasım seçimlerinin gayrimeşru olduğunu kabul etti

- **Avrupa Konseyi kararında, "6 Kasım tarihinde yapılacak seçimlerin ve seçilecek milletvekillerinin Türk halkının demokratik temsilcileri olarak kabul edilemeyeceği" belirtildi**
- **Avrupa Konseyi'nin hemen ardından NATO Assamblesi'nin de seçimlerin demokratik olmayacağı anlamındaki açıklaması Cunta'nın uluslararası planda yalıtlanmasının bir işareti**

Avrupa Konseyi, raportör Steiner'in "Türkiye Hakkındaki Rapor"unu 25 karşı ve 3 çekimser oya karşılık 80 oyla kabul etti. Karar özellikle 6 Kasım seçimlerinden sonra oluşacak parlamentonun "gayrimeşru" olduğunu kabul ediyor ve bu anlamda cunta açısından açık bir "mahkumiyet kararı" değeri taşıyor. Konsey kararında bu konuda **"6 Kasım tarihinde yapılacak seçimlerin ve seçilecek milletvekillerinin Türk halkının demokratik temsilcileri olarak kabul edilemeyecekleri"** ifadesi kullanıldı. Hemen ardından da **"Türkiyeli parlamenterler Avrupa Konseyi Asamblesi çalışmalarına katılamazlar"** denildi. Karara göre Türkiye'nin Konsey üyesi kalıp kalamayacağı Ocak ayında yapılacak oturumda ele alınacak. Bu arada Konsey'de Türkiye ile ilgili görüşmeler sürerken, yurt dışındaki ilerici, demokrat Türkiyelilerden oluşan bir delegasyonu kabul eden Avrupa Konseyi Parlamentosu dönem başkanı Karl Ahrens, delegasyona **"Türkiye'de demokrasinin olmadığını, kanlı askersel bir diktatörlüğün bulunduğunu Avrupa Konseyi de kabul ediyor"** dedi.

Avrupa Konseyi'nin aldığı kararda, Konsey'in daha önceki aldığı kararlarda **"Türkiye hükümetine Türkiye'deki durum konusunda çağrılar yapıldığı ve bunların dikkate alınmadığı"** hatırlatılarak, **"Yeni Anayasa'nın bugüne kadar demokratik olarak uygulanmadığı, yeni yasaların özgür tartışma ortamı içerisinde çıkarılmadığı, MGK'nin yeni kurulan partilerin özgürce kurulmasını engellediği, sıkıyönetimin kaldırılmadığı ve Avrupa İnsan Hakları Anlaşması'na uyulmadığı"** vurgulandı.

Avrupa Konseyi Dönem Başkanı Karl Ahrens, oturum sürerken Türkiyeli ilericilerin oluşturduğu bir delegasyonu kabul etti.

Ayrıca, Konsey kararında, Türkiye'nin insan haklarına saygı göstermediği, özellikle hapishanelerde çok sayıda politik tutuklunun bulunduğu ve tutukevlerinde kötü muamelenin sürdürüldüğü belirtildikten sonra, **"Türkiye yetkililerinin çağrılarımıza sessiz kalmalarından, üniversitelerdeki durumdan ve son uygulamalardan endişe duyuyoruz"** denildi. Alınan kararda, **"basın özgürlüğünün demokratik sistemlerin temel elemanı olduğu"** hatırlatılarak, **"basın ve yayın organlarına yapılan baskıların, seçim öncesinde demokrasiye dönüş sürecine ciddi bir engel oluşturmakta olduğu"** belirtildi.

Avrupa Konseyi, 30 Eylül tarihinde aldığı kararda, Türkiye uyarılmakla birlikte, Konsey üyeliğinden çıkartılması konusu, Türkiye'nin üyeliğinin sürdürülüp sürdürülmemesi doğrultusundaki bir karar, Konsey'in Ocak ayında yapacağı toplantıya ertelendi. Cuntanın açık bir dille mahkum edilmesi olarak değerlendirilen Konsey kararı, çeşitli çevreler tarafından Türkiye'nin Konsey'den çıkartılmasına doğru atılmış bir adım olarak yorumlandı ve Ocak ayında yapılacak oturumda, böyle bir kararın alınabileceği konusunda Türkiye'deki yönetime açık bir ihtar olarak değerlendirildi. Ayrıca Konsey kararı bir bütün olarak **"6 Kasım seçimlerinin kesin olarak demokratik hiç bir yanıtının olamayacağının şimdiden karar altına alındığı"** biçiminde yorumlanıyor.

Öte yandan, 29 Eylül Perşembe günü Avrupa Konseyi'nde Türkiye konusu görüşülürken Avrupa Konseyi Parlamento Başkanı Karl Ahrens, dışarıda gösteri yapan Türkiyeli örgütlerin temsilcisi 7 kişilik bir delegasyonu kabul ederek, bir saat görüştü. **"Türkiye'de demokrasinin bulunmadığını, kanlı askersel bir diktatörlüğün bulunduğunu, Avrupa Konseyi de kabul ediyor"** şeklinde konuşan Karl Ahrens, **"Eğer biz Türkiye'yi şimdiye kadar Konsey'den çıkarmadıysak bunun nedeni, Türkiye'deki meslektaşlarımızın (eski CHP ve AP milletvekillerinin) ve özellikle Ecevit'in bize tavsiyesine uymamızdır"** dedi.

Ecevit'le iki sefer görüştüğünü söyleyen Karl Ahrens, **"Cuntanın 6 Kasım seçimlerinin tanınamayacağını, Ocak ayına kadar insan hakları ve demokrasi konusunda bir ilerleme sağlanmazsa, Türkiye'nin Konsey'den o zaman atılacağına kesin gözüyle baktığını"** vurguladı ve **"Hapishanelerdeki politik tutukluların yaşam koşullarını, yerinde incelemek üzere bir delegasyonun Türkiye'ye gönderileceğini"** söyledi.

NATO Assamblesi kararı

Avrupa Konseyi'nde çok sürpriz olmayan bu gelişmeler gerçekleşirken aynı günlerde Kuzey Atlantik Assamblesi (NATO Assamblesi) toplantısında beklenmedik sertlikte bir karar çıktı. Bugüne kadar Cunta'yı hep destekleyen NATO Assamblesi de 6 Kasım seçimlerinin demokratik olmadığını kabul ediyordu.

Türkiye'de kiralar iki yılda

Türk İş'in ek zam

Türkiye'de kiralar iki yılda yüzde 388 artış gösterdi

Yatırımlar yüzde 6,4 oranında geriledi

Türkiye'de yatırım harcamalarının, 1977'den bu yana sürekli gerilediği ve bu durumun işsizliğin artmasına neden olduğu belirtildi. Ege Bölgesi Sanayi Odası'nca yapılan bir araştırmaya göre, 1977 yılında yatırımların ulusal gelir içindeki payı yüzde 23 iken, 1982'de yüzde 18,9'a geriledi. Aynı şekilde, 1982 yılında yatırım harcamaları, bir yıl öncesine oranla yüzde 6,4 oranında gerileme gösterdi.

Ocak-Ağustos döneminde enflasyon 21,4'e ulaştı

Hükümet, 1983 yılında enflasyon oranının yüzde 20 olarak gerçekleşeceğini ilan etmiş ve bütün hesaplar bu rakam üzerinden yapılmıştı. Oysa, Ticaret Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaya göre, Ocak-Ağustos dönemini kapsayan 8 aylık sürede enflasyon oranı yüzde 21,4'e tırmandı. Ticaret Bakanlığı'nın yaptığı açıklamada 1982-1983 Ağustos dönemini kapsayan son bir yıllık süredeki enflasyon ise, yüzde 31 olarak gerçekleşti.

yüzde 388 artış gösterdi

● **Kiralar ve fiyatlar başdöndürücü bir hızla artarken son altı yılda ücretler ise yüzde 55 geriledi**

Türkiye'de, son iki yıldır konut kiraları yüzde 388'lik bir artışla Avrupa'da birinci sıraya yükseldi. Birleşmiş Milletler kaynaklarına göre, Türkiye'de iki yılda yüzde 388 oranında yükselmiş olan kiraların gerçek durumunu gösteren, hiçbir resmi kaynak bulunmuyor. Mevcut istatistiklerdeki rakamları, ilgililer **"gülünç"** olarak niteliyorlar. Örneğin, ortalama kiraların istatistiklere göre 4 bin lira civarında olduğu Afyon ilinde, gerçek ortalama 13 bin liranın üzerinde.

Aynı şekilde, Eskişehir'de istatistikler, ortalama aylık kirayı 7 bin 485 lira olarak gösterirken, gerçek rakam 20 bin liranın üzerine çıkıyor. Son yıllarda, yığınlar açısından Türkiye'deki en önemli sorunların başında, konut ve kira sorunu geliyor.

Kiraların dondurulması konusunda Danışma Meclisi'ne sunulan ve sonra geri çekilen yasa tasarısından bu yana geçen bir yıl içinde, Türkiye'nin büyük kentlerinde, özellikle İstanbul'da kiralar yüzde yüzün üzerinde artış gösterdi. İstanbul'da ortalama bir evin kirası 30 bin lira civarında. Ancak, en önemli sorun, büyük kentlerde kiraların yüksekliğinden çok, ev sahiplerinin altı aylık veya bir yıllık kira bedelini peşin olarak istemeleridir. Bu durumda, aylık kirası 30 binlira olan bir evin yıllık kira bedeli 360 bin lira tutmakta ve bu miktar, dar ve orta gelirlilerin ödeyemeyecekleri bir para olmaktadır.

Cumhuriyet gazetesinin yayınladığı tabloya göre, İstanbul'da Moda ve Göztepe semtlerinde iki odalı lüks olmayan evlerin kiraları 40-50 bin lira arasında değişirken, üç dört odalı evlerde bu rakam 60 ile 120 bin lira arasında seyrediyor. Üsküdar'da iki odalı evler 30 bin liradan, Şişli'de 50 bin, Etiler ve levent'te 40 bin, işçi ve dar gelirli semti sayılan Zeytinburnu ve Avcılar'da 15 bin, Bakırköy'de 35 bin lira civarında.

Ücretler altı yılda yarı yarıya geriledi

Türk İş'in fiyat artışlarının sürekli ücret artışlarının önünde seyrettiği gerekçesiyle, işçi ücretlerine ek zam isteminin Yüksek Hakem Kurulu ve Maliye Bakanlığı tarafından reddedilmesi üzerine, Türk İş uzmanlara yaptırdığı ücret araştırmasını basın ve yayın organlarına açıkladı. Türk İş'in yaptırdığı ücret araştırmasına göre, 1977-1983 yıllarını kapsayan altı yıl boyunca, fiyat artışları sürekli olarak ücret artışlarının önünde seyretti ve gerçek ücretler, ilgili sürede yarıdan da aşağı düşerek yüzde 55 geriledi.

Araştırmaya göre, son altı yılda fiyatlar 12 kat artarken, ücretler ancak sekiz kat artış gösterdi ve böylece, 1977 yılında 146 lira 53 kuruş olan günlük gerçek ücret, 1983 yılında yarıdan da aşağı düşerek 1977 fiyatlarıyla 45 lira 19 kuruşa geriledi. Türk İş araştırmasına göre, 1977 fiyatlarıyla 1982'de 73 lira 58 kuruş olan günlük ücret, 1983'de 66 lira 22 kuruşa düşerken işçilerin satınalma gücünde yüzde 10 dolayında gerileme gözlendi.

Öte yandan, konuyla ilgili bir açıklama yapan Türk İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, işçi ücretlerinin enflasyonun çok gerisinde kaldığını söyleyerek, *"ek zam talebimiz işçiden yana gözüken pekçok kişinin maskesini düşürmüştür"* dedi. *"Ek zam talebinin nedenini anlayamadım"* şeklinde demeç veren Maliye Bakanı Kafaoğlu'nu suçlayan Şevket Yılmaz, *"Türk İş olarak ek zam talebinin peşini bırakmayacaklarını"* söyledi.

ek zam talebi reddedildi

Bütün tahminlerin aksine, 1983 yılında yüzde 20 civarında kalacağı hesaplanan fiyat artışlarının, resmi verilere göre bile yüzde 30'un üzerinde olacağının anlaşılmasından sonra, ücret artışları tartışmaları sürüyor.

1983 yılı başında işçi ücretleri ve memur maaşlarına yüzde 20 enflasyon oranı hesabıyla yapılan zamlar, daha yıl sonu olmadan eridi ve gerçek ücretlerde gerileme oldu. Türk İş, bu gelişmeler doğrultusunda yüzde 20 oranında bir ek zam talebetti ve bu talebi başbakana iletti. Öte yandan memur maaşları katsayısı da, yeni bütçe tasarısında 35'den 39'a çıkarılıyor ve böylece memurların net maaşlarında yüzde 14'lük bir artış sağlanıyor. Ancak memur maaşlarındaki artışlar da, enflasyon hızının altında kalmaya devam ediyor. Öte yandan enflasyon hesaplarının kiralar hariç tutularak yapılması, geçinme endekslerinde ve toptan eşya fiyatları endekslerinde kitlelerin günlük ihtiyaç maddelerinin birçoğunun fiyat artışlarının yer almaması veya günlük ihtiyaç maddesi olmayan demir-çelik vs. gibi ürünlerin fiyatlarının da bu endekslere gıda maddeleri fiyatlarıyla eşdeğer olarak katılması, hayat pahalılığının ilerleme hızını olduğundan da az gösteriyor. Kısaca, işçi ve memurların satınalma güçlerindeki gerileme, aslında, resmi rakamların çok üstünde.

Bütün bunlara karşılık, Türk-İş'in istediği ek zam, Cunta'nın Başbakanı Ulusu'nun söz verir görünmesine ve ek zammın gerçekleşeceği umudu yayılmasına rağmen önce Maliye bakanlığı sonra da ücretleri tesbitle görevli Yüksek Hakem Kurulu tarafından reddedildi. Türk-İş yöneticileri **"Başbakan bize söz verdi, olmazsa Cumhurbaşkanı'na çıkarız"** diyedursunlar, uygulanan ekonomi politikasının özü olan bunalımın yükünü emekçilere çektirme kararından geri adım atılması beklenmiyor. Türk-İş yöneticilerinin işçi sınıfının gücüne güvenip bu gücü harekete geçirmek yerine ricalarda bulunma, sadaka ve şefaat dilenme yöntemlerinin en küçük bir sonuç vermeyeceği de bir kez daha doğrulanmış oluyor.

Cunta mahkemelerinde

Erdal İnönü'nün hapsi isteniyor

Seçimlere sokulmayan SODEP'in veto gören eski Genel Başkanı Erdal İnönü hakkında, yaptığı bir açıklama nedeniyle üç aydan az olmamak üzere hapis cezası isteniyor. Erdal İnönü, SODEP'in tüm yasal gerekleri yerine getirdiği halde, Cunta'nın vetoları yüzünden kurucularını gerekli zamanda tamamlayamaması ve seçimlere sokulmaması üzerine "Artık demokrasiden söz edilemez" demişti. Erdal İnönü'nün yargılanmasına 12 Ekim'de Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde başlanacak. Yeni Sıkıyönetim Yasası gereğince, İnönü hakkında istenen ceza temyiz edilemiyor ve paraya çevrilemiyor.

Cunta'ya Metin Toker bile yaranamadı

Cunta'nın ilk günlerdeki destekçisi ve akıl hocalarından Metin Toker, Milliyet Gazetesi'nde yayınlanan bir yazısı nedeniyle, Milliyet gazetesi Yazıişleri Müdürü Doğan Heper'le birlikte 3 ay hapis cezasına çarptırıldı. Toker, *"Uygulanırsa Mutlaka Mutsuz Sonla Bitecek Senaryo"* başlıklı yazısında, Cunta'ya, demokrasi maskesini bırakmamayı tavsiye ediyor, aksinin kötü noktalara götüreceğini söylüyordu.

Toker savunmasında, yine, kendisinin ve gazetesinin Cunta'nın ilk günden beri en sadık destekçileri arasında bulunduğunu tekrarlamaktan geri kalmadı. Ancak İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi Toker'i 3 ay hapis cezasına çarptırdı.

Tutuklular direnirken 2 bin tutuklu ailesi de Sıkıyönetim Komutanlığı önünde yürüyüş yaptı

Diyarbakır cezaevindeki direniş Cunta cellatlarına geri adım attırdı

- **Sıkıyönetim Komutanlığı ve Cezaevi yönetimi ölüm orucundaki tutukluların istemlerinin hemen tümünü kabul ettiler. 12 Eylül'den beri ilk kez siyasal tutukluların bir eylemi böylesine belirgin bir başarı kazandı**
- **Eylemin başarıya ulaşmasında tutukluların kararlılığı, dar grupçu çekişmelere kapılınmaması, eylemin hapishane dışına iyi duyurulması, tutuklu ailelerinin cesur karşı çıkışları ve yurt dışındaki demokratik kamuoyunun harekete geçirilebilmesi etkin oldu.**

Diyarbakır Askeri Ceza ve Tutukevi'nde çoğunluğu Kürt yurtseverleriyle devrimcilerden oluşan siyasal tutukluların ölüm orucu biçiminde sürdürdükleri direniş 28 Eylül günü hedefine ulaşarak sona erdi. Direnişin ertesi günlerinde askeri mahkemelerde davası olan tutukluların, mahkeme önünde yaptıkları açıklamalara göre cezaevi yönetimi ve Sıkıyönetim Komutanlığı geri adım atarak ölüm orucuna yol açan istemlerin hemen tümünü kabul etti. Buna göre tutuklulara her gün cezaevi bahçesinde zorla yaptırılan askeri yürüyüşler, şoven marşları zorla söyletme, Atatürk'ün söylevini ezberleme zorunluğu gibi uygulamalar kaldırıldı. Tutuklulara kalem ve kağıt verilmesi kabul edildi. Koğuşlara radyo, televizyon konacağına ilişkin söz verildi. Avukat görüşmelerine haftada bir kez en az 15 dakika süre tanınması, savunmaya ilişkin belgelerin sanıklarca incelenebilmesi ve ailelerle ilgili görüşme kısıtlamalarının hafifletilmesi de direnişin kazanımları arasında yer aldı.

Kurban bayramı günlerinde doruğuna ulaşan direniş, bayramın son günü cezaevi önünde toplanan tutuklu ailelerinin korkusuzca çıkışları ve sonuç alınmaması üstüne Sıkıyönetim Komutanlığı'na kadar yürüyüşe geçmeleriyle birden tutuklular yönünde gelişmeye başladı. Komutanlık tutuklu aileleri içinden seçilen temsilcilerin direnişteki tutuklularla görüşmelerine izin vermek zorunda kaldı.

2800 dolayındaki tutukludan 2190'ının katıldığı direnişin sona erdiği günün ertesinde duruşması için mahkeme önüne çıkarılan KUK davası sanıklarından Edip Galin, direnişle ilgili dışarıya mesaj ulaştırma amacını da içeren bir konuşma yaptı. Galin konuşmasında özetle şöyle dedi:

"Komutanlık ölüm orucuna gitmemize yol açan istemlerimizi kabul etti. Ancak biz cuntaya, onun komutanlarına, cezaevi idaresine güvenmiyoruz. Buna rağmen direnişimiz hedefine ulaştığı için ölüm orucuna ve eyleme son veriyoruz. Böyle yapıyoruz, çünkü biz kendimize, sadece kendimize güveniyoruz. Eğer bize verilen sözlerden cayılırsa yeniden direnişe geçeriz. Bugün istemlerimiz kabul edildiyse Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bizim kararlılığımızı farketmesindendir."

Kurban bayramının son günü görüş için cezaevine gelen ve sayıları 2 bine yaklaşan tutuklu aileleri kendilerine görüş izni verilmediğini görünce direndiler. Cezaevi yönetimiyle uzun süren tartışmalardan bir sonuç alınamayınca da 2 bin tutuklu ailesi Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı yönünde yürüyüşe geçti. Yaklaşık 3,5 kilometrelik yolu dağılmadan geçen tutuklu aileleri, sonunda Sıkıyönetim Komutanlığı yetkililerine görüşme isteklerini kısmen kabul ettirdiler ve aralarından seçtikleri bir temsilciler kurulu tutukluları ziyaret etti. Tüm tutukluların son derece bitkin ve hasta olduklarını ancak direnişte kararlı olduklarını gören temsilciler gözlemlerini dışarıda bekleyen ailelere de aktardılar.

28 Eylül günü de komutanlığın istekleri kabul etmesi üzerine ölüm orucu eylemi sona erdi.

Diyarbakır eyleminin büyük ölçüde başarıya ulaşması bir kazanım olarak değerlendiriliyor. Bu arada başarının nasıl elde edilebildiğine ilişkin yorumlar da önem taşıyor. Tutuklular ve gerek yurt

nın ölüm orucuna etkin olarak katıldığı bildiriliyor.

- Direniş, İstanbul'daki açlık grevinin tersine halka ve tutuklu ailelerine duyurulabildi. Yaklaşan seçimler dolayısıyla görece bir hareketlilik eğilimi içinde olan halkın da kendisine ulaşan haberlere tepkisi olumlu ve atak oldu.
- Avrupa kamuoyunu etkilemeye yönelik eylemler de başarıda önemli pay sahibi oldu. Yurt dışında cunta şeflerine ve Diyarbakır Sıkıyönetimi'ne yağan protesto mesajları ve uyarılar cunta şeflerini ve cellatlarını geri adıma zorladı.
- En önemlisi de, tüm tutuklular son derece kararlıydılar ve bunu cezaevi yönetimine hissettirmeyi başardılar. Keza eylem sırasında dar grupçuluk, liderlik "havası" güdülmemesi de çok önemli ve olumlu bir etkendi.

Gazetemizin yurda girmesi yasaklandı

Türkiye Postası'nın yurda girişi ve dağıtımı Cunta'nın Bakanlar Kurulu'nun bir kararıyla yasaklandı. Resmi Gazete'nin 17 Eylül günlü sayı-

AYDIN ENGİN **Tırmık**

Rota ve Pusula

Batı Avrupa'da 2 milyon Türkiyeli emekçi...Yer yer kördüğüme dönmüş bir sorunlar yumağı. Kimisi kangren olmuş dertler demeti...Ve 2 milyon emekçiye önderlik etme görevini omuzlamış, onların siyasal, ekonomik, demokratik çıkarlarını korumak, yönlendirmek için çaba göstermeye *hazır ve mecbur* kadrolar...

Batı Avrupa'daki koca kitlenin hareketlendirilmesinde, örgütlenmesinde somut zorluklar, elle tutulur hale gelmiş sıkıntılar var. Aşılmaz olmayan. Ama aşılmış da olmayan zorluklar, sıkıntılar...

Zorluğu da, sıkıntıyı da, tıkanıklığı da kişilerle, daha bilimsel söylersek *"sübjektif faktörle"* açıklamak hem yanlış, hem boş çaba. Öyleyse yaygın bir deyimle *"kavranacak ana halka"*yı saptamamız gerek. Yani rotayı saptamamız...

"Rota" adı üstünde gidilecek yo-

Bu böyle belirlenmedikçe örneğin *"Biz Alman ve Türkiye işçi sınıfının parçasıyız"* belgisi havada kalır.

Peki ama bu, böyle belirlenince ne olur?

Bir kere *iyi* olur. Sonra bilime uygun olur. Ve dahi çizilecek rotayı belirler. (Yazının başlarında, rotanın, izlenecek yolu, uğranacak limanları, ama en önemlisi *varılacak hedefi* gösterdiğini söylediğimizi hatırlatalım).

* * *

Avrupa'daki iki milyonluk Türkiyeli işçi kitlesi içinde savaşan kadrolar, onların siyasal, ekonomik, demokratik çıkarlarını savunan, bu amaçla onları örgütlemek ve eyleme geçirmekle yükümlü kadrolar, karmaşık (karışık değil: Karmaşık) bir rotada yol alırken *"Pusulanın ucu nereyi gösteriyor?"* sorusuna, kanımızca yukarıdaki saptamalara bakarak kolayca ve duru bir yanıt

maralı Askeri Mahkemesi Toker'i 3 ay hapis cezasına çarptırdı.

Teomen Erel hakkında soruşturma

Milliyet gazetesi yazarlarından Teoman Erel hakkında, gazetede yayınlanan yazıları dolayısıyla soruşturma açıldı. Erel'in önümüzdeki günlerde yargılanması bekleniyor.

dağıtımı Cunta'nın Bakanlar Kurulu'nun bir kararıyla yasaklandı. Resmi Gazete'nin 17 Eylül günlü sayısında yayınlanan bu karara göre, *Türkiye Postası* dışında, Kitle dergisi, Orak-Çekiç, Avrupa'da Dev-Genç, Türkiyeli Devrimci, Işçi Gençliğin Sesi, Devrimci Çizgi ve diğer bazı yayınların da Türkiye'ye girmesi yasaklanmış bulunuyor.

gerlendiriliyor. Bu arada başarının nasıl elde edilebildiğine ilişkin yorumlar da önem taşıyor. Tutuklular ve gerek yurt içindeki ve gerekse yurt dışındaki demokratlar ve ilericiler arasında beliren ortak görüşe göre eylem şu nedenlerle büyük ölçüde başarıya ve hedefine ulaştı:

• Direnişe tutukevinin sağcılar dışında kalan tüm tutukluları katıldı. Nitekim 2800 dolayında tutukludan 2 bin 190'ı-

Basın özgürlüğüne son veren tasarı DM'den bir dakikada geçti

Türkiye basın tarihinin en sert sansür yasalarından biri olarak nitelenen Yeni Basın Yasası tasarısı, Cunta'nın Danışma Meclisi'nde, bir dakika içinde kabul edildi. Kimi üyelerin yasanın yeterince tartışılmadığı konusundaki eleştirileri ve itirazları ise gözönüne alınmadı.

Son zamanlarda Cunta'nın çıkardığı yasalar arasında en fazla tepki gören ve bu tepkinin görece daha sesli dile getirildiği Basın Yasa Tasarısı, bilindiği gibi, gazete ve yayınlara henüz dağıtıma çıkmadan el konulabilmesi ve yasaklanması, basın-yayın araçlarına el konulabilmesi, yazıişleri müdürlerinin cezalarının artırılması ve hürriyeti kısıtlayıcı cezalara geri dönülmesi, Devlet Güvenlik Mahkemeleri kapsamına giren suçlardan mahkum olmuş kişilerin yazıişleri müdürü olamaması ve benzeri pek çok kısıtlama getiriyor.

Yasa tasarısının Milli Güvenlik Konseyi'ne gitmek üzere Danışma Meclisi'nde kabulünün hemen öncesinde konuya ilişkin görüşlerini belirten Istanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nezih Demirkent **"Bu mesleği icra edenlere maceraperest gözüyle bakmanın, gazeteleri baskı altında tutmanın, basın için özel kanunlar çıkarmanın hiçbir anlamı yoktur."** dedi. Büyük gazetelerin yazıişleri müdürleri de yeni yasanın bir sansür ve gazetecilik mesleğine son verme yasası olduğu yolunda görüşlerini açıkladılar. Cumhuriyet Gazetesi Yazıişleri Müdürü **"Basın yasası değişiklik tasarısı yasalaşırsa gazeteler, polis, adliye, magazin ve spor sayfasından ibaret çıkacaklar"** derken, Güneş Gazetesi Sorumlu Yazıişleri Müdürü Teoman Orberk, **"Tasarının bütününde, basının toplumdaki suç odaklarından biri olduğu ve bu nedenle sıkı bir şekilde denetim altında tutulması gerektiği anlayışı hakimdir"** dedi. Milli Gazete Yazıişleri Müdürü Hasan Karakaya, tasarı değişip yumuşatılmadığı takdirde ortada gazetecilik denen bir olayın kalmayacağını belirtirken **"Bu tasarı aynı zamanda fikir gazeteciliğini de tarihe gömecek şekildedir. Bugün zaten magazine yönelen gazeteler sayfalarını daha fazla güreş tefrikaları ve boy boy kadın resimleriyle doldurmak zorunda kalacaklar. Basının sustuğu yerde fısıltı gazetesi devreye girer."** dedi.

Yeni Basın Yasası tasarısına hemen her kesimden gelen tepkiler sürerken Danışma Meclisi'nin tasarıyı, başkanın tartışmaları önlemesiyle bir dakikada kabul etmesi halen büyük ölçüde MDP'leşmiş Danışma Meclisi'nin ve MDP'lilerin, basın özgürlüğüne ve genel olarak demokratik hak ve özgürlüklere nasıl yaklaştıklarının ifadesi oluyor.

Önümüzdeki günlerde Cunta'nın onayından geçecek olan tasarıda önemli değişiklikler yapılması bekleniyor. Tasarının, bugün tartışma ve tepki konusu olan maddelerinin tümü ise özünü ve dayanağını, bu maddelerin aynen yer aldığı Cunta Anayasası'ndan alıyor.

— İşte oğlum... Eskiden buraya haber, yorum ve her türlü düşünce yazılır, çizilirmiş!...

Yani rotayı saptamamız...

"Rota" adı üstünde gidilecek yolu, uğranacak limanları gösterir. Ama en önemlisi ulaşılmak istenen *"hedefi"* gösterir. Denizcilik dersine dönen şu cümleyi noktalamak için bir de şunu ekleyelim: Doğru bir *"rota"*yı izleyebilmenin önkoşulu da *"pusula"*dır. Konumuza dönersek: *Sınıf pusulası...*

* * *

Önemli, kanımızca çok önemli bir saptama var:

"Iki milyona yakın Türkiyeli bugün yurt dışında çalışıyor. Göçmen işçiler yaşadıkları ülkelerde eşit haklara sahip olmayan ulusal azınlıklar durumundadır..."

"Göçmen işçi kitlesi" gibi kulağa hoş gelen, ama içeriği oldukça bulanık bir tanımlamadan, duru içerikli bir tanımlamaya sıçranmıştır. Yani *"rota"* saptamak kolaylaşmıştır. Dahası rotayı doğru saptamak olanaklıdır.

Ancak yukarıda tırnak içinde aktardığımız alıntıdaki ince ayrımı gözden kaçıramayız: *"Ulusal azınlıklardır"* denmiyor, *"ulusal azınlık durumundadırlar"* deniyor. Bu bizi, iki milyonluk Türkiyeli işçi kitlesinin Türkiye ile var olan güçlü bağlarına götürecektir. Irlanda'dan ABD'ye, Italya'dan ABD'ye, Hollanda'dan Güney Amerika'ya göç etmiş yüzbinlerce Avrupalı'dan farklı bir durum söz konusudur. Uzak Amerika kıtasında, *"Anayurt"* artık olsa olsa bir özlem, bir burukluktur ve çoğu kez artık *"folklorik"* değer taşımaktadır. Oysa Batı Avrupa'daki iki milyon Türkiyeli'nin anayurtları ile, Anadolu toprağı ile sıcak, canlı bağları var. En *"entegre olmuş"* Türkiyeli'lerde bile anayurt salt bir *"Urlaub ülkesi"* değil.

Yani...

Yani iki uca savrulmadan rotayı çizmemiz, çizebilmemiz gerek. Batı Avrupa'daki 2 milyonluk kitle ne *"artık sadece Avrupalı"*dır ve *"ulusal bir azınlık"* olarak sorunlarının çözümü, bulundukları ülkenin işçi sınıfına bağlanmaktan ibarettir; ne de Batı Avrupa'da geçici olarak yaşayan *"misafir işçi"*lerdir ve kurtuluşları salt Türkiye işçi sınıfı ile bağlıdır.

kanımızca yukarıdaki saptamalara bakarak kolayca ve duru bir yanıt verebileceklerdir.

Batı Avrupa'daki iki milyonluk işçi kitlesinin Türkiye'de devrimin gerçekleştirilmesine katkıları nasıl olacaktır?

Batı Avrupa'daki iki milyonluk işçi kitlesinin bulundukları ülkelerde devrimin gerçekleşmesine katkıları nasıl olacaktır?

Örgütlenen her eylem, ama *her* eylem yukarıdaki iki (aslında tek) soruya yanıt vermek noktasından hareket edildiği sürece yanılgıya düşülmeyecek, sağa ya da sola yalpalanmayacaktır.

Kapitalist-emperyalist sistemin boyunduruğu altında yaşanan ülkelerde barış için savaşmanın, ekonomik haklar için, sendikal haklar için, demokratik haklar için savaşmanın sebebi nedir? Bütün bunlar o şanlı hedefe, devrime giden yolda aşılması gereken basamaklara işaret etmiyor mu? Niçin demokratik örgütler içinde etkinlik gösteriyoruz? Niçin Batı Avrupa'daki dinsel yanı ağır basan, sosyal demokrat bilinçten öteye sıçrayamamış kitlelerle demokratik örgütler içinde kenetlenmek, birlikte hareket etmek istiyoruz? Hepsi, hepsi devrime açılan yolda, burjuvazinin, emperyalizmin önümüze döşediği mayınları aşmak, devrime bir basamak, bir basamak, bir basamak daha yaklaşmak için değil mi?

Yazıyı bağlarken bir kez daha vurgulayalım: Durmaksızın *"devrim de devrim"* diye laf ebeliği etmek, her türlü ekonomik, demokratik savaşıma, hele hele bugün devrim için savaşın kilittaşı durumuna gelmiş *barış* savaşımına yan çizmek inatla ve acımasızca mahkum edilmelidir. Ama her türlü etkinliğimizi, ekonomik haklar için, sosyal kazanımlar için, demokrasi için, barış için (Evet: Barış için) savaşımımızı hep devrime ulaşmak için yaptığımızı da hiç unutmadan...

Merdiveni- becerebildiğimiz kadar hızlı- ama mutlaka basamak basamak tırmanacağımızı unutmayan bir bilimsel açıklıkla ve ama merdivenin sonuna ulaşma tutkumuzu yitirmeyecek bir devrimci coşku ile...

İşgal eylemleri 1354 işçinin işsiz kalmasına rağmen gene de etkili bir uyarı oldu

Tersane işgalleri bitti ama bu sanayi dalında bunalım sürüyor

Hamburg ve Bremen tersanelerindeki işgal eylemi sona erdi. Binlerce işçinin işini kaybetmesi tehlikesine karşı başlatılan işgal, Hamburg'da 8, Bremen'de ise 7 gün sürdü. Direnişe Hamburg HDW ve Bremen AG-Weser patronlarının, işgalin bitmemesi halinde işçilerin üzerine polis saldırtacakları ve tümünü işten atacakları tehdidini savurması üzerine son verildi. Ardından Hamburg'da 1354 kişi işten çıkartıldı.

IG-Metall Sendikası işgalin bitimine ilişkin yayınladığı bildiride, bunun bir *"başlangıç"* olduğunu, işyerlerinin korunması için işçilerin başka direniş biçimlerine de geçeceklerini, savaşın durmayacağını vurguladı. Işyeri sendika temsilcileri ve işçiler tekrar makinelerin başına dönmenin kesinlikle bir yenilgi olmadığını, aksine, bu eylemleriyle işyerlerinin korunması için ve işten çıkarmalara karşı her yerde savaşım verileceğinin işaretini verdiklerini söylüyorlar.

Nitekim direnişin başarısı olarak değerlendirilebilecek sonuçlardan birisi, hükümetin işçi temsilcileriyle masaya oturması oldu. Arabuluculuk işini yürüten Hamburg Eyalet Çalışma Yargıcı Baarts, HDW'ye bir öneriler paketi sundu. Pakette işgalin son bulması önkoşul olarak getirildi ama, işten çıkarılacak işçilerin devlete ait işyerlerine alınacağı, tersanelerde meslek geliştirme eğitiminin yapılacağı, HDW'ye siparişi verilen 3 container gemisinden birinin Hamburg tersanesinde inşa edileceği gibi ödünler de yer aldı.

Ancak yukarıdaki noktalar birer kazanım olsalar da, tersanelerdeki işyerlerinin korunması için çok daha köklü önlemler gerekiyor. Bu yılın Haziran ve Temmuz aylarında, geçen yılın aynı dönemine oranla siparişlerde yüzde 39 gerileme olduğu, yine bu yılın sonuna kadar yalnız Hamburg ve Kiel'de 3400 kişinin işten çıkarılmasının planlandığı, bugün tersanelerde çalışanların sayısının 25 yıl öncesinin yalnız yarısı kadar olduğu, Hamburg'daki tersane sayısının 5'ten 2'ye düştüğü ve yıllardır tersanelerde fazla üretim krizi olduğu gibi veriler gözönüne alındığında Federal Almanya'nın kuzey kıyısında toplanmış gemi yapım sanayiinin bir kaç yıl içinde tamamen yok olacağı sonucu ortaya çıkıyor.

Bu sanayiin ölmeye yüz tutmasının sorumluları, yani HDW, AG-Weser Bremen patronları ve hükümetler bugünkü durumu nasıl yarattılar? 1950-1970 döneminde dünya ölçüsünde gemi ticareti son derece canlıydı, Federal Almanya'ya da sipariş üstüne sipariş geliyordu. Ancak 1973'deki petrol krizi ve son yıllarda dünya gemi ticaretinin eski canlılığını yitirmesiyle, siparişler büyük ölçüde Federal Almanya'nın elinden alınarak, işçi ücretlerinin düşük ve hükümetlerin bu sanayie yüksek sübvansiyonu esirgemediği Japonya ve Kore gibi ülkelere kaydı. HDW ve AG-Weser Bremen patronları, az zamanda çok kâr elde ettiler ama, gemi siparişlerinin azalacağını daha 1970'lerde gördükleri halde üretimi başka alanlara kaydırma önlemleri almadılar. Böyle yapılsaydı bugün işyerleri yok olmazdı.

Ancak böyle bir yapı değişikliği için tersane patronlarının para yatırması, hükümetin parasal yardım yapması gerekiyordu. Bu yapılmayınca da inşa edilmiş gemiler elde kaldı. Işçilere de ihtiyaç kalmadı ve yığınsal olarak işten çıkarmalar başladı. Federal Ekonomi Bakanı Lambsdorff da *"sipariş yokken sübvansiyona da gerek yok"* diyerek kendini işin içinden sıyrılmış saydı.

Lambsdorff *"temize çıktı"*, tersane patronları kârlarıyla dünyanın sayılı milyarderleri arasında girdiler, tam işgalin sürdüğü günlerde de HDW'nin yönetici kademelerinde çalışan memurların maaşlarına toplam 680 bin DM'lık zam yapıldı.

Işçileri de toptan işten atıp bu kâr dönemi sayfasını kapatabilecekler mi? Tersane işçileri, işsizlik oranının çok yüksek olduğu bir dönemde buna izin vermemeye kararlılar. Ayrıca tersanelerde gemi yapımına son verilse de, toplumsal yarara dayalı olarak başka üretim alanlarına geçilebileceğini ve böylelikle de işyerlerinin korunabileceğini savunuyorlar. Tersane işçileri, Yeşiller ve IG-Metall Sendikası hazırladıkları raporlarda buna ilişkin öneriler getiriyorlar. Örneğin bugün talebin büyük olduğu çevre kirlenmesini önleyici yüzen tesisler, yüksek tonilatolu gemi yapımı gibi...Ama Bonn'da 130 bin kişinin katıldığı yürüyüşün en önemli istemlerinden olan, tersanelerin demokratik kontrol altında devletleştirilmesi ve silahlanma bütçesinin yüzde 10 oranında, yani 7 milyar Mark kısılıp bu miktarın diğer fabrikaların yanısıra tersanelere de yatırılarak gerekli yapı değişikliğinin yapılması işyerlerinin en büyük güvencesi olarak kabul ediliyor.

Hamburg tersane işgaline Türkiyeli işçiler coşku kattı

130 bin çelik isçisi Bonn'da Hükümet'e karşı yürüdü

Federal Almanya'da 130 bin çelik işçisi başkent Bonn'da görkemli bir yürüyüş düzenleyerek Kohl hükümetinin istihdam politikasına karşı çıktı. Federal hükümette yer alan partilerin seçim kampanyası sırasında işsizliğe son verecekleri yönündeki **"vaatler"** hatırlatıldı ve hükümetin şimdi **"bunalıma giren"** işyerlerini kapatma yoluna gittiği belirtildi.

Tutucu Alman gazetelerinin bile **"Çelik işçileri Bonn'u sarstı"** gibi başlıklarla vermek zorunda kaldıkları eyleme Almanya'nın dört bir yanından 130 bin işçi 1300 otobüs ve 21 özel trenle geldiler. CDU ve CSU'nun hükümet etmekte tam anlamıyla **"beceriksiz"** olduklarının kanıtlandığını belirten işçi konuşmacılar **gemi yapım ve çelik sanayiinin devletleştirilmesini** istediler. Işçiler ayrıca, yığınsal işten çıkarmaların ve işyerlerinin kapatılmasının **yasaklanmasını**, çelik ve tersane bölgelerinde işyeri güvencesi ve silahlanma bütçesinin yüzde 10 oranında (7 milyar Mark tutuyor) kısılarak bu fonun yatırımlara yöneltilmesini de savundular.

Dev boyutlu protesto eylemi **"Sıcak Sonbahar eylemleri"** ne çok kısa süre kala önemli bir işaret ve Federal Almanya'da hareketlenen sendikal eylemlerin bir üst aşamaya sıçraması biçiminde değerlendiriliyor.

Hükümet "düşmenin eşiğinden" döndü

Belçika'daki grev dalgası uzlaşmayla sona erdi

SENDİKACI GÖZÜYLE

uzlaşmayla sona erdi

Geçen ay Belçika'da kamu sektörünün tümünü felce uğratan grev, sendikalarla Hükümet arasında bir uzlaşma zemini bulunması sonucu bitti.

Ancak Liberal-Hristiyan sendika yönetimlerinin benimsedikleri uzlaşma koşullarını kabul etmeleri pek de kolay olmayan sosyalist eğilimli Belçika Genel Iş Konfederasyonu yönetimi başlangıçta uzlaşmaya yanaşmadı. Ama Flamanca konuşulan bölgelerde tek başına greve devamı göze alamadığından eyleme son vermek zorunda kaldı. Böylece Belçika, hükümetin düşmesiyle sonuçlanması olasılığı yüksek bir genel grevin eşiğinden dönmüş oldu. 22 Eylül Çarşamba gecesi varılan uzlaşma uyarınca hükümet, emeklilik haklarının garantiye alınmasını, şimdiye kadar kısıntı yapılmış kamu hizmeti kesimlerinde yeni kısıtlamalara gitmemeyi, çok yüksek primler dışında kalan ücret primlerine dokunmamayı, 1984 yılında devlet memurlarının istihdam hacmini, 1 Ocak 1983 düzeyinde tutmayı kabul etti. Sendikalar ise başlangıçta reddetmelerine rağmen, hükümetin kamu kesiminde aylıkların **"ay sonu itibariyle ödenmesi"** yönündeki önerisini bazı düzeltmelerle benimsemek zorunda kaldılar.

Tabandan gelen genel grev eyleminin beklenen düzeye ve sonuçlara ulaşamamasının başlıca nedeni kuşkusuz Belçika solunun, emekçilerin önüne politik bir perspektif koyamaması oldu. Bunda sol güçler arasında sürekli sözü edilmesine rağmen komünist, sosyalist ve Sosyal Hristiyanları içerecek **"tüm ilericilerin birliği"**'nin gerçekleştirilememiş olmasının etkisi oldukça büyüktü.

Bütün bunlara rağmen grevin Belçika politik sahnesinde bir takım etkileri de oldu. Hükümetteki Hristiyan Demokrat kanatla Liberal kanat arasında görüş ayrılıklarının derinleştiği kanısında pek çok siyasal gözlemci birleşiyorlar. Hristiyan sendikalarla aralarındaki "iyi" ilişkiler sayesinde grevde bir uzlaşma olanağı bulunmasında önemli rol oynayan Hristiyan Demokrat kanat, Liberaller'in kemerleri aşırı ölçülerde sıkma politikalarının yeni patlamalara yol açmasından korkuyor. Belçika Sosyalist Partisi ve Belçika Genel Iş Konfederasyonu'nun ülkenin Fransızca konuşulan kesimindeki örgütlerinde ise bundan böyle **"Valon"** bölgesinin istemlerine ağırlık verilmesi eğilimi güç kazandı. Bu örgütlerin, ileride Valon bölgesinin özerkliğini isteyen görüşlere yaklaşmaları olası görülüyor.

NİÇİN 35 SAAT?

Necati GÜRBACA

Federal Almanya Metal Işçileri Sendikası (IG-Metall), 27.9.1983 Salı günü 17 bölgede yaptığı toplantılardan sonra, yürürlükteki ana toplu sözleşmenin iş süresi düzenlemesinin feshine karar verdi. Fesih süresi 31.12.1983'de sona eriyor. IG-Metall, metal sanayi dalında haftalık iş süresinin 35 saate indirilmesini istiyor. Konu, metal patronları için tabu olma özelliğini koruyor. Son günlerde yaptıkları açıklamalarda, 40 saatlik haftayı bütün güçleriyle korumaya kararlı olduklarını vurguladılar. Metal patronlarının bu tutumu nedeniyle önümüzdeki toplu sözleşme döneminin çok sert geçeceği, grevin kaçınılmaz olduğu çoğunluğun paylaştığı bir görüş.

IG-Metall'in haftalık iş süresini kısıtlama eylemi, uluslararası işçi hareketinin en önemli savaşım hedeflerinden sayılan bir istemini bir kez daha vurguluyor. Emekçilerin, sendikalarını kurarak örgütlenme hareketine giriştiklerinden bu yana, patronların, işgücü üzerindeki egemenliğini sınırlayıp, daha kısa ve düzenli bir çalışma süresi uygulama, çalışma koşullarını iyileştirme yolunda savaş verdikleri biliniyor. 1848'de, Ingiltere'de, tekstil sanayiinde kabul ettirilen **"10 saatlik Iş Günü Yasası"**, 1889'da 2. Enternasyonal'in 8 saatlik iş günü kararından sonra başlatılan 1 Mayıs hareketi günümüze kadar süren bu savaşımın tarihi evrelerini oluşturuyor. Sanayiin başlangıç döneminde kurulan fabrikaların sayısı arttıkça, iş arayan yığınların fabrikalara akını karşısında patronlar rahatça sömürecekleri iş gücü buldular. O dönemde emekçiler günde 14-16 saat çalışıyordu. Tekstil ve metal dalında çalışma süresi 80 saati buluyordu. Buna karşı örgütlenen emekçiler, iş süresini kısaltarak daha insancıl çalışma koşulları elde etmek, ücret kırıcılığını önlemek için sürekli savaşım verdiler.

Aynı savaşım günümüzde, yüksek teknolojilerin, mikro elektroniğin, bilgisayarlara dayalı, modern makinaların girmeye başlamasıyla boşalma tehlikesi karşısında bulunan işyerlerinde sürdürülmek zorunda. Yeni teknolojilerin kullanımıyla uygulanan rasyonelleştirme önlemlerinin getirdiği verim artışı insan gücüne olan gereksinimi azaltıyor, kitle işsizliği büyük boyutlara ulaşıyor. Kitle işsizliğinin artması sendikaların savaşım gücünü azaltan olumsuz bir etmen. Bu nedenle, önümüzdeki toplu sözleşme dönemi, IG-Metall için geçmişteki toplu sözleşme dönemlerinden çok farklı. Bunu, IG-Metall'in, 24-26.8.1983 tarihleri arasında, Sprockhövel'de, 35 saatlik hafta konusunda düzenlediği bilimsel kongrede, Yönetim Kurulu Üyesi Hans Jansen, **"35 saatlik haftayı uygulatma savaşımı soyut bir toplu sözleşme konusu değil, günümüzdeki sosyal ve siyasal çatışmaların odak noktasıdır"** diye niteledi.

35 saatlik hafta isteminin 3 ana nedeni

IG-Metall'in, haftalık iş süresini 35 saate indirme istemi 3 ana nedene dayanıyor:

- Işyerlerini güvence altına alıp yeni işyerleri açılmasını,
- Çalışma koşullarının iyileştirilmesini, insancıllaştırılmasını,
- Serbest zamanı arttırarak, çalışanların toplumsal yaşama (sosyal-siyasal-kültürel alanlarda) daha aktif bir biçimde katılımını sağlamak.

Federal Almanya'da işsizlerin sayısı 2,4 milyona varmış durumda. Yapılan araştırmalar, mikroelektroniğin, yeni iletişim ve enformasyon teknolojilerinin, bilgisayarlara dayalı makinaların, sanayi robotlarının kullanımının artması milyonlarca işyerinin daha ortadan kalkacağını gösteriyor. Çalışma süresi kısıtlanmazsa, işsizlerin sayısının 1990 yılında 6 milyonu aşacağı belirtiliyor. Bu nedenle, çalışma süresini kısaltma, işyerlerinin güvence altına alınması ve yeni işyerleri açılmasına katkısı açısından ivedilik kazanıyor.

Şimdiye değin, yeni teknolojilerin kullanımıyla uygulanan rasyonelleştirme önlemlerinin, bedeni hırpalayıcı işleri azalttığı kanısı yaygındı. Kol gücüne dayanan bazı işlerin ortadan kalkması bu kanıyı doğrular görünüyordu. Oysa, son yıllarda yapılan araştırmalar, özellikle teknik dönüşümlerin sonucu, kol gücüne dayanan ağır işlerin belli kesimlerde, özellikle imalat alanında kaldığını gösteriyor. Işyeri çevresinin baskısı, tekdüze işlerin artması, bu gelişimin yarattığı fiziki ve ruhi baskılar, birçok emekçinin sağlığına zarar verici etmenler olarak ortaya çıkıyor. Son yıllarda bu alanda yapılan araştırmalar, sağlığın bozulması nedeniyle, erken emekliye ayrılan emekçilerin sayısının önemli ölçüde arttığını gösteriyor. Haftalık iş süresinin kısaltılmasıyla çalışma koşullarının insancıllaştırılması, işgücünün korunması yolunda önemli bir katkı olarak görülüyor.

Değişen toplumsal koşullar ve çalışma koşulları, çalışanların serbest zamanlarını da giderek daraltıyor. Bir emekçinin günde en az 9 saati işyerinde, 1,5-2 saati işyeriyle evi arasında geçiyor. Evde istirahat süreleri, alış-veriş ve görülmesi önemli diğer işler için gerekli olan zamanları çıkarırsak, geri kalan serbest zaman, emekçilerin ailesi için; partilerde, diğer siyasal kuruluşlardaki çalışmalara, kültürel olaylara, sendikal çalışmalara, okullardaki veli toplantılarına katılabilmeleri için yeterli olmaktan çok uzak. Iş süresinin kısaltılması, çalışanlara bu olanakları açma yolunda gerekli bir atılım.

* * *

Süren ekonomik kriz, giderek artan işsizliğin yarattığı koşullar, kapitalistlere, fabrikalardaki egemenliklerini geliştirecek yeni olanaklar yaratıyor. Fabrika kapılarında bekleyenlerin sayısı çoğaldıkça, patronlar verim baskısını arttırıp, emekçilere karşı uyguladıkları disiplin yöntemlerini daha da ağırlaştırıyorlar. Işyerlerini kaybetme korkusu, bir çok emekçiyi haklı istemlerinden vazgeçmeye, giderek kötüleşen çalışma koşulları altında çalışmaya, baskı yöntemlerine boyun eğmeye zorluyor. Bu gelişim, sendikaların hareket alanını daraltıyor, gücünün azalmasına neden oluyor. Ekonomik alanda egemenliklerini arttıran kapitalistler bunu siyasal alanda da sürdürüyorlar. 6 Mart seçimlerinde, çeşitli yöntemler kullanarak işbaşına getirmeyi sağladıkları yeni hükümetin yardımıyla, emekçilerin sosyal kazanımlarına karşı saldırıya geçtiler. Yeni hükümet, 1982'den bu yana, özellikle sosyal sigortalarda yapılan kısıtlamalarla elde ettiği milyarları kapitalistlere akıtıyor. Gelecek yıl içinde çalışanların zararına yeni kısıtlamalar bekleniyor. Bu yönden bakıldığında, iş süresini kısaltma savaşımı, diğer nedenler yanında, sermayenin artan egemenliğini sınırlama, sosyal kazanımlara yöneltildiği saldırıları önleme, sendikaların gücünü koruma savaşımı...

Türkiyeli demokratların eylemleri Konsey'in Cunta'yı mahkum etme kararında önemli bir rol oynadı

Türkiyeli ilericiler Strasbourg'da Avrupa Konseyi önünde etkili bir eylem gerçekleştirdi

Avrupa'daki Türkiyeli göçmen işçilerin, çeşitli demokratik kişi ve örgütlerin Türkiye'deki bazı kuruluşların yurtdışında politik göçmen olarak bulunan temsilcilerinin dayanışma hareketi, Avrupa Konseyi'nin cuntayı mahkum etmesinde önemli bir rol oynadı. Türkiyeli ve Türkiye Kürdistanı'na ait çeşitli kuruluşların eylem ve güç birliği çerçevesinde giriştikleri etkinlikler, Avrupa kamuoyu ve Avrupa Konseyi üyeleri üzerinde etkili oldu ve cuntaya karşı tavrın değişmesinde temel faktörlerden birisini oluşturdu.

Fransa'nın Strasbourg kentinde bulunan Avrupa Konseyi Basın Salonu'nda 26 Eylül günü saat 18'de, Avrupa Konseyi Başkan Yardımcısı Danimarka Sosyal Demokrat milletvekili Lasse-Budtz başkanlığında Türkiyeli çeşitli demokratik örgütlerin sorumlularının katıldığı bir basın toplantısı yapıldı. Bu toplantıya daha önce parlamenterlere ortak bir mektup gönderen 32 örgüt sorumlusu adına Feridun Aksın, Mehmet Boz, Ahmet Erol, Mehmet Karaca, Beria Önger ve Ahmet Muhtar Sökücü katıldılar.

İhraç istemi

Ilgili 32 örgütün temsilcisi olan politik sığınmacılar tarafından imzalanmış ortak basın açıklamasında ve Avrupa Konseyi üyelerine gönderilen mektupta, Türkiye'deki tutuklulardan, verilen ölüm cezalarından, işkence ve terörden, halen sürmekte olan davalardan, memleketteki yeni gelişmelerden sözedildikten sonra, **"artık açık faşist bir nitelik alan bu rejimin, Avrupa Konseyi ilkeleriyle hiçbir bağı kalmadığı"** belirtilerek, Türkiye'nin Konsey'den çıkartılması istendi.

Konseyde bulunan bölgesel ve çeşitli uluslardan gazetelerin, uluslararası tüm büyük basın ajanslarının katıldığı basın toplantısında, cuntanın çıkardığı yeni yasalar, sendikalar, toplu sözleşme, DGM, [illegible] söyledi ve **"üç partinin başkanlarından birisinin cuntanın içinde bir general, diğerinin cuntanın Başbakan Yardımcısı ve ötekisinin de, Başbakan'ın danışmanı bir emekli subay olduğunu"** söyledi.

Demokratik eylem birliği

Öte yandan, Türkiyeli 8 örgüt TSIP, FITAP, FIDEF, ISTIB, Kürt Halkevleri, Strasbourg Işçi Derneği ve MITIB temsilcileri, Avrupa Konseyi üyelerine birer mektupla birlikte Türkiye'deki gelişmeleri gösteren bir dosya sundular ve bu rejimin artık Avrupa Konseyi ilkeleriyle hiçbir ilişkisi kalmadığını söyleyerek Türkiye'nin Konsey'den çıkartılmasını istediler.

Ayrıca, 29 Eylül Perşembe günü Avrupa Konseyi Türkiye konusunu görüşürken, Konsey binasının önünde Strasbourg'taki Türkiyeli ve Türkiye Kürdistan'ına ait örgütlerin ortaklaşa gerçekleştirdikleri gösteriye 600 kişinin üzerinde katılım oldu. Toplantı boyunca, gösterilerini sürdüren Strasbourg Türkiyeli Işçiler Derneği (STID), Strasbourg Devrimci Işçi, Birlik Yolu, Gerçek, Serxwebun, Partizan, CGT ve C.F.D.T'li göstericiler ve Türkiye halkıyla dayanışma gösteren birçok Avrupalı parlamenter, Konsey binasının dışına çıkarak göstericileri selamladılar.

Konsey önündeki miting, Strasbourg şehir merkezine kadar yapılan ve bir yürüyüş ve bilgilendirme gecesiyle son buldu. Gecede yapılan konuşmaların yanısıra, Strasbourg Üniversitesi Türkiye Etüdleri Enstitüsü profesörlerinden Server Tanilli'nin geceye gönderdiği mesaj okundu. Server Tanilli, büyük bir coşkuyla ayakta alkışlanan mesajında, **"Faşizm ülkemizde halkımızın ekmeğini yağmalar ve yağmalatırken, her türlü özgürlükleri çiğneyip, ülkeyi bir hapishaneye, bir zindana çevirip, gencine aydınına kan kusturutken, Amerikan emperyalizminin Ortadoğu'daki jandarmalığına soyunup ülkeyi ateşe atmak için beklerken, bir yandan da kurumlaşma çabalarını sürdürmektedir"** diyerek, özet olarak şunları söyledi:

"her yanıyla insana tiksinti veren, bu rejimi yıkmak gerekiyor. Ancak, bu gereği duymak başka birşey, onu gerçekleştirmek başka şeydir. Tarihsel bir gerçektir ki, faşizm, kendi kendine yıkılmaz; onu ilerici demokrat ve devrimci güçler yıkar. Bizde de öyle olacaktır. Faşizme karşı mücadele ederken, kural şudur: Tüm ilerici, demokrat ve devrimci güçlerin tek bir yumruk halinde, omuz omuza bir savaş cephesi kurması..."

Gece yapılan toplantı bir **"bilgilendirme gecesi"** olarak tanımlanmıştı. Ancak gün boyu sürdürülen eylemlerin etkili oluşundan dolayı bir eğlence ve bayram toplantısına dönüştü. Gecede Tanilli'nin mesajının yanısıra çeşitli konuşmalar yapıldı ve kültürel etkinlikler de sergilendi. Gündüz eylemine katılan kişi ve grupların büyük çoğunluğu gece toplantısına da katıldılar.

Türkiyeli ilericilerin yürüyüş korteji Avrupa Konseyi binası önünde

...ve etkileri

Strasbourg'da gerçekleştirilen bu etkili eylem öncelikle oldukça yaygın bir eylem birliğinin gerçekleştirilmiş olması açısından anlam taşıyor. Öte yandan Strasbourg'daki siyasal gözlemcilerin de

Frankfurt'ta "Zimmermann usulü kuzu çevirme"li kurban sofrası

Geçtiğimiz Kurban Bayramında Frankfurt'ta ilginç bir bayram yemeği düzenlendi. Frankfurt'ta Eckenheimer Landstraße üstündeki *Türk Danış* binasında düzenlenen bayram sofrasında baş yemek olarak *"Banyo küvetinde kuzu çevirme"* yer aldı. Stern dergisinin ünlü röportaj yazarı, ilerici gazeteci *Gerhard Kromschröder*'in de katıldığı bayram yemeğini, gazetemizin daha önceki sayılarında etkinliklerini tanıttığımız *Nordend-Bornheim Nachbarschaftkreis* adlı *komşuluk girişimi* düzenledi. Çok sayıda Türkiyeli ve Alman'ın katıldığı yemek, aynı zamanda Federal İçişleri Bakanı Zimmermann'ın *"hukukdışı"* yabancılar politikasını ustaca taşlayan bir eylem niteliği taşıdı.

Yabancı düşmanlarının sık sık *"Türkler banyo küvetinde koyun kesip, dini bayramlarında yiyorlar"* biçimindeki temelsiz suçlamalarına karşı, *"zekice"* bir alay niteliği taşıyan yemekte kesilen bir kuzu gerçek bir banyo küveti içinde yakılan kömür ateşinde nar gibi kızartıldı. Bunun yanısıra Alman ve Türklerin kendi hazırladıkları yemek, tatlı ve salatalar da bayram sofrasını zenginleştirdi.

Yemeğin en ilginç yanlarından biri de hiç kuşkusuz Gerhard Kromschröder tarafından düzenlenen yemek listesi idi. Özenli bir yemek davetiyesi biçiminde basılan listede, kurban sofrasının baş yemeği olan [illegible]

salar, sendikalar, toplu sözleşme, DGM, sürgün, siyasi partiler ve seçim yasaları hakkında bilgi verildi ve tutuk evlerindeki koşullar, işkenceler ve öldürmeler konusunda açıklamalar yapılarak, **"Türkiye'nin yol ağzında olmadığı ve bu uygulamaların faşist bir rejimi kurumlaştırmak olduğu"** belirtildi. **"Avrupa Konseyi kendi statüsüyle tutarlı kalacaksa, Türkiye'nin üyeliği devam ettirilmemelidir"** denildi.

Seçimler demokratik mi?

Bir gazetecinin **"6 Kasım seçimlerinin demokratik olup olmayacağı"** biçimindeki bir sorusunu yanıtlayan Mehmet Karaca, bu seçimlerin demokratiklikle bir ilgisi olamayacağını belirttikten sonra, **"cuntanın ancak kendi kurdurduğu partilerin seçimlere girmesine izin verdiğini"**

Göstericiler boyunlarına astıkları pankartlarla cuntayı teşhir ettiler

Strasbourg'daki siyasal gözlemcilerin de katıldığı bir değerlendirmeye göre Konsey'de sözkonusu kararın çıkmasında Türkiyeli ilerici ve demokratların bu eylemi gerçekten de önemli bir rol oynadı. Bu yönüyle de iyi düzenlenmiş ve zamanlaması iyi yapılmış bir dayanışma eyleminin sonuç alıcı olabildiğinin bir kanıtı oldu.

Cunta'nın uluslararası siyasal arenada yalıtlanması yönünde önemli bir aşama oluşturan Avrupa Konseyi kararıyla konunun kapanmadığı ortada. Ocak ayında Konsey'in yeniden gündemine gelecek olan Türkiye'nin, özellikle Demirel'in zorunlu ikametinin sona ermesinden sonra dönecek pazarlıklarla, Batı Avrupa gericiliği içinde gene **"resmen muteber"** ülke durumuna geçmesi olasılığı var.

listede, kurban sofrasının baş yemeği olan kuzu çevirme *"Zimmermann usulü kuzu çevirme"* olarak sunuluyordu. Nitekim kuzunun kızartıldığı küvetin başına da Zimmermann'ın kelle büstü monte edilmişti.

MENÜ

Zimmermann usulü koyun çevirme

Alman kanlı, kahverengi soslu, ceviz gibi kızartılmış, Almanların çoğunun bildiği gibi küvette kesilen koyundan küvette hazırlanmış.

Bonn Rezalet Çorbası

Zimmermann'a borçlu olduğumuz hükümet çorbası. Hepimiz içmek zorundayız.

Entegrasyon Salatası

Ne olduğu belirsiz Alman derebey sebzesi karışımı, her çeşit önyargı yağlarıyla. Nasıl hazmedeceğini kimsenin bilmediği bir karışım.

Dönüş Ekmeği

Hemen tesir eden, sağa döndüren kampanya mayasıyla.

Günahsız Kuzu Şiş

Ağız tadını bilenler için hazmetmesi güç. İyi niyetli FDP'lilerin boğazına takılır, zira bize dost olan bu kişiler Bavyera mutfağının yemeklerini tuzlamasını sevmezler. Engelhard metoduyla çok ince, ama Zimmermann lezzetiyle simsiyah kızartılmış.

Baklava

İnce hamur yapraklarıyla, anayasanın atılan sayfalarından hazırlanmış, ayaklarla iyice çiğnenmiş.

Üç Çakıl Taşı

A sınıfı, Nürnberg İş Bulma Kurumu'ndan taze gönderilmiş. Alman ve yabancı işçilere haftalık tayın olarak kullanılır. Bir kaç kez yalandığında derin bir lezzet, uzun süre tokluk duygusu tadarsınız.

Avukat Metin Özdemir'in sığınma istemi "hukuk dışı" bir gerekçeyle reddedildi

Federal Hükümet sığınmacılara düşmanlıkta kararlı

Cemal Kemal Altun'un ölümünden sonra Federal hükümetin sığınmacılar politikasına ilişkin tartışmalar yoğunlaşarak sürüyor. Özellikle Birleşmiş Milletler Göçmen Komisyonu'nun, Altun'un ölümü üzerine hazırladığı konuya ilişkin rapor tartışmanın boyutlarını genişletti. Raporda, Federal hükümetin sığınmacılara karşı tutumu şiddetle yerildi.

Raporda, sığınmacıların barınma, beslenme ve maddi durumlarının son derece kötü olduğu anlatılarak şöyle dendi:

"...Ruhi bunalım içinde bulunan mülteciler arasında intihara teşebbüs edenlerin sayısı gittikçe yükseliyor. Mültecilerin depresyon içinde olmaları,gelecekleri hakkında güvenlik duymamaları, uzun süre çalışamamaları, izole edilmiş olmaları ve çaresizlik içine düşmeleri, onların huzursuzluklarını daha da arttırıyor...Mültecilere Almanca öğretilmemesi, çalışmanın yasaklanması ve halkın yabancılara karşı düşmanlık beslediği bölgelere yerleştirilmeleri, yabancıların daha da izole edilmelerine neden oluyor. Ilgili dairelerin istediği de bu zaten..."

Raporun hazırlanmasından sonra Federal Içişleri Bakanı **Zimmermann**'la bir görüşme yapmak isteyen Komisyon Başkanı **Hartling**'in bu istemini Zimmermann reddetti. **"Önce rapor değiştirilir, ondan sonra görüşürüm"** dedi. Zimmermann'ın bu tutumu SPD, FDP ve Yeşiller'den, hatta kendi partisinden kimi milletvekilleri tarafından sert bir biçimde eleştirilince Başbakan **Kohl, Hartling**'le kendisinin görüşeceğini söylemek zorunda kaldı.

Öte yandan Federal hükümetin sığınma başvurusunda bulunmuş kişileri Türkiye'ye iade etme işlemine karşı protestolar da artıyor. Son olarak bir çok demokrat kişi ve örgütün bu yöndeki eylemleri sonucu Federal hükümet bir iade işleminden vazgeçmek zorunda kaldı. 1976 yılından beri Federal Almanya'da olup sığınma başvurusunda bulunmuş **Zeynel Aydındağ**, 20 aydır Düsseldorf'daki iade tutukevinde bulunmaktaydı. Federal hükümet bu yıl içinde üç kez Türkiye'ye başvurarak, iade edilebilmesi için **Aydındağ** hakkında ölüm cezası verilmeyeceği konusunda güvence istemişti. Ancak Türkiye'den hiç yanıt gelmeyip, parlamento içinde ve dışında da protestolar artınca hükümet, **Aydındağ**'ı serbest bırakmak zorunda kaldı. Hükümet sözcüsünün konuya ilişkin yaptığı basın toplantısında, yine de, sığınma başvurusunda bulunmuş kişilerin iadelerinin durdurulacağı konusunda bir açıklama yer almadı. **Aydındağ** serbest bırakıldığında açlık grevinin 22. gününde bulunuyordu.

AVUKAT METİN ÖZDEMIR
Bir hukukçuya "hukukdışı" red gerekçesi

Bir olumsuzluk

Federal hükümetin insanlık dışı sığınmacılar politikasına ilişkin son örnek, Batı Berlin'de sığınma isteyen **Avukat Metin Özdemir**'le ilgili. Gümüşhane'de CHP'nin sorumlu yöneticilerinden biri olan ve ilericilerin savunmalarını üstlenen **Özdemir**, bulunduğu Kelkit ilçesinde MHP'liler tarafından kurşunlanmıştı. Güvenilir kaynaklardan öğrendiğine göre, kendisine bu komplo Gümüşhane Vali, Emniyet Müdürü ve Savcısı tarafından düzenlenmişti. Can güvenliği kalmadığından 12 Eylül'ün hemen ardından Batı Berlin'e gelen **Özdemir**, sığınma başvurusunda bulunmuştu. Uzun bir süre sürüncemede bırakılan işlemlerden sonra, geçtiğimiz hafta başvuruya **red yanıtı** geldi. Yanıtta Federal hükümetin cunta ile sürdürdüğü **"insan alışverişi"**-ne güzel bir kanıt olarak şöyle deniyor:

"Bir politikacı olarak böyle saldırıları zaten göze almanız gerekirdi...Bugün 12 Eylül yönetimi MHP'lileri tutuklamaktadır, o yüzden de ülkenizde can güvenliğiniz tehlike altında değildir..."

Bir kazanım daha

Öte yandan Kuzey Ren Westfalya Eyalet Içişleri Bakanı SPD'li **Schnoor**, sığınma başvuruları kabul edilmeyen 12 kişinin iadesinin durdurulmasını ve durumlarının mahkemece tekrar gözden geçirilmesini istedi. Bilindiği gibi **Schnoor**, **Altun**'un ölümünden kısa bir süre önce sığınma isteği reddedilen bir kişinin iade edilmeden önce ülkesinde işkenceye uğrayıp uğramayacağı konusunda **Zimmermann** güvence vermedikçe, iade işleminin uygulanmayacağı kararını vermişti. Federal hükümet bu kararından ve sığınma yasasının değiştirilmesini istemesinden dolayı **Schnoor**'u şiddetle eleştiriyor.

Gurbette bir ressam: Aydın Karahasan ile söyleşi

"Uluslararası olmayan sanat, ulusal da olamaz"

Aydın Karahasan'ın her odasını bir atölye durumuna getirdiği Bochum Uni-Center'deki evine gidiyoruz. Yolda düşünüyorum: "Bir ressamla neler konuşayım, ona ne gibi sorular yönelteyim?" Kapıda Essen'deki son sergisinin bir afişi var. Istanbul, Beşiktaş kıyısı. Rıhtıma yanaşmış bir boğaz vapuru. Kubbelerin silueti, iri çınar ağaçları... Kenarında bir şiir:

Çok yorgunum beni bekleme kaptan,
Seyir defterini başkası yazsın
Çınarlı, kubbeli mavi bir liman
Beni o limana çıkaramazsın.

Şiirin güzel bir Almanca çevirisi de var yanında. Resimle şiir içiçe kaynaşmış. Şiirde resim, resimde şiir. Stéphane Mallarmé, *"şiir sözcüklerle yazılır"* dermiş. Resim de çizgiyle, renkle, bu iki elemanın bileşiminden doğan kompozisyonla yapılır herhalde. Bunları düşünürken soracağım soruların ilki yavaş yavaş biçimleniyor kafamda.

– Resmin kenarına bu şiiri yazdığına göre sende resim ile şiir yanyana, birbirinden kopmaz iki sanat dalı galiba? Zaten senin yürürken bile şiir okuya okuya yürüdüğünü biliyorum. Şiirle resmi birbirine çok mu yakın görüyorsun?

– Aslında bütün sanat dalları birbirine yakındır. Birbirlerinin yakın akrabasıdır. Gerçi ben şair değilim, her ne kadar şiirler, koşmalar yazdımsa da asıl uğraş dalım resimdir. Şiir sevmeyen ressam, resim sevmeyen şair yoktur herhalde! Heykel, müzik, mimarlık, edebiyatın bütün dalları birbirinden kopuk düşünülemez pek. Gene de bizde şiir geleneğinin yanında bir resim geleneği yoktur. Her kentte, her köyde birkaç ozana rastlarsınız; ama bir ressama, bir heykeltraşa bu kadar bol rastlamazsınız. Anadolu, heykel sanatıyla yüzyıllarca kucak kucağa yaşadığı halde, Osmanlı-Islam toplumunda resim günah sayılmış, heykel ise neüzübillâh, değil yapmak ya-

Hopa'dan Zonguldak'a göçen bir maden işçisinin dört çocuğundan ilki olan Aydın Karahasan, 1936 yılında Kilimli'de doğdu. Ressam Halil Dikmen, Neşet Günal ve Nurullah Berk'in atölyelerindeki öğrencilik yıllarından sonra 1960'ta Istanbul Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Resim Bölümü'nü bitirdi. Bir süre Paris'te ressamlık, daha sonra Dijon'da desinatörlük yaptı. Zonguldak Çelikel Lisesi'nde Resim-Sanat Tarihi ve Fransızca öğretmeni iken kovuşturmaya uğradı. Görevinden alındıktan sonra 1965'te işçi olarak Federal Almanya'ya geldi. Almanya'da lise ve meslek okullarında resim ve sanat tarihi dersleri veren Aydın Karahasan, ressamlığının yanında halen öğretmenlik görevini de sürdürmekte.

terir bu? Yığınlar, halk, bir üstyapı kurumu olan din kavramına bugün için sıkı sıkıya bağlıdır. Bu iki kurum, kilise ile cami halk yığınlarının sürekli ilişki içerisinde oldukları kuruluşlardır. Yani Batı'da, Hristiyanlık'ta bu üç sanat dalı, şiir de zaman zaman müziğin bir parçası olduğuna göre, dört sanat dalı, mimarlığı da katarsak beş sanat dalı; yani sanat dallarının tümü, Batı'da yaşamın doğrudan doğruya bir parçası olmuş. Kilisede resmin, heykelin önünde hayranlıkla eğilinir. Islamlık bu tür ibadeti reddettiği için resmi de, heykeli de, müziği de camide yasaklamış. Bu yasağın etkileri günlük yaşamda yüzyıllar boyu sürdü. Bir de Rönesansta, Rönesanstan sonraki 17. yüzyıl Flaman ekolünde (ki bu dönem sanat tarihinde başlı başına bir olay, bir feno-

kunur. Sanatın devrime hizmet edebilmesi için her şeyden önce *"sanat"* olması gerekir. Bu, *"sanat sanat içindir"* demek değildir. *Picasso, Matisse, Braque, Fernand Leger, Kandisky* en devrimci ressamlardır. Slogancı resim yaptıklarından değil, resim sanatında devrim yaptıklarından, doğayı da, doğadaki nesneleri de analiz ettiklerinden, yepyeni gerçeklere vardıklarından devrimci sanatçılardır. Uzun zaman bu ustaların yaptığı resimler *"burjuva sanatı"* diye haksız yere karalandı. Neyse ki yanlış hesap Bağdat'tan döner. Bugün bu ressamlara en çok devrimciler sahip çıkıyor. Kübizm de, fovizm de, sürrealizm de çağımızın gereklerinden doğan akımlardır. *"...Hadisat, rotatife girmeden oluyor bayat"* demiş ozan. Böylesine hızlı bir çağ-

– Yoktur...Çünkü bizim yerli burjuvazi ilkeldir, görgüsüzdür. Bir görmek yüklemi sözkonusu ise sonradan görmedir. Paralanıp palazlanınca *Çetin Altan*'ın dediği gibi rakıdan viskiye terfi eder, ama viskiyi saz eşliğinde cacıkla içer. Bilgisi, kültürü olmadığı gibi, bilimin, kültürün, sanatın da düşmanıdır. Kendine uşak, kapıkulu bilim ve sanat adamları yetiştirmenin yollarını arar. Bu takıma burjuvazi demek iltifattır. Burjuvazi tarihsel bir olgudur. Batıda bu sınıf sanatıyla, kültürüyle, bilimiyle, tarihiyle büyük bir devrimci rol oynamıştır. Bizim yerli takım, burjuvazinin tarihsel devrimci rol oynaması şöyle dursun, ne doğru düzgün cumhuriyete geçebilmiş, ne de burjuva demokrasisinin özünü kavramak istemiştir. Bütün hesabı kitabı *"köşeyi dönmek"*, yol vurmak felsefesi üstüne kurulmuştur. Türkiye'nin tarihsel analizini yapmak onun aynı zamanda sanat ve kültür analizini de yapmak anlamına gelir. Bu analiz yapılmadan, ama öyle üstün körü değil, ta kaynağına inerek, arşivleri araştırarak, geniş bir sabırla çalışarak bu analiz yapılmadan çok karmaşık bir konu olan kültür ve sanat üstüne sağlıklı sonuçlara varmak oldukça güçtür kanısındayım.

– Batıda sanatçıların durumu nasıl sence?

– Iyi durumda olanı da var, kötü durumda olanı da. Modern kapitalist dünyada sanatsal üretim, kapitalist meta üretimi yasalarına bağlıdır. Ressamlar sanat tüccarlarınca sömürülür. Onlar olmaksızın sergiler açmak, resimler satmak, geniş bir çevre edinmek oldukça güçtür. Özel mülkiyete dayalı bir toplumda sanatçı piyasa için çalışmak zorunda kalır bazen. Hiç kuşku yoktur ki sanatçıların en müreffeh oldukları ülkeler sosyalist ülkelerdir. Sosyalist ülkelerde her sanatçı ve hatta kendini sanatçı gören herkes kendi düşüncesine göre özgürce yaratma hakkına sahiptir.

– Hangi ressamları seversin?

BİR KİTAP

Deneyimlerden öğrenmek

(Aus Erfahrung lernen)

Türkiyeli kadınlara Almanca öğretimi için bir el kitabı

Bu kitap Mainz, Sprachverbands Deutsch für ausländische Arbeitnehmer örgütünce tavsiye edilmektedir.

Ü.Gürkan, K.Laqueur, P.Szablewski

Federal Almanya'da yaşayan yabancı kadınların- özellikle Türkiyelilerin- yabancı dil öğrenebilmeleri son derece zor. Kimilerinin okuması yazması bile olmayan, kimileri evden dışarı çıkamayan, kimileri akarbantlarda tahrip edici bir çalışma temposu içinde çalışan Türkiyeli kadınlar, toplumsal yaşamda dil eksikliği, Almanca okuyamama, anlayamama, konuşamama yüzünden daha da yalıtlanıyorlar. Bugüne kadar Federal Almanya'da bu durumdaki kadınlara Almanca öğretmek üzere- çoğu son derece iyi niyetlerle- pek çok dil kursu örgütlendi. Ama bunlardan ciddi bir sonuç vereni pek az. Belki de yok.

heykel ise neüzübillâh, değil yapmak yapılmış heykele bakmak bile neredeyse tövbesi kabul olmayan katmerli günahların başında gelmiş. Bugünkü ayıplarını örtmek istediklerinden olsa gerek, Türkiye'deki kimi burjuva ideologları, bizde resim-heykel geleneğinin olduğunu ısrarla ileri sürerler. Oysa sanat tarihimizi biraz karıştırdığımızda bu iki geleneğin (resim ve heykelin) olmadığı görülür.

– Peki minyatürler?

– Buraya getirecektim sözü. Minyatürler bizde bir resim geleneğinin olduğunu göstermeye, kanıtlamaya yetmez. Bir yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için hemen şunu da söyleyeyim: *Levni*'nin, *Buhari*'nin, *Nakkaş Osman*'ın, *Matrakçı Nasuh*'un o saygıdeğer ellerinden çıkan pırıl pırıl sarılar, çimen yeşilleri, cam göbeği mavileri, kendi anlayışları içindeki kompozisyonlarını ben de çok severim. Ama bu sanatın yapıldığı çağda *Leonardo*'ların, *Michelangelo*'ların, *Rafael*'lerin, *Tiziano*, *Rembrandt* gibi büyük ustaların evrensel yapıtlarını gözönüne getirdiğimizde Doğu-Islam sanatında figürlerin, doğanın nasıl biçim değiştirdiğini daha iyi anlayabiliriz. Batı sanatçılarının yaptığı yaşamın bir parçasıdır. Konuları nereden alınmış olursa olsun, anatomisi, ışık-gölge ve perspektifi ile plastik sanatların kendi sorunları içindeki entellektüel çabaları apaçık belirmektedir. Minyatürler ise doğanın, insanın deformasyonu ile beraber, gerçekten, gerçek yaşamdan kaçış, uzaklaşıştır. Minyatür sanatçısı bunu bile bile, bilinçle yapıyordu. Yaptığı nesnenin doğaya, insana benzememesini istiyordu. Yaptıkları doğaya, insana benzerse ona öte dünyada can verememe korkusu, Doğu-Islam sanatçısını böyle bir deformasyona yöneltiyordu. Doğaldır ki bu yaklaşımın sanatta olumlu ve olumsuz etkileri var. Zaten hiçbir şey, hiçbir olay tek yüzüyle incelenemez. Minyatür sanatçısının bu endişesi bugünkü çağdaş sanatta doğanın yorumlanma biçimiyle bir benzerlik gösteriyorsa, bu iki ayrı düşünce arasındaki karşıtların diyalektiğinden doğmaktadır. Daha açık bir deyişle *Matisse*'de gördüğümüz stilizasyonla *Nakkaş Osman*'da gördüğümüz stilizasyon aynı düşünceden kaynaklanan sonuçlar değil.

–Neden?

– Resim ile heykelin, müzik ile şiirin yaşamın bir parçası olması ne demek? Biliyoruz ki, Doğu-Islam anlayışında resim, heykel, bir de müzik camiye girmez. "İlâhî var ya?" diyeceksin. Hayır, enstrümanlı müzik girmez camiye. Kiliseye ise resim de, heykel de, müzik de girer. Neyi mi gös-

nat tarihinde başlı başına bir olay, bir fenomendir) *Rubens, Rembrandt, Vermeer, Franz Hals* gibi büyük ustaların yanında daha pek çok ressam vardır o çağda. Sömürgeciliğin bu ülkeye getirdiği zenginlikle palazlanan burjuvazi, parasını tablolara yatırıyor. *Rembrandt*'a bir portre yaptırabilmek için bu büyük ressamdan aylar öncesinden gün almak gerekiyor. Öyle ki yalnız burjuva evlerinde değil, halk tabakalarının evlerinde, işyerlerinde, atelyelerinde, bakkal, kasap, berber gibi dükkanlarda bile orijinal tablolar bulunuyor. Gelenek dediğin böyle olur. Osmanlı da Viyana'ya kadar gelmiş. Iki heykel, iki tablo ile dönmüş mü Istanbul'a? Louvre'daki heykellerin çoğu *"mübarek islam ümmetinin işine yaramayan taş parçaları"* diye Osmanlı ülkesinden toplanmış. Mısır'da üç yüzyıl egemenlik kurmuş da Mısır piramitlerinden haberi bile olmamış...

– Günümüzde en çok tartışılan konulardan biri de "Devrimci Sanat" tezi. Bu konuda sen ne düşünüyorsun?

– Önce şunu söyleyeyim: Iyi sanat her zaman devrimcidir, ama devrimcilik iddiasında olan her sanat her zaman iyi olmayabilir. Bugün aklı başında hiç bir devrimci insan *Rafael*'i, *Leonardo*'yu, *Michelangelo*'yu Isa, Meryem resmi yaptı diye kınayamaz. Müzeler madonna, ikona resimleriyle doluysa bugün o çağın yansıma biçimini daha iyi görebiliyoruz demektir. Bugün de *Guernica* ile *Kore Soykırımı* tablolarında çağdaş bir yorumla günümüzdeki sınıf savaşımının yansıma biçimini görüyoruz. Ama bu iki tabloda figürler de, kompozisyon da hiç alışageldiğimiz tarzda değil. *Picasso*'nun, *Braque*'ın, *Fernand Leger*'nin yapıtları çağımızın sürekli devinim içinde olan olayları, nesneleri, doğayı çözümleyici bir gözle ve entellektüel bir çabayla yorumlayıp tuale yansıtılmasıdır. Devrimci sanatın önceden belirlenmiş, kesin sınırlarla dondurulmuş kalıpları yoktur. Tam tersine devrimci sanat sürekli bir akış içinde olan yaşamın, her noktasını, her yönünü yakalamaya çalışır. Hanefi Yeter'in dediği gibi *"bir yanda yürüyen insanların resmini yaparken öte yandan öpüşen çiftlerin, sevişen insanların resmini"* de yapabilir devrimci sanatçı. Atelyesinde öğleye kadar çiçek resmi yaparken, öğleden sonra pekala çıplak resmi yapar, ertesi gün peyzaj, başka bir gün natürmort boyar. Yaşam da, insan da, dünya da çok yönlüdür, çok boyutludur. Günümüzde sanatçı yaratıcı heyecanı duymadan slogan edebiyatına kapılıp klişe sanat yapmaya kalkmamalı. Böyle bir tutumun sanata da, işçi sınıfına da yararı değil zararı do

bayat" demiş ozan. Böylesine hızlı bir çağda, sanatçı da, bilim adamı da, çağdaş insan da olayların gerisinde kalmamalı, o evrensel dediğimiz boyutlara ulaşmanın yollarını aramalıdır. Bin yıl aynı davula vurulmaz. Akan bir derede iki kez yıkanılmaz. Mutlaka ve mutlaka evrensel boyutlu sanat ve kültür hareketi yaratılmalıdır. Bu boyutlara erişemeyen, bölgesel ve yöresel kalan sanat ve kültür hareketi bir *getto kültürü* ya da daha ilerisi *folklor* olmaktan öteye gidemez.

– Bizim burjuvazinin bir kültürü var mıdır sence?

– Hangi ressamları seversin?

– Iyi ressamların hepsini severim. Bir reprodüksiyona saatlerce baktığım olur. Mutlaka isim vermem gerekirse eski ustalardan *Rafael, Rembrandt,* bir de *Vermeer.* Çağdaş ustalardan *Picasso, Matisse, Fernand Leger.*

– Yaşayanlardan?

– *Willi Sitte* ile *Werner Tübke.* Bir de *Renato Gutlusso.*

– Bu güzel söyleşi için çok çok teşekkürler Karahasan.

– Ben de teşekkür ederim.

Karahasan, Nazım Hikmet üstüne bir tablosunda çalışırken

Karahasan'ın bir yağlıboya çalışması: Essen-Kettwig'den bir görünüm

nuç vereni pek az. Belki de yok.

Frankfurt'ta **Ülkü Gürkan, Klaus Laqueur** ve **Petra Szablewski**'den oluşan üç kişilik bir araştırma grubu sorunun üstüne cesurca gitti. Yaklaşık iki yıl boyunca yukarıda tanımladığımız koşullardaki Türkiyeli kadınlarla birlikte bir çalışma yürüttüler. Çalışmanın sonuçlarını **"Aus Erfahrung lernen" (Deneyimlerden Öğrenmek)** başlığı altında bir kitapta topladılar. Grubun iki yıllık araştırma ve çalışmalarının bir ürünü olan kitap, zengin ve kanımızca çok önemli bir deney birikimini okurlara aktarmakta. Yabancı kadınlarla Almanca öğretimi konusunda bir çalışma örgütlemek girişiminde bulunan tüm çalışma gruplarınca, derneklerce ve kurumlarca kesinlikle göz önünde tutulması gereken bilimsel saptamalar başarılı bir sistematikle sunuluyor.

160 sayfalık kitap ayrıca Coşkun Demirok'un çok başarılı desen ve karikatürleriyle desteklenmiş. Alt başlığında **"Handbuch für den Deutschunterricht mit türkischen Frauen" (Türk kadınlarıyla Almanca dersi için bir el kitabı)** olarak tanımlanan kitap belli başlı dört bölümden oluşuyor. Birinci bölümde Türkiye'den göç olgusu ele alınıyor. Kadınların Türkiye'deki durumunun ele alındığı ikinci bölümde ayrıntılı bir tanıtım yapılmakta. Kadınların hukuksal konumu, okul eğitimi, Türkiye'de köy, kent ve gecekondulardaki günlük yaşam, kadın örgütleri ve kadınların örgütlenmesi, Islam dininde kadınların rolü, evlilik ve boşanma koşulları tek tek ele alınıyor.

Almanya'daki Türkiyeli kadınların durumunun ele alındığı üçüncü bölümü kitabın ağırlığını oluşturan son bölüm izliyor. Bu bölümde Türkiyeli kadınların dil öğreniminde karşılaştıkları zorluklar, öğretmenlerin açmazları ve çıkmazları, başarılı bir dil eğitiminde ve öğretiminde uyulması gerekli kural, yöntem ve teknikler bu bölümde sergileniyor. Bu yönüyle kitap Almanca öğretimi ile ilgili tüm kişi, kurum ve örgütler için vazgeçilmez bir "kaynak kitap" değerinde.

Türkiye Postası
15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 15 7 Ekim 1983

ABD Fransız ve İngiliz roketlerini hesaba katmaya yine yanaşmadı

Reagan'ın yeni silahsızlanma önerileri SSCB'yi tek yönlü silahsızlandırmaya yönelik

26 Eylül günü Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda Cenevre'deki silahsızlanma görüşmelerine yönelik yeni bazı öneriler getiren Reagan, yine aynı günlerde beklenmedik bir program değişikliği yapan **"Amerika'nın Sesi"** Radyosu'ndan özellikle Sovyet halkına seslenen bir konuşma yaptı. Konuşmasında ABD halkının daha çok iletişim ve işbirliği istediğini söyleyerek Sovyetler Birliği'nden Cenevre'de iyi niyet göstermesini talep etti.

Iki yıldır Cenevre silahsızlanma görüşmelerinde Sovyetler Birliği'nin yaptığı tüm olumlu önerileri geri çeviren, bir süreden beri de Güney Kore uçağının düşürülmesi olayını Avrupa barış hareketini etkilemek amacıyla kullanan ve bu arada Sovyetler Birliği ile ilişkilerini gerginleştiren Reagan yönetiminin, bunların ardından koyduğu bu tavır, gerçek bir uzlaşma isteğinden doğmayıp, dünya kamuoyunu etkilemeye yönelik bir propaganda kampanyası olarak değerlendirildi.

Kaldı ki Reagan'ın esnek tavır göstermeye hazır olduklarını söylemesine karşın yeni önerilerinde **eşitlik** ve **eşit güvenlik temelinde** hiç bir şey yer almıyor. Reagan'ın yeni teklifleri esas olarak Sovyetler Birliği'nin SS-20 roketlerini azaltmasına yönelik olup, Fransız ve Ingiliz roketlerinin görüşmelerde hesaba katılmaması yönündeki tavrı da sürüyor. Oysa görüşmelerde temel anlaşmazlık noktalarından biri olan bu konu, bir süreden beri Avrupa'da çeşitli politik çevrelerde değerlendiriliyor. Federal Almanya'da Sosyal Demokratlar ve Yeşiller Fransız ve Ingiliz roketlerinin yok sayılamayacağını belirtiyorlar. Hollanda parlamentosunun da bu konuda benzer bir tavır içinde olduğu bildiriliyor. Geçtiğimiz günlerde Italya Başbakanı, **"Bu silahlar**

İki yıldır Cenevre silahsızlanma görüşmelerinde hiç bir olumlu öneri yapmayan ve yapılan önerileri de ciddiye almayan Reagan, Sovyetler Birliği'nden Cenevre'de iyi niyet talep etti!

●

Avrupa'da çeşitli politik çevreler Cenevre'de Fransız ve Ingiliz roketlerinin de dikkate alınması için harekete geçilmesini istiyorlar

●

Andropov'un SPD'nin mektubuna verdiği yanıt Cenevre'de son sözün henüz söylenmediği konusunda barışsever çevrelerde umut doğurdu

Reagan'ın yeni önerilerinin ayrıntıları henüz ortaya çıkmamakla birlikte esas olarak iki noktada toplanıyor. Bunlardan biri ABD'nin nükleer bombardıman uçaklarının bir kısmının da görüşmelere dahil edilebileceği. Ancak Reagan yine Fransız ve Ingiliz roketlerinin hesaba katılmasına ve ABD'nin savaş gemilerindeki avcı uçaklarının dikkate alınmasına karşı çıkıyor. Ikinci öneri ise Sovyetler Birliği'nin SS-20'lerinin önemli bir kısmını imha etmesi halinde ABD'nin de Pershing-2 roketlerinin bir kısmını yerleştirmekten vazgeçebileceği. Reagan, SS-20'ler konusunda **"bölgesel sınırlama"**lara gidilmesini önerirken, Sovyetler Birliği'nin Uzakdoğu'da Avrupa'dakinden daha fazla SS-20 roketi bulundura-

Sovyetler Birliği'nin yanıtı

Reagan'ın yeni önerileri Sovyetler Birliği tarafından Avrupa'daki müttefiklerini etkilemeye yönelik, şimdiye dek yaptığı önerilerden hiç de farklı olmayan bir çıkış olarak nitelendirilirken, Eylül ayı sonunda yaptığı açıklamada Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri ve Devlet Başkanı Andropov da Reagan'ın çıkışını **zaman kazanmaya ve roketlerin yerleştirilmesini başlatmaya yönelik bir oyalama kampanyası** olarak değerlendirdi.

SPD'nin mektubuna yanıt

Eylül ortalarında, Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Andropov, Federal Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nden bir grup milletvekili tarafından kendisine gönderilen roketler konusundaki mektubu yanıtladı. Andropov'un yanıtında, Cenevre görüşmelerinde başarı sağlanabilmesi için SS-20'lerin azaltılmasından yana olduklarını, hatta daha ileriye bile gidebileceklerini söylemesi, SPD, Yeşiller ve genel olarak barışseverler tarafından olumlu karşılandı. 20 Eylül'de Bonn'da Andropov'un yanıtı konusunda bir açıklama yapan SPD milletvekilleri L.Blunck ve G.Weisskirchen ile 23 Eylül'de Bonn'da bir açıklama yapan SPD parlamento fraksiyonu Başkanı Vogel, bu yanıtın Cenevre'de henüz son sözün söylenmediği konusunda umut verici olduğunu belirttiler.

2. Dünya Savaşı bitiminde komünistler, sosyal-demokratlar, Hristiyan olan ve olmayanlar, Alman topraklarından yeni bir savaş daha çıkmaması için mücadele etmeye birlikte yemin etmişlerdi

SED, DKP ve SEW'nin barış içinde yaşamak isteyen tüm Avrupa halklarına çağrısı

Roketlerin yerleştirilmemesi için mümkün olan her şey yapılmalı

Almanya Sosyalist Birlik Partisi (SED), Alman Komünist Partisi (DKP) ve Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi (SEW) Eylül ayının 27'sinde işçi sınıfı partilerine, sendikalara, gençlik örgütlerine ve Avrupa'da barış içinde yaşamak isteyen tüm insanlara **ortak bir çağrı** ile seslendiler. Çağrıda, 2. Dünya Savaşı'nın bitiminde Hitler faşizminin yenilgiye uğramasından sonı komünistlerin, sosyal demokratlar, Hristiyanlar ve Hristiyan olmayanlarla birlikte, bir daha Alman topraklarından bir savaş çıkmaması için her şeyi yapacakları konusunda ettikleri yemini hatırlattılar. 30 yılı aşkın bir süredir komünistlerin bu uğurda çalıştıklarını ve mücadele ettiklerini belirttiler.

Bugünün koşullarında ise Federal Almanya'ya yerleştirilmesi planlanan yeni ABD füzelerinin bunun tam tersi bir durumu ortaya çıkaracağını, Federal Almanya topraklarından bir savaşın çıkması olasılığını arttıracağını vurguladılar. Dünyada mevcut stratejik silah dengesini bozan bu silahların Sovyetler Birliği'ni ve sosyalist ülkeleri hedeflediğini bir kez daha yinelediler.

Ortak açıklamada partiler, tehlikenin büyüdüğü ve yaklaştığı koşullarda, yeni atom roketlerinin yerleştirilmesinin engellenmesi, Cenevre'de eşitlik ve eşit güvenlik koşullarında bir anlaşmaya varılması, Avrupa'da atom silahlarından arındırılmış alanlar oluşturulması için, her türlü diyaloğa, politik görüşmelere, parlamento girişimlerine ve yığınsal protesto gösterilerine başvurulması çağrısında bulundular.

günlerde İtalya Başbakanı, **"Bu silahlar ayda imiş gibi hareket edilemez"** açıklamasını yaptı. Eylül ayı ortalarında da İngiliz liberallerinin lideri Steel, Thatcher'dan İngiliz Polaris roketlerinin Cenevre'de hesaba katılması için harekete geçmesi talebinde bulundu.

den daha fazla SS-20 roketi bulundurabileceğini de söylüyor.

Öte yanda Reagan bunları söylediği sırada, ABD Savunma Bakanı Weinberger'in Çin'de, Çin Halk Cumhuriyeti'ne yeni silah sistemleri satma pazarlığında olması da ayrıca dikkat çekici bulundu.

CDU'nun politikasına "hayır" dendi

Federal Almanya'da Hessen ve Bremen seçimlerinde SPD ağır bastı

Eylül ayının 25'inde yapılan Bremen ve Hessen eyalet meclisi seçimlerinde Hristiyan Demokrat Parti (CDU) oy kaybına uğrarken, Sosyal Demokrat Parti (SPD)'nin oy oranı arttı. Sonuçlar SPD'nin her iki eyalette de tek başına iktidar olabileceğini gösteriyor. Seçim sonuçları, CDU'nun işsizliği önleme konusunda verdiği sözleri tutmayan, sosyal hakları geri alan, ABD atom roketlerinin Avrupa'ya yerleştirilmesini destekleyen politikasını halkın onaylamadığını gösterdi.

Bremen eyaletinde zaten çoğunluğu ellerinde tutan Sosyal Demokratlar, oylarını yüzde iki oranında arttırırlarken, CDU'nun oyları da yaklaşık aynı oranda düşüş gösterdi. Hür Demokrat Parti (FDP) ise yüzde 5 barajının altına düşerek mecliste temsil hakkını kaybetti.

Hessen'de ise parlamento daha geçtiğimiz Eylül içinde seçilmiş olup, oyların yüzde 45,6'sını alan CDU tek başına çoğunluğu sağlayamadığı gibi Hür Demokratlar'ın da meclise girememeleri, politik bunalıma yol açmıştı.

Bir önceki seçimlere kıyasla her iki eyalette son seçim sonuçları aşağıdaki tablolarda görülüyor.

HESSEN'DE

	1983 (%)	1982 (%)
SPD	46,2	42,8
CDU	39,2	45,6
FDP	7,6	3,1
Yeşiller	5,9	8,0

BREMEN'DE

	1983 (%)	1979 (%)
SPD	51,4	49,4
CDU	33,3	31,9
FDP	4,6	10,8
Yeşiller	5,4	–

KISA... KISA...

NATO'da

Federal Almanya'daki müttefik orduları basın merkezinden de bir sözcünün onaylanmasıyla, ABD ordu birliklerinin II. Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez Hessen eyaletinde kitle mezarları kazdıkları konusu kesinlik kazandı. Avrupa'da çıkacak bir nükleer savaştan sonra insanların kitleler halinde gömülmesi yolunda atılan bu adım, nükleer savaş tehdidinin somut ve gerçekleşebilecek bir tehlike olduğunu gösteriyor.

Uruguay'da

Sekiz yıldır dünyanın en sert askeri rejimlerinden biri tarafından yönetilen Uruguay'ın başkenti Montevideo'da, Eylül sonuna doğru son yılların en büyük yığın gösterisi yapıldı. Yaklaşık 100 bin kişi **"özgürlük, iş ve af"** isteyerek General G. Alvarez yönetimini protesto etti. 1980'deki Anayasa oylamasında önerilen anayasanın halk tarafından reddedilmesi üzerine Alvarez, **"demokrasiye geçiş süreci"**ni yönlendirmekle görevlendirilmişti. Yönetimin bu yıl içinde anayasa reformunu gerçekleştirerek, 1984 yılında seçimlere gitmesi gerekiyor.

Kızgın Sonbahar'a Alman polisi de resimde görüldüğü gibi özel eğitimlerle hazırlanıyor. Resimde görülen göstericilerin tümü de polis. Eğitim gereği "barışsever rolüne girmişler. Bu hazırlıklar Federal hükümetin barış savaşçılarına karşı tutumunu açıklıkla sergiliyor

Federal Almanya'da CDU'nun sahte barış kampanyası

CDU'ya göre roketlere karşı çıkmak yasalara karşı çıkmak demek

Federal Almanya'da barış girişimleri, sendikalar ve çeşitli meslek kuruluşları Ekim ayı içinde yapılacak olan barış gösterilerine yoğun bir şekilde hazırlanırlarken, CDU da NATO'nun roketler kararını savunmak amacıyla Kasım ayı sonuna kadar sürmesi planlanan bir *"barış"* kampanyası başlattı. CDU, kampanya süresinde *"Birlikte Barış ve Özgürlük İçin"* belgisi altında 10 bin kadar toplantı ve gösteri düzenlemeyi planlıyor.

CDU'nun bu kampanyadan bir beklentisi roketler konusunda kendi seçmenlerini etkilemek. Bilindiği gibi bir süre önce ZDF'nin hazırladığı bir soruşturmanın sonuçları, CDU seçmenlerinin yüzde 61,8'inin de Federal Almanya'ya roketlerin yerleştirilmesine karşı olduklarını göstermişti. Öte yanda CDU, barış hareketine karşı demagojik bir propaganda savaşı açarak, özellikle SPD'li çevreleri ve genel olarak savaş aleyhtarı kişileri bu hareketten uzak tutmayı planlıyor.

"Nükleer silahlar barışı korumanın araçlarıdır"

CDU bir yandan sahte barış kampanyaları ile barış hareketini *"komünist işi"* olarak karalamaya çalışırken, öte yandan da gösterilere ve göstericilere karşı önlemlerini arttırıyor. Bonn hükümeti tarafından bir süre önce onaylanmış olan gösteri yasasında da barış eylemlerine yönelik önlemler yer alıyor.

Barış eylemlerinin düzenleyicileri konusunda bilgiler İçişleri Bakanı Zimmermann'a bağlı özel bir daireye gidiyor. Göstericilere katılacak olanların yüzlerini boyamaları, başlarına koruyucu maskeler geçirmeleri vb. yasaklanıyor. Zimmermann bunları *"pasif silahlar"* olarak nitelendiriyor. Eğer bir gösterici polisten kendisini maske, eşarp gibi şeylerle gizlemiş ise bir yıla kadar hapis cezası verilebilecek, ya da para cezasına çarptırılacak. Polisin emrine uymayan göstericiler tutuklanacak.

Zehirli gaz kullanmayı planlıyor

Bundan da öte, Saar, Bavyera, Schleswig-Holstein, Baden-Württemberg gibi CDU,CSU ve FDP tarafından yönetilen eyaletlerde polis, göstericilere karşı zehirli gaz kullanabilecek. Ayrıca Zimmermann polisin lastik kurşunlar atan uzaktan kullanılabilecek silahlarla da donatılmasını istiyor.

"Nükleer silahlar barışı korumanın araçlarıdır" diyen CDU Genel Sekreteri H.Geissler'e göre Pershing ve Cruise roketlerini istemeyenler yasalara aykırı hareket ediyorlar. Yapılan anketler halkın yüzde 75'inin roketleri istemediğini gösterdiğine göre Federal Almanya'da bugün halkın çoğunluğu Zimmermann'a göre suçlu durumdadır.

Silahlanma yarışı kimin yararına, kimin zararına?... Silahlanma yarışı kimin yararına, kimin zararına?... Silahlanma

Silahlanma yarışını kimler körüklüyor, silahsızlanmayı kimler engelliyor?

● 2. Dünya savaşı'nın bitiminden bu yana, James Forestall'dan C. Weinberger'e, ABD'nin tüm savunma bakanları, büyük silah tekellerinin yönetim kurullarından, bankalardan ve askeri araştırma merkezlerinden gelmişlerdir.

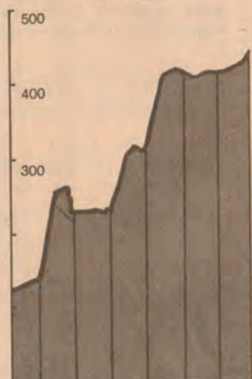
Bugün dünyamızda geri kalmış ülkelerde 500 milyon kişi aç, bir milyar kişi yoksulluk koşullarında, 500 milyon kişi işsiz yaşıyor. Bu ülkelerde 800 milyon kişi işsiz yaşıyor. Bu ülkelerde 800 milyon kişi okuma-yazma bilmiyor, 200 milyon çocuk okula gidemiyor. Ve yine bu ülkelerde beslenme yetersizliği her gün 10 binlerce kişinin ölümüne yolaçıyor. 1980 yılında Afrika, Asya ve Latin Amerika'da 55 milyon kişi açlıktan öldü. Bu sayı 2. Dünya savaşında yaşamlarını yitirenlerin sayısına eşittir.

Yalnız bu ülkelerde değil, kapitalizmin kalelerinde de işsizlik son beş yıl içinde iki kat arttı. 1983'de OECD ülkelerinde işsizlerin sayısı 33,5 milyona ulaştı. Reagan'ın Amerika'sında toplam sanayii üretimi 1982 yılında yüzde 3.2 düşüş gösterdi; işçilerin reel ücretlerinde yüzde 11.7'lik bir düşüş ile son 25 yılın rekoru kırıldı. Federal Almanya'da üç milyonu bulan işsizler ordusu ile her 11 kişiden biri işsiz durumda. Toplam sanayi üretiminde düşüş, yüksek işsizlik düzeyi ve bunların doğurduğu toplumsal sorunlar İngiltere, Fransa, Hollanda ve Belçika'da da geniş yığınların yaşam koşullarını geriletiyor.

Ulusal gelirden hızlı artıyor

Bu koşullara rağmen ulusal zenginlikler gittikçe daha çok silah sanayiine ve

DÜNYA ASKERİ HARCAMALARI
(milyar dolar)

Kaynak: SIPRI (Uluslararası Barış Araştırması Enstitüsü) verilerinden yararlanıldı

lar için kullanılması ve yüksek silahlanma yatırımları varolan kaynakların dipsiz kuyulara boşaltılmasına neden oluyor.

Silah tekellerinin çıkarına

Gelişmiş kapitalist ülkelerin yüksek silahlanma harcamaları en başta bu ülkelerin savaş sanayii tekellerinin çıkarlarına hizmet ediyor. 1981 yılı sonbaharında ABD yönetiminin açıkladığı stratejik program silah tekellerinin beklentilerine tümüyle uygun düştü. Bu programa gö-

de 10.5 arttırarak, 1 milyar dolara çıkardı

Yüksek kâr oranı

ABD'de sivil endüstri dallarında kâr oranı yüzde 8-12 arasında iken, askersel endüstride yüzde 30-40 arasında değişiyor. 1980'lerde yapılan bir ABD Senato Komisyon'u araştırmasına göre, askeri sanayi kompleks içinde yeralan 131 tekelin 57'si yüzde 50, 48'i yüzde 100, 22'si yüzde 200, üçü yüzde 500 ve bir tanesi de yüzde 2000 oranında kâr etmiş.

Silah sanayiinde kâr oranının bu kadar yüksek oluşu, en başta devletin silah tekellerine tanıdığı ayrıcalıklardan, faizsiz kredi vermesinden, silahların geliştirilmesine ilişkin araştırma giderlerini karşılamasından, bazı hammadde kaynaklarının sağlanmasında öncelik tanınmasından kaynaklanıyor. Ayrıca devlet, daha silahların üretilme aşamasında tekellere ödeme yapıyor. Bunların yanısıra silah tekellerinin başlıca müşterilerinin devletler oluşu, onların sivil sanayi dallarındaki gibi rekabet sorunu ile karşılaşmalarını ortadan kaldırıyor. Bu nedenle de üretim maliyetini, diğer sanayi dallarında olduğu kadar düşük tutma endişesini taşımıyorlar.

ABD'de büyük silah tekelleri, Kongre'de yoğun bir kulis çalışması yürüterek ve parlamenterlere verdikleri büyük rüşvetler karşılığında önemli siparişler sağlıyorlar. Çeşitli tekeller bu aşamada birbirleriyle de rekabet ediyorlar. Bu arada kimi parlamenterler çeşitli firmaların sözcülüğünü açıkça üstleniyorlar. Bunlar Kongre'de **"Boeing senatörü"** ve **"General Dynamics senatörü"** olarak tanınıyorlar.

Son 6-7 yıl içinde ABD silah tekellerinin politikacılara 400 milyon dolarlık rüşvet yedirdikleri bildiriliyor. Son iki yıl

letin çıkarlarının kaynaşması sonucu ortaya çıkan **"askeri sanayi kompleksi"**nin hedefi ülke ekonomisi ve kitle iletişim araçları dahil tüm toplumsal alanlarda kilit noktaları gittikçe artan bir biçimde denetim altında tutmaktadır.

Askeri sanayi kompleksinin uygulamaları, tüm toplumsal yaşamın militaristleşmesine yolaçarken, bilim dahil olmak üzere tüm üretici güçlerin gelişmesi de askeri amaçların hizmetine sokulmuştur. Askeri sanayi kompleks'in hedefi sadece kâr ve doğacak kârla sınırlı kalmayıp, emperyalist sistemin çıkarlarını bütünüyle korumaktır. Yeni silahlanma yarışlarını körüklemek, yeni çatışma alanları yaratmak, sosyalist ülkelerin askersel-ekonomik yükünü arttırarak, onları zayıf düşürmeye çalışmak, bu hedefe yönelik saldırgan politikanın parçalarıdır.

Bugün ABD'de büyük silah tekelleri ile ordunun ve devletin üst kademelerinin içiçe geçmişliğini çok somut olarak görmek mümkündür. Her yıl binlerce emekli askeri yönetici tekellerin yönetim kurullarına girmekte, tekeller Pentagon'da çalışmış. ABD savaş stratejileri-

İŞTE PENTAGON!

● Bugün üç milyon asker ve bir milyon sivil kadro, doğrudan **Pentagon**'un kumandası altında bulunuyor.

● 200 milyar dolar tutarındaki mal varlığı ile Pentagon, ABD'nin en büyük 65 endüstri kuruluşundan daha fazla mal varlığına sahip durumda.

● 75 bin kuruluş **Pentagon**'dan sipariş alıyor.

● Devletin araştırma ve geliştirme için ayırdığı fonların yüzde 50-55'inin askeri amaçlarla kullanıldığı ABD'de, 16 araştırma kurumu, **Pentagon** tarafından finanse ediliyor.

● **Pentagon**'da 63 ülkeye silah ihracatı koordine ediliyor; 68 ülkeden 10 bin askeri kadronun eğitimi organize ediliyor.

● 32 ayrı ülkedeki 1500 ABD askeri üssünün bağları orada birleşiyor.

ler gittikçe daha çok silah sanayiine ve silahlanma harcamalarına yöneliyor. Askersel harcamalar ulusal gelirden daha hızlı bir oranda artıyor. II. Dünya Savaşı'ndan bu yana dünyada silaha ayrılan fonlar 6-7 kat arttı. Sadece 1975-80 yılları arasında NATO ülkelerinin askersel harcamaları yüzde 50 artış göstererek 149.5 milyar dolardan 225 milyar dolara yükseldi. Bazı NATO ülkelerinde kişi başına düşen askersel harcamalar kişi başına düşen ulusal gelirden daha fazla...

Dünyada silahlanma yarışının başını çeken ABD'de ise 1984-1988 yılları arasında askersel harcamalara 1.7 trilyon dolar ayrılması planlandı. Daha geçtiğimiz günlerde Reagan yönetimi gelecek altı ay içinde sadece nükleer silah yapımına 450 milyar dolar ayrılacağını açıkladı. ABD, 1983-1992 yılları arasında toplam 17 bin nükleer silah üretecek.

Dipsiz kuyulara boşalan milyarlar

Silahlanma harcamalarını ve silahlanma yarışını savunanlar, askersel yatırımların yeni iş olanakları açarak ekonomik krizi önleyebileceğini belirtiyorlar. Ancak bugün ABD, Federal Almanya ve Ingiltere gibi kapitalizmin kalelerinde, artan silahlanma yatırımlarına karşın tüm şiddetiyle yaşanan ekonomik kriz, yatırım oranı ne kadar yüksek olursa olsun, askersel sanayi alanına yatırımların krizleri engelleyemeyeceğini, tersine şiddetlendirebileceğini gösteriyor. Ayrıca bu ülkelerin yönetimleri askersel harcamaları yükseltebilmek amacıyla yeni iş alanları fonundan, eğitim ve bilim fonundan, sosyal güvenlik fonlarından kısıntılar yapıyorlar.

Bugün gelişkin savaş sanayiine sahip ülkelerin çoğunluğunda endüstri işçilerinin yüzde 10'u silah sanayiinde çalışıyor. Vasıflı işçi ve bilim adamlarında ise bu sayı yüzde 20, hatta yüzde 40'ı buluyor. Öte yanda, Ingiltere'de devletin desteklediği araştırma ve geliştirme fonlarının yüzde 60'ı, ABD'de ise yüzde 70'i askersel amaçlar için kullanılıyor. Sivil endüstriye ise araştırma ve geliştirme fonlarının sadece yüzde 20 kadarı ayrılabiliyor.

Bu durumda bilim ve teknikteki ilerlemeler yeryüzünden bulaşıcı hastalıkları, sefaleti, açlığı, cehaleti ortadan kaldırabilecek düzeyde olmasına rağmen, vasıflı işgücünün, insanın yaratıcılığının ve entellektüel kapasitesinin askersel amaç-

tümüyle uygun düştü. Bu programa göre, 23 milyar dolar stratejik savunma silahlarına, 34 milyar dolar kıtalararası MX balistik füzelerine, 42 milyar dolar nükleer denizaltılara, 63 milyar dolar stratejik bombardıman uçaklarına ayrılacaktı. Bu silahlardan B-1B bombardıman uçaklarının siparişi **Rockwell International** tarafından alındı. Her 100 B-1B bombardıman uçağı, 280 milyon dolara malolacak.

Yaklaşık aynı miktarda sipariş **Northrop** firması ile bağlandı. **Boeing** şirketi ise 6 milyar dolara malolacağı hesaplanan karadan çıkışlı Cruise füzelerinin yapımının siparişini aldı. Ayrıca, ABD silah tekellerinin pekçoğu ABD Savunma Dairesi'yle MX füze sistemlerinin çeşitli parçalarının yapımına ilişkin anlaşmalar yapmış durumdalar. MX'lerin yapımının 50 milyar doları bulacağı bildiriliyor.

Ohio tipi ve Trident nükleer füze taşıyıcısı denizaltıların yapımını ise, ABD ölüm tüccarlarının başını çeken Türkiye'de de F-16 uçaklarını satacak olan **"General Dynamics"** firması üstlenmiş durumda. Gelecek 5 yıl içinde tamamlanacak olan sekiz denizaltının herbiri şirketin gelirine 400 milyon dolar katkıda bulunacak.

Pentagon'un ikinci büyük silah tekeli **Mc Donnell Douglas** da 1981 yılında 4.4 milyar dolarlık sipariş almış durumda. Rockfeller grubunun bir parçası olan bu şirket de uçak ve roket üretiyor.

ABD yönetimi silah siparişleri için 20 bin tekel, ve 100 bin satış firması ile anlaşma imzalamış olmakla birlikte, siparişlerin yüzde 70'ini 100 büyük silah tekeli paylaşıyor. Bunlardan 30 şirket siparişlerinin yarısını ve en büyük üç şirket de üçte birini almış durumdalar. Örneğin, ABD Deniz Kuvvetleri'nin gemi yapımı siparişlerinin yüzde 78'i **General Dynamics, Litton Industries** ve **Tenneco** olmak üzere üç firma tarafından karşılanıyor.

Öte yanda silah tekelleri ve silah sanayii Batı Avrupa'da da gittikçe güçleniyor. Batı Avrupa'da bugün herbirinin sermayesi 100 milyon D.M olan 93 silah tekeli var. Bunların 28'i Federal Almanya, 23'ü Ingiltere, 17'si Fransa ve dokuzu Italya'da bulunuyor. Silah kaçakçısı ülkeler içinde başı çeken ABD'yı, Fransa Italya, Ingiltere ve Federal Almanya izliyor. Bugün 54 ülkeye silah gönderen Federal Almanya silah sanayiinde 220 bin kişi çalışıyor. Federal Almanya'da silah tekellerinin toplam satış miktarları süratle artıyor. Üretiminin yüzde 77'si askeri alanda olan **"Motoren und Turbinen Union"** (MTU), geçen yıl satışını yüz-

rüşvet yedirdikleri bildiriliyor. Son iki yıl içinde ise beş büyük ABD silah tekeli hükümete yönelik kamuoyu yaratma faaliyetlerinde 17 milyon dolar harcamışlardır.

Askeri sanayi kompleksi

Bugün özellikle ABD ve Federal Almanya gibi emperyalist ülkelerde silah tekelleri, kârlı alanlar olarak yatırımların yöneldiği yerler olmanın ötesinde, ordunun üst kademeleri ve devlet bürokrasisinin üst kesimi ile birleşerek devlet tekeli sisteminin çekirdeğini oluşturan başlıbaşına bir güç haline gelmişlerdir. Silah tekelleri, ordu üst yönetimi ve dev-

tagon'da çalışmış, ABD savaş stratejilerine aşina kişilere iş vermeyi tercih etmektedirler. Bunun tersi, yani silah tekellerinin adamlarının Pentagon'da görevlendirilmesi de, daha az rastlanmakla birlikte, daha az önemli değildir. Pentagon'da en üst düzeydeki görevler şu veya bu şekilde silah tekelleriyle ilişkisi olmuş kişiler tarafından paylaşılmaktadır.

II. Dünya Savaşı'nın bitiminden bu yana, James Forestall'dan, C.Weinberger'e, ABD'nin tüm savunma bakanları Pentagon'a büyük silah tekellerinin yönetim kurullarından, bu tekellere bağlı bankalardan ve askeri araştırma merkezlerinden gelmişlerdir.

yor.

- **Pentagon**, doğrudan veya dolaylı olarak ABD içinde ve dışında 350 radyo ve TV istasyonu işletiyor.
- 1650 gazete **Pentagon** tarafından yayınlanıyor veya denetleniyor.
- **Pentagon** hergün, 1700 günlük ABD gazetesine istihbarat gönderiyor ve her yıl ideolojik yığın propagandası için 1000 sinema filmi ve 3500 TV filmi üretiyor.

Silahlanma geri kalmış ülkelerin kıt kaynaklarını tüketiyor

OYSA NELER YAPILABİLİRDİ?

Her yıl askersel harcamalardan yapılacak yüzde 2-3 oranında bir indirim, yani yaklaşık 17 milyar dolarlık bir fon ile geri kalmış ülkelerin şu önemli sorunlarına çözüm getirilebilir:

Tüm çocukların bulaşıcı hastalıklardan korunmak üzere aşılanması	600 milyon dolar
Yüzyılın bitimine dek tüm yetişkinlerin eğitimini içeren okuma-yazma programı	1,200 milyon dolar
Yeterli sayıda yardımcı tıbbi personelin yetiştirilmesi programı	250 milyon dolar
Beslenme yetersizliğini ortadan kaldırmak üzere asgari düzeyde besin üretiminin sağlanması programı	3,000 milyon dolar
10 yıl için sağlık kurallarına uygun, yeterli su kaynaklarının sağlanması programı	3,000 milyon dolar
300 milyon kişiyi insanca barındıracak konut programı	750 milyon dolar
200 milyon çocuğun sağlık kurallarına uygun gelişmesini sağlayacak beslenme programı	4,000 milyon dolar
Yetersiz beslenen 60 milyon kadın için ek gıda programı	1,500 milyon dolar
Yeni okullar açılarak 100 milyon çocuğa eğitim olanağı sağlanması	3,200 milyon dolar

Son 20 yılda Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde emperyalizmin baskı ve dayatmaları ile askersel harcamalar yüzde 350 artış gösterdi. Öte yanda bu ülkelere gelişmiş ülkelerin verdiği **"yardım"**ların önemli bir kısmı da yine askeri harcamalar için üretici olmayan bir biçimde kullanıldı. Eğer, Asya Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin askeri harcamaları üçte bir oranında azaltılabilirse, bu tasarruf her yıl verilen ekonomik **"gelişme yardımı"**na eşit olacaktır.

- 1980'lerin başında Afrika ülkeleri silahlara ortalama olarak kişi başına 30 dolar harcadılar. Bu miktar, sağlık hizmetlerine harcanandan 6, eğitim hizmetlerine harcananda 2 kat fazla idi.
- Ortadoğu ülkelerinde bir askerin bakımının 346 sivilin eğitimine, tıbbi bakımına ve sosyal güvenlik harcamalarına eşit olduğu hesaplanmıştır. Bu sayı, Afrika ülkeleri için 364, Uzakdoğu için 146, Güney Asya ülkeleri için 767'dir.
- Gerek insangücü, gerekse maddi kaynakların önemli miktarda silahlanmaya gitmesi, bu ülkelerde sefalet, açlık hastalık ve cehaletin ulusal felaketler olarak sürüp gitmesine yolaçmaktadır. Sürekli beslenme yetersizliği nedeniyle ortalama yaşam süresinin 55 yılı geçmediği bu ülkelerde, 10 bin kişiye sadece üç doktor düşmekte, çocukların yüzde 47'si okula gidememekte, 15 yaşın altındaki 44 milyon çocuk çalışmak zorunda kalmaktadır.

Ekonominin bütün sektörleri ABD tekellerine açıldı. Amerika ile yapılan anlaşmanın "uçak alımı"nın çok ötesinde bir kapsamı var

ABD ile Türkiye'nin geleceğinin pazarlığı yapıldı ve karara bağlandı

● **ABD ile Cumhuriyet tarihinin en büyük ve en kapsamlı anlaşması yapılarak, Türkiye'nin kalkınma ve sanayileşme modelinden dış politikasına kadar köklü ve tehlikeli değişiklikler getiren yeni bir strateji kabul edilmiş oldu.**

F-16 Bombardıman uçaklarının Türkiye'de yapımıyla ilgili olarak ABD ile yapılan anlaşmanın, **"uçak yapım projesi"**nden çok daha geniş kapsamlı bir **mutabakat anlaşması** olduğu açıklandı. ABD ile **Cumhuriyet** tarihinin en büyük ve en kapsamlı anlaşması yapılarak, Türkiye'nin **kalkınma** ve **sanayileşme** modelinden dış politikasına kadar **köklü** ve **tehlikeli** değişiklikler getiren yeni bir strateji kabul edilmiş oldu. Mutabakata varılan anlaşma metnine göre, başta uçak ve öteki askeri sanayi kompleksleri olmak üzere, madencilik, tarım ve tarım ürünleri sanayii, dış ticaret, telekomünikasyon (haberleşme) ve turizm sektörlerine, ABD tekelleri yerli ortaklarıyla birlikte Cumhuriyet tarihinin en büyük yabancı sermaye yatırımını yapacaklar.

Iki ay içerisinde anlaşmanın ABD Kongresi'nce onaylanmasıyla projelerin yapımına başlanacak ve böylece, Türkiye eskiye oranla çok daha güçlü bir biçimde, ekonomik, politik ve dış politika açılarından ABD'ye ve özellikle de Pentagon ve ABD silah tekellerine bağlanmış olacak. Ayrıca anlaşma metnine konulan bir madde ile ABD hiçbir gerekçe göstermeden F-16'ların parçalarının gönderimini durdurabilecek ve böylece, uçak yapımı da istendiği an durdurulabilecek. Anlaşmanın imzalanmasıyla, Türkiye bir yandan yaklaşık 40 yıldır ABD, Dünya Bankası ve IMF gibi emperyalist kuruluşlar tarafından dayatılan tarım, tarım sanayi ve madencilikte ihtisaslaşmaya dayalı bir kalkınma modelini kabul ediyor ve öte yandan da, Türkiye yalnızca askeri anlamda değil, ekonomik ve politik anlamda da ABD'nin Ortadoğu ve bölge ülkelerine **sıçrama tahtası** haline getiriliyor.

Pakette neler var ve neden gecikti?

F-16 bombardıman uçaklarının Tür-

bir **"ekonomik paket"**le birlikte ele almak istedi ve sürekli bunu dayattı.

Ayrıca, kamuoyundan gizli tutulmakla birlikte, ABD ile Cunta arasındaki uçak pazarlığı, **"Türkiye'nin ekonomide ABD'ye yönelmesi"** konusuyla birlikte ele alındı ve bu amaçla, ABD'li ve Türkiyeli tekelci sermayenin temsilcilerinin katıldığı birçok toplantı düzenlendi. Bilindiği gibi, geçtiğimiz yıl içinde birçok ABD'li ve Türkiyeli işadamının karşılıklı ziyaretlerinin yanısıra, biri Türkiye'de ve öteki de ABD'de olmak üzere **"Türk-Amerikan Işadamları Konferansı"** adlı iki büyük toplantı yapıldı.

Bu toplantıların devamı olarak, 1-3 Haziran tarihlerinde New York'ta başlayıp 9 Haziran günü Washington'da biten **"Türk-Amerikan Işadamları Konferansı"**nda ABD tekellerinin Türkiye'de yapacakları yatırımlar proje bazında ele alınarak anlaşma gerçekleşiyor ve böylece, Cunta'nın ABD ve Pentagon'un tüm isteklerine **"evet"** dediği anlaşılıyordu. Sonuçta, 7-13 Eylül tarihleri arasında, Türkiye ve ABD'li işadamlarıyla ABD ve Türkiye Hükümet yetkililerinin yaptıkları toplantılarda nihai karara varıldı ve anlaşma metni ABD Kongresi'nin onayına sunuldu.

Ekonomi militaristleştiriliyor

Anlaşma metninde uçak, uçak parçaları ve öteki savaş araçlarının yapımı ile tarım, tarıma dayalı sanayi, madencilik, haberleşme ve turizm sektörlerine ilk planda yapılacak yabancı sermaye yatırımlarının miktarı 2,5 milyar dolar olarak belirlendi. 160 F-16 uçağının maliyetiyle birlikte ekonominin öteki sektörlerine yapılacak olan 15 milyar dolarlık yatırımın yüzde 49'u ABD kaynaklı tekeller ve geri kalan yüzde 51'i yerli ortakların katılımıyla gerçekleşecek.

F-16 bombardıman uçakları ve uçak parçalarının üretimiyle ilgili fabrikaların yapımının yanısıra, bazı savaş araç ve gereçlerinin yapımını öngören projeler, anlaşma metninin ilk sırasında yeralıyor. Buna göre, F-16 bombardıman uçakları, uçak parçaları ve öteki savaş araç ve gereçlerinin bir bölümü, ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için üretilecek. Özellikle F-16 uçağı için üretilecek beş bin dolayındaki parçanın bir bölümüyle bazı metninde, ekonominin hemen bütün Suudi Arabistan olmak üzere, ABD'nin kontrolünde olan bölge ülkelerine satılacak.

Uçak ve öteki savaş araç ve gereçlerinin yapımını gerçekleştirecek olan yerli ve ABD'li firmalar, başta General Dynamics olmak üzere bazı ABD silah tekelleri, OYAK, Ordu Vakıfları ve yerli holdingler olarak belirlendi.

Ayrıca, anlaşmada yeralan bir maddeye göre, Isviçre'de kurulacak olan International Trading-Invesment Company adlı ABD tekeli, F-16 uçak parçaları ve bazı savaş araç ve gereçlerinin yanısıra, Türkiye'de üretilecek olan bakır ve kobalt ile tarım ve tarıma dayalı malların dış pazarlamasını yapacak. Bunun yanında, ayrıca kurulacak serbest bölgelerden ABD tekelleri, Ortadoğu, Afrika ve Asya ülkelerine dışsatımda bulunacak.

Ekonominin bütün sektörleri ABD tekellerine açılıyor

Uçak yapımı ve askeri sanayi komplekslerinin yapımıyla birlikte, anlaşma metninde, ekonominin hemen bütün alanlarını kapsayan şu projeler yeraldı:

Yapılan anlaşmaya göre, ABD'li tekellerin ortaklarıyla birlikte yatırım alanı olarak seçtikleri sektörlerin başında, tarım ve tarıma dayalı sanayi kolları geliyor. Bu sektörlerde üretilecek olan mallar, Ortadoğu, Asya ve Afrika ülkelerine pazarlanacak. Böylece, Cumhuriyet tarihinde ilk kez tarım sektörü, yabancı sermayeye ve özellikle de ABD sermayesine açılmış oluyor.

ABD tekellerine açılan sektörlerden bir başkasını da, madencilik kesimi oluşturuyor. Yapılan anlaşmaya göre, madencilik sektöründe uçak yapımında **"kritik"** madde olan kobalt ve bakır üretiminin tümü, ABD tekeliyle yerli ortakları tarafından yapılacak. Bu amaçla yapılacak yatırımların 260 milyar dolarlık bölümü ünlü ABD tekeli Phelps Dodge tarafından karşılanacak ve bu şirket ortaklığın yüzde 49'una sahip olacak. Ortaklığın geri kalan yüzde 51'lik bölümü ise, Etibank, Koç Holding ve Gamo Holding arasında pay edilecek. Anlaşma metninde yeralan bir maddeye göre, Demirköy, Çayeli, Murgul, Ergani ve Siirt'teki tüm bakır yataklarıyla kobalt üretimi, kurulacak olan bu şirketin kontrolüne geçecek.

ABD'li tekellere açılan bir başka kesim ise, turizm sektörü oluyor. Bu amaçla, ABD'li tekeller ilk planda 50 milyon dolarlık yatırım yapacak.

Yine anlaşma metninde yeralan bazı maddelere göre, ABD tekellerine açılan sektörlerden birisi de, telekomünikasyon (haberleşme) sektörüdür. Buna göre, pekçok geri kalmış ülkede CIA ile birlikte karşı-devrimlerin düzenleyicisi olarak tanınan ünlü ITT tekeli, PTT ve yerli bir holding ortaklığında kurulacak bir şirket, Türkiye'de haberleşme sektörüne yatırımlar yapacak.

ÖZLEM ÖZGÜR **Gündem**

Domuz topu

Domuz topu, halk arasında domuz pıtrağı, ya da domuz dikeni olarak da anılan bir bitki türü. Domuz topu, insanlar ve özellikle de kırsal alanda yaşayanlar tarafından, hiç mi hiç sevilmez. Çünkü, onun en küçük bir yarardan çok, hemen her şeye zararı vardır. Domuz topu, tarımsal ürünlerin başının belasıdır... Tarlayı, bahçeyi domuz topundan temizlemedin mi, o tarımsal ürünleri boğar atar, doğru dürüst bir mahsul alamazsın.

Domuz topunun bir kirpiyi andıran yumruk büyüklüğündeki iğneli

F-16 bombardıman uçaklarının Türkiye'de yapımıyla ilgili pazarlık, yaklaşık üç yıl sürdü. ABD ve Pentagon, üç yıldır Cunta'nın **"uçak yapımı projesi"**yle ilgili isteklerini tek başına kabul etmeye yanaşmadı. ABD ve Pentagon, uçak yapım projesini, ekonomik, askeri ve dış politika alanlarını da kapsayan ve ABD çıkarları doğrultusunda **"köklü"** değişiklikler getiren, çok daha geniş kapsamlı

Büyük pazarlığın görünen yüzü: F-16 savaş uçağı

İlk üç sırada, Koç, Sabancı ve Çukurova holdingler var

OYAK, Türkiye'nin dördüncü büyük holdingi oldu

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) yayınladığı **"Türkiye'nin en büyük 100 özel işyeri"**ne ilişkin veriler, üretim büyüklüğü açısından Koç, Sabancı ve Çukurova Holding'in ardından OYAK'ın Türkiye'nin dördüncü büyük holdingi durumuna geldiğini göstermektedir. ISO'nun yaptığı açıklamaya göre, 1982 yılında Türkiye'nin en büyük 100 özel işletmesi 938 milyar 943 milyon liralık satış yaptı. Türkiye'nin en büyük 100 özel işletmesinden 31'i Koç, Sabancı, Çukurova Holding ve OYAK'ın mülkiyetinde bulunmakta ve bunlar 1982 yılında gerçekleştirdikleri 372 milyar 819 milyon liralık satış hacmiyle, ilgili 100 büyük işletmenin toplam satışlarının yüzde 40'ını kontrol etmektedir.

● ISO'nun yayınladığı verilere göre, Türkiye'nin 100 en büyük özel işyerinden 10'u Koç Holding'e ait bulunmaktadır. Koç Holding'e ait 10 büyük işletme, 1982 yılında 141 milyar 362 milyon liralık satışla, 100 büyük işletmenin 938 milyar 943 milyon liralık toplam satışlarının yüzde 15'ini kontrol etmektedir.

● Türkiye'nin en büyük 100 işletmesinin 6'sı Çukurova Holding'e ait bulunmaktadır. Çukurova Holding'e ait 6 büyük işletme, 1982 yılında 67 milyar 49 milyon liralık satış hacmiyle, 100 büyük işletmenin toplam satışlarının yüzde 7'sini gerçekleştirmiştir.

● Türkiye'nin en büyük 100 işletmesinden 9'u Sabancı Holding'e aittir. Sabancı Holding'e ait 9 büyük işletme, 1982 yılında gerçekleştirdiği 112 milyar 749 milyon liralık satış hacmiyle, 100 büyük işletmenin toplam satışlarının yüzde 12'sini elinde tutmaktadır.

● Türkiye'nin en büyük 100 işletmesinin 5'i OYAK'a ait bulunmaktadır. OYAK'a ait 5 büyük işletme, 1982 yılında 51 milyar 659 milyon liralık satışla, 100 büyük işletmenin toplam satışlarının yüzde 6'sını gerçekleştirmiştir.

Yukarıdaki veriler, bir kaç nedenle OYAK'ın gerçek gücünü göstermemektedir. Birinci olarak, ISO'nun yayınladığı 500 büyük işyeri listesinde, bilgi verilmemesi nedeniyle OYAK ve Ordu Vakıfları'na ait bir çok büyük işletme yer almamaktadır. Ikincisi, OYAK ve Ordu Vakıfları'na ait olan ve özellikle savaş araç ve gereçleri üreten fabrikaların bir bölümünün yapımı sürmekte, bir bölümü de henüz tam kapasite ile çalışmamaktadır.

Ayrıca, OYAK'ın Türkiye'nin en büyük inşaat firmalarından birisi olan Kutlutaş Holding'le ortaklık halinde gerçekleştirdikleri inşaat sektörüne ilişkin üretim ve satış miktarları, bilgi verilmemesi nedeniyle bilinmemektedir. Işte bu nedenle, OYAK ve Ordu Vakıfları'nın gerçek gücü, ISO'nun yayınladığı verilerin çok daha üstündedir. Başta silah endüstrisi olmak üzere, OYAK ve Ordu Vakıfları 28 büyük şirketle ekonominin tüm ana sektörlerine yayılmış bulunmakta.

OYAK VE ORDU VAKIFLARINA AİT İŞLETMELER

1. Türk Otomotiv End. A.Ş.
2. Motorlu Araçlar Tic. A.Ş.
3. OYAK- Renault A.Ş.
4. Motorlu Araçlar Im. A.Ş.
5. Ağır Döküm San. A.Ş.
6. Goodyear Las. A.Ş.
7. Çukurova Çimento A.Ş.
8. Mardin Çimento A.Ş.
9. Bolu Çime[illegible] A.Ş.
10. Ünye [illegible]mento A.Ş.
11. OYAK-Kutlutaş Hol. A.Ş.
12. OYAK-Kutlutaş İnş. A.Ş.
13. OYAK-Kutlutaş Paz. A.Ş.
14. OYAK-Kutlutaş Prefab. A.Ş.
15. OYAK İnşaat A.Ş.
16. TUSAŞ Uçak San. A.Ş.
17. ASELSAN A.Ş.
18. DİTAŞ Denizcilik A.Ş.
19. Turgutlu Konservecilik A.Ş.
20. Eti Pazarlama ve San. A.Ş.
21. Hektaş T.A.Ş.
22. Petkim- Petro Kimya A.Ş.
23. Petlas Lastik San. A.Ş.
24. Testaş Elektronik A.Ş.
25. OYAK Yatırım Hol. A.Ş.
26. OYAK Sigorta A.Ş.
27. OMSAN Nakliyat A.Ş.
28. Tam Gıda San. A.Ş.

Domuz topunun bir kirpiyi andıran yumruk büyüklüğündeki iğneli *"topuz"*u, dayanıklı mı dayanıklıdır. Toprakla ilişkisini keserek, biyolojik yaşamına son vererek, ondan kurtulamazsın. Onun topuzu, içiçe geçmiş, sıkıca kenetlenmiş parçalardan oluşur. O parçaları, kerpeten le bile birbirinden ayıramazsın... Domuz topunun bu özelliği, halk arasında deyim olmuş... Sözgelimi, zenginler arasında, ağalar arasında en küçük bir sürtüşme olsa, *"onlar domuz topu gibidir"* diyerek halk hemen lafı gediğine tıkar. Ve böylece, çıkar birliğinin *"ayrılmazlık temeli"*nde oluşu dile getirilir.

Uzun lafın kısası, domuz topundan kurtulabilmek için, onun biyolojik varlığına son vermek yetmez. Kurtuluşun tek yolu, onu yakıp yoketmekten geçer. Halk da, öyle yapar kurtulmak için...

Domuz topunu şimdilik bir yana bırakıp, birkaç yıl gerilere dönelim... 1970'li yılların ortalarında başlayan ve 1980'de doruk noktasına ulaşan ekonomik kriz, Türkiye kapitalizminin sıradan bir *"devresel bunalım"*ı değildi. O, kelimenin gerçek anlamıyla. Türkiye kapitalizminin, emperyalizme bağımlı rejimin ve herşeyden önce, uygulanan *"sanayileşme"* ve kapitalist yoldan *"kalkınma"* modelinin, açıktan iflasıydı. Türkiye kapitalizminde, tüm mekanizmaların tıkanmasıydı.

Cunta, yığınların sırtına yıkarak, bu krizi çözmek, bunalımı aşmak, eski model temelinde tıkanan mekanizmalara yeniden hayatiyet kazandırmak amacıyla geldi, ya da getirildi. Birkaç *"geçici"* faktör nedeniyle, ekonominin kimi göstergelerinde gözlenen görece *"iyileşme"*ler, geçtiğimiz yılın ortalarına kadar, Cunta'nın bunalımı aşmakta olduğu izlenimini vermişti. Kuşkusuz, iç ve dış gericiliğin sürdürdüğü yoğun propaganda ağı da, böyle bir izlenimin doğmasına yardımcı olmuştu.

Ancak, 1983 yılı başında, bunalımın *kalıcılığı*, onun *çözümsüzlüğü*, hemen her körün görebileceği, her sağırın işitebileceği netlikte açıklık kazandı... Bu olgu, emperyalizmle ve özellikle de ABD emperyalizmiyle birlikte ve gericilik bazında, Cunta'ya çok *tehlikeli* yeni adımlar attırdı. Ve bu olgu, cuntanın *kalıcılığının* maddi temelini oluşturdu. Öte yandan da, iflas eden eski modelin yerine, yeni bir modelin seçimi gündeme geldi...

F-16 bombardıman uçaklarının Türkiye'de yapımıyla ilgili olarak, ABD ve Pentagon'la Cunta'nın yaptığı anlaşma, boyutları ne denli büyük olursa olsun, sıradan bir *"uçak yapım projesi"* olarak ele alınamaz. Bu anlaşma, Türkiye'yi, ekonomik modelden iç politikaya, dış politikadan askeri stratejisine kadar *"kökten"* değiştirecek kadar geniş kapsamlı, çok tehlikeli bir modelin, yeni stratejilerin seçimidir.

Çünkü, birinci olarak, bu anlaşma ile Türkiye, ulusal sanayiini kurma girişimlerinden vazgeçmiş olmaktadır. Yıllardır dayatılan, yalnızca tarıma ve tarıma dayalı sanayii dallarında, madencilikte ihtisaslaşmayı; yani, Ortadoğu'nun *"manavı"* ve *"kasabı"* olmayı öngören bir model, sonunda kabul edildi. Hem de, ekonominin bütün sektörleri, ABD tekellerinin, silah tekellerinin, yerli ortaklarıyla birlikte talanına açılarak...

Üstelik, Türkiye ekonomisi, şimdi çok daha militaristleştirilecek, yığınların sırtına yeni yükler binecektir. Çok daha tehlikelisi, şimdi Türkiye, kelimenin gerçek anlamıyla, ABD'nin Ortadoğu ve bölge ülkelerine tam bir *"sıçrama tahtası"* haline getirilmektedir. Yalnızca askersel anlamda değil; politik, ekonomik ve dış politika açılarından da...

Bu yeni durumdan çıkarı olanlar, yalnızca ve yalnızca, *"domuz topu"*nun parçalarını oluşturan küçük bir azınlıktır. Bu *"domuz topu"*nun parçaları, en başta ABD emperyalizmidir, işbirlikçi tekelci sermayedir, büyük toprak sahipleridir, bürokrasinin tepe noktasıdır; ve herşeyden önce, bir avuç militarist kliktir. Ve bu *domuz topunu* yakıp yıkmadan kurtuluş yoktur...

Uzun yıllar ABD'de, New York ve Washington'da muhabirlik yapan ünlü Sovyet gazetecisi Jona Andronov, **Papa suikastının ardında kimlerin parmağı olduğunu açığa çıkarmak üzere aylarca iz sürdü. Sofya'da, Rodop dağlarında bir köyde, Ankara'da, İstanbul'da, Bonn'da konuyla ilgisi ve bilgisi olan belli başlı kişilerle görüştü. Olayın içinde yaşamamış oluşundan dolayı kimi önemsiz maddi hatalar yaptı. Örneğin bu özette yer almayan bir bölümde bilgisine başvurduğu gazeteci Uğur Mumcu'nun son dönemlerde bir yıl hapis yattığını ve bu yüzden yazılarında "yön değiştirdiği"ni yazdı. Bekir Çelenk'in Türkiye'deki karanlık iş ilişkilerini iyi bilmediği için onu kolay yoldan para kazanan bir tüccar olarak nitelemekle yetindi. Papa suikastını "Bulgar ajanların" düzenlediğine ilişkin propaganda saldırısının Paul Henze'nin bir yazısıyla başladığını yazdı. Oysa ilk işaret fişeğini bir başka CIA ajanı gazeteci, Claire Sterling ateşlemiştir. Bu önemsiz ve sonucu etkilemeyen maddi hatalara karşılık, Andronov'un "olayların içinde canlı olarak yaşamamış" oluşu ona şaşırtıcı bir nesnellik (objektiflik) kazandırıyor. Andronov dürüst bir gazetecinin görevlerini tam olarak yerine getirdi ve konuştuğu kişilere sorularını sakınmaksızın sordu. Soruların hemen tümü canalıcı değerde ve bir karanlık halkayı daha aydınlatacak önemdeydi. Andronov'un** "Bozkurt'un İzinde" **adını verdiği araştırma-röportajı Sovyetler Birliği'nde** "Literaturnaya Gazeta" **ile Bulgaristan'da** "Literaturen Front" **gazetelerinde yayınlandı.**

Sovyetler Birliği'nin en ünlü gazetecilerinden Jona Andronov, Türkiye, Bulgari

Bozkurt'un i

Milliyet'in başyazarı **Abdi Ipekçi**'yi öldürmüştü. Katil yakalanmış ve idam isteği ile yargılanmaya başlamıştı. Ama bağlı olduğu **"Bozkurtlar"** örgütünün elebaşları, faşist katilin hapisten kaçırılmasını kararlaştırdılar ve bunu gerçekleştirdiler.

Kaçak **"bozkurt"**, hiç bir iş tutmadığı, hiç bir kişisel geliri olmadığı halde Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde, en pahalı otellerde kaldı, çok pahalı giysiler satın aldı. Terörist katil Ağca'nın otel ve gezi harcamalarının 50 bin dolardan çok olduğu hesaplanıyor. Bilinmeyen başka giderler de düşünülürse bu büyük, çok büyük bir para. Ona bu parayı kim yada kimler verdi?

Bu soruyu Roma Mahkemesi hiç yanıtlamadı. Üstünde bile durmadı. Suçlu tek başına davrandığını söyledi. Ötesi mahkemeyi pek ilgilendirmedi. Hele bu büyük paraların kaynağı... oysa suikastı aydınlatmak için bu yanıt çok önemliydi. Dava belirgin bir biçimde aceleye getirildi ve 72 saatte karara varıldı: Mehmet Ali Ağca ömür boyu hapse mahkum edildi.

Anti-komünist kampanya

Aradan altı ay geçti. Olay unutulmak üzereydi. Beyaz Saray'dan yeni bir anti-komünist propaganda saldırısının başlatılması işareti geldi. Bu kez de **"Sovyetler Birliği uluslararası terörizmin merkezi, yöneticisidir"** iftirasına ağırlık veriliyordu. O günlerde ABD casusuluk örgütü CIA'nın Türkiye sorumlusu Paul Henze, **"Atlantic Comunity"** dergisinin Aralık 1981 sayısında bir yazı yayınlandı. CIA'nın üst düzey görevlilerinden Henze yazısında, Ağca'nın faşist olmadığını, **Bozkurt"** maskesi altında gizlenmiş "aşırı solcuların" ve hatta Sovyetler Birliği'nin ajanı olduğunu yazdı. Henze kuşkusuz CIA adına yazıyordu ve tüm bu iddialarla ilgili olarak CIA'nın elinde herhangi bir kanıt, bir belge yoktu. Bu konuda Henze şunları yazdı: **"Bizim bildiğimiz, Ağca, 1980 yılında bir süre Bulgaristan'da kalmıştır..."** Hepsi bu kadar.

Ama bir kez kampanya başlatılmıştı. Batı'da Moskova ve Sofya'ya karşı büyük bir iftira yaygarası koparıldı. ABD Devlet Başkanı Reagan, Ağca olayından **"komünizme karşı haçlı seferi"** için yararlanılması için CIA'ya emir verdi. Ardından hapisteki Ağca ile **"bazı kişiler"** gizlice görüştüler. Çok geçmeden, faşist katil Papa'ya karşı suikastta kullandığı silahı, 1980 yılında

sorgusunu yapması için Martella'yı davet ettik.

– Bekir Çelenk'le görüşebilir miyim?

– Kendisi isterse, tabii görüşebilirsiniz.

Bekir Çelenk'le görüştüm

Rodop dağlarında bir Bulgar köyünde Bekir Çelenk'le görüştüm. Orta boylu, şişman, saçları seyrekleşmiş. Ardarda sigara içiyor. Dert yandı:

– Bana iftira atıyorlar. Kahrolası Ağca'yı yakından, uzaktan hiç görmüş değilim. Papa'yı öldürmek benim neyime? Ben daima politikanın dışında kaldım. Hele de şaşkın aşırılardan, komploculardan, teröristlerden, "bozkurtlar"dan, polislerden ve casuslardan hep uzak kaldım. Ben sadece ticaretle uğraşırım. Para kazanmasını bilen bir kişiyim. Param bol, niçin aptal katiller kiralayıp da canımı tehlikeye atayım? Bana durmadan haberim olmayan işleri soruyorlar.

– Ağca'ya, Papa'yı öldürmesi için para vaad ettiğinizi red mi ediyorsunuz?

– Siz de mi soruyorsunuz bu soruyu? Ama anlayın artık; bu soru çok yersiz, çok boş. Benim bütün paralarım Batı Avrupa bankalarındadır. Bütün harcamalarım Interpol aracılığıyla Italyan polisi tarafından çoktan yoklandı. Ben katil kiralamak için ceplerimde bir milyon dolar taşımıyorum. Ağca'nın aptalca iddiasına göre, Papa'yı öldürmesi için ona bir milyon ikiyüzelli bin dolar vaad etmiş olsaydım, suikast gerçekleştikten sonra bu parayı mutlaka bir bankadan çekmeliydim. Fakat böyle bir şey olmadı ki...

Sordum:

– Mademki Ağca ile tanışmıyorsunuz, öyleyse adınızı nereden biliyor?

Şöyle yanıtladı Bekir Çelenk:

– Herhangi biri Ağca'yı iftira etmekle görevlendirmiş. Kimdir bu kişi? Romalı sorgu yargıcı çok iyi bilir bunun cevabını ama... O da bana bu kapanı hazırlayanların kontrolündedir.

Bekir Çelenk'in önüne "New York Ti-

edilmemesini istedik. Yanıt yok. Pertini hala susuyor. Her halde "Italyan usulü insan hakları" böyle korunuyor!..

–Bayan Rosita Antonov eşinizin sağlık durumu hakkında somut olarak bildikleriniz neler?

– Mart ayında, Italyanlar, kızımız Ani ile benim babama hapiste zırhlı cam ardından görüşmelerine izin verdiler. Babam, Sergey'in ağır ağır ve anlaşılmaz bir biçimde hep aynı sözleri yinelediğini söyledi. Babam bunun uyuşturucu madde etkisinden dolayı böyle olduğu kanısında. Sergey sağlam basamıyor, sendeleyerek yürüyormuş. Oysa çok canlı ve neşeliydi. Sonra çok da zayıflamış. Ani, kızımız, gözyaşları içinde bana, "babamla kucaklaşmama bile izin vermediler" **dedi. Sonra Profesör Ivan Temkov Roma'dan yeni döndü. O da Sergey'in sağ-**

MEHMET ALİ AĞCA
Ne emredilirse onu yapıyor

lık durumunun ciddi biçimde bozulmuş olduğunu söylüyor ve o da, yüksek dozlu uyuşturuculardan kaynaklandığı kanısında.

Baskının türlü biçimleri var. Antonov'a hayatının tehlikede olduğu, istenileni söy-

Lübnan'a gönderildi. Orada, gizli bir terörist yetiştirme kampında profesyonel katil olarak eğitildi. Ağca Lübnan'daki faşist eğitim kampında tam 40 gün kaldı.

Yeşil Bereliler sahnede

Kim yönetiyordu bu terörist ocağını? Ağca tutuklandıktan sonra bu soruya doğru dürüst bir yanıt vermedi. Hep yalanlar uydurdu. Ama gerçek artık biliniyor.

Ben New York'ta muhabirken, **New York Times** gazetesinde, 1979 yılı Aralık'ında kısa bir haber yayınlandı. Şöyle deniyordu yazıda:

"Ocenaic International" adlı bir ticaret şirketinin sahibi **Frank Terpel**, müzik aletleri ticareti maskesi altında Ortadoğu ülkelerine ABD'den silah sevkediyordu. Bir

PAPA II.
Roma Sen Piyer Alanı'

ABD yurttaşı olan Terpel, Beyrut'ta bir terörist eğitim merkezi de kurmuştu. Doğal. Silah ticareti için terörist gerek, teröriste de silah... Bu eğitim merkezinde teröristler ABD'nin ünlü **"Yeşil Bereliler"**'i tarafından

Bulgaristan'da "Literaturen Front" **gazetelerinde yayınlandı. Bu uzun yazı dizisinden,** Türkiye Postası **okuyucularının zaten yakından bildikleri bölümleri kimi kez kısaltarak, kimi kez de tümüyle atlayarak bir özet çıkardık Sunduğumuz özet Türkiye gazetelerinde bilerek bilmeyerek hiç yer almamış çok önemli noktaları açığa çıkarıyor. Özellikle Ağca-CIA ilişkileri üstüne aktarılan bilgiler, emperyalist propaganda saldırısının belini kıracak kadar ilginç ve önemli.**

Günlük güneşlik bir sabah Sofya'dan, Bulgaristan-Türkiye sınırına doğru yola çıktım. Geniş asfalt yoldan Plovdiv'e vardım. Kenti biraz geçtikten sonra bir dağ yoluna saptım. Sık çam ormanı içinde kıvrıla kıvrıla giden bir yol bu. Gönül coşturacak kadar güzel bir yol. Güzellikler beldesi burası. Ama bir gazeteci olarak beni buralara getiren bu masalsı güzellikler değil. Görevliyim. 13 Mayıs 1981 günü Roma'da Sent Piyer alanında Papa'ya karşı girişilen suikastın izini sürüyorum.

Bilindiği gibi, o Mayıs gününde Türk terörist Mehmet Ali Ağca, Papa II. Paul'e iki el ateş etti ve Papa ağır yaralandı. Suikast girişiminden bir süre önce ortaya bir başka Türk'ün adı atıldı: **Bekir Çelenk.** Çelenk, Papa'nın öldürülmesi için Ağca'ya bir milyon dolar vaadetmişti. Işte Bu Bekir Çelenk, şimdi Rodop dağlarındaki bir Bulgar köyünde, Bulgar resmi makamlarının gözetimi altında bulunuyor. Ve ben suikasttan iki yıl kadar sonra Bekir Çelenk ile görüşeceğim.

Geçmişe bir bakış

Suikasttan hemen sonra Italyan Polisi, Papa'ya kurşun sıkan kişinin Türkiyeli terörist **Mehmet Ali Ağca** olduğunu ve Ağca'nın faşist ideolojiye sahip bir militan olduğunu açıkladı. Ağca, daha önce, yani 1979 yılında Istanbul'da burjuva-liberal gazete

Çok geçmeden, faşist katil Papa'ya karşı suikastta kullandığı silahı, 1980 yılında Sofya'da bir otel odasında **"Bulgar ajanlarından aldığını itiraf"** etti. Ama bu balon çabuk patladı. Interpol, suikastta kullanılan Belçika yapısı Browning marka silahın 1981 yılı ilkbaharında Ağca'ya, bir başka Türk faşisti Ömer Bağcı tarafından Milano kentinde verildiğini ortaya çıkardı. Silah Türk faşistlerine Avusturyalı silah kaçakçısı ve içinde Nazi kaynayan bir aileden gelme Horst Grillmeier tarafından sağlanmıştı. Ömer Bağcı yakalandı ve hapse atıldı. Grillmeier ise kayıplara karıştı.

Bu balon patlayınca, Ağca'nın ağzından ortaya başka bir yalan atıldı: Suikast Bulgaristan'ın Roma'daki resmi görevlilerince birlikte planlanmıştı ve bunların arasında Bulgaristan Hava Yolları'nın Roma görevlisi **Sergey Antonov** da bulunuyordu.

İnandırıcı (!) bir kanıt

Sofya'da başsavcılığın özel bölümünün yöneticisi **Marin Kojuharov**'tan, **Bulgar Hava Yolları: Balkan**'ın Roma temsilcisi Sergey Antonov'a yöneltilen suçlamaları yorumlamasını rica ettim. Şöyle dedi:

– **Şimdiye kadar hükümetimiz, Antonov'un 1981 Ilkbaharında Ağca'yı, Papa'yı öldürmeye yönlendirdiğine ilişkin temelsiz iftiraları bir kaç kez resmen yalanladı. Bu tiksindirici yalanla bizim sosyalist cumhuriyetimiz ve onun dostları karalanmak istenmektedir. Yurttaşımız Sergey Antonov hiçbir yerde, hiçbir zaman Ağca ile görüşmemiştir.**

Soruşturmayı yürüten Italyan savcı Martella'nın meslektaşı savcı Franko Skortsi, bir süre önce Roma'da gazetecilere verdiği bir demecinde şöyle dedi:"Bulgarlara hiç inanmamalıyız, çünkü onlar komünisttir."

"Bulgarlara hiç inanmamak" **gerekirmiş. Oysa Ağca'ya, bir faşiste inanıyorlar. Bir katile inanıyorlar. Onun uydurmalarıyla bizi suçluyorlar.**

– Bir de Bekir Çelenk adı karıştı olaya?

– **Bekir Çelenk bizde tutuklu. Tüccar o. Alışveriş için Bulgaristan'a gelmişti. O günlerde Roma'dan bir haber aldık. Sorgu yargıcı Martella, Bekir Çelenk'i uluslararası suçlu ilan etmiş ve onu tutuklamak istiyormuş. Buna Ağca'nın yeni bir iddiası yol açmış. Buna göre, Bekir Çelenk Bulgarların isteği üzerine, Papa'yı öldürmesi için Ağca'ya 1980 yılında bir milyon dolar vaad etmişmiş. Biz doğal olarak Çelenk'i tutukladık ve**

Bekir Çelenk'in önüne **"New York Times"** gazetesinden bir kupür koyuyorum. Bu gazetede CIA'nın, Bekir Çelenk'i hem Avrupa'da, hem de ABD'de 10 yıldır izlemekte olduğu yazılı. Gazeteye göre bu konuda Federal Alman ve Isviçre gizli polis örgütleri de CIA'ya yardımcı oluyorlar. Acaba CIA Bekir Çelenk'i uzun yıllar neden izlemiş, neden telefonlarını falan dinlemiş?

– **Kanunsuz bir harekette bulunmadım,** diyor Bekir Çelenk, **ne Amerika'da ne de Batı Avrupa ülkelerinde idari makamlardan hiçbir zorluk görmedim. Peki beni niye takip etmişler? Bunu şöyle izah edebilirim. Onlar zaten sosyalist memleketlerle ticaret yapanların hepsini izliyorlar. Sonra, maalesef pek geç anladım ki, ticari ortaklık kurduğum kişilerden biri olan** Atalay Saral, **Federal Almanya Cumhuriyeti polisinin ajanıymış. Bir başka ortağım Henri Aslan da CIA'nın. CIA, Bulgarları suçlamak için beni kurban gibi kullanmaya fırsat bekliyormuş.**

– Nedir bu fırsat?

– **Şudur: Ben 1980 yılı yazında ticari işlerimle ilgili olarak Bulgaristan'a geldim. Sofya'daki Vitosa otelinde 11-15 Temmuz günleri kaldım. Kanaatime göre, benim ikiyüzlü ortaklarım benim nerede olduğumu, casusluk ettikleri şeflerine haber vermişler. Işte o gelişim, Ağca'nın dilinde şimdi bambaşka bir mana kazanıyor. Ben güya Papa'yı öldürmesi için onu kandırmışım ve para vaadinde bulunmuşum. Iftira bu. Bakın benim Bulgarlardan bir yakınmam yok. Onlar da benim gibi boş yere suçlanıyorlar. Gerçeği araştırıp gördükten sonra benim hürriyetimi geri vereceklerine de inanıyorum.**

Işte aynen böyle dedi Bekir Çelenk.

Sergey Antonov'a uyuşturucu veriliyor

Rodoplardaki köyden yeniden Sofya'ya döndüğüm sırada Italya'da tutuklu bulunan Sergey Antonov'un karısı **Rosita Antonova** ile görüşme olanağı buldum. Bana, eşinin ağır durumuna ilişkin gazetelerde çıkan haberleri aktardı. Pek derin acılar içinde olduğu görünüyordu:

– **Gazeteler Sergey'in sağlık durumunun gitgide kötüleştiğini yazıyorlar. ben ona sık sık mektup yazıyorum. Ama Şubat ayından bu yana bir-iki satırcık olsun bir mektubunu almadım. Ne oluyor? Roma'dakiler neden eşime bu kadar gaddarca davranıyorlar? Italya Cumhurbaşkanı Pertini'ye mektup yolladık. Haksız yere eşimin hapiste tutulmasına son verilmesini, hapiste ona eziyet**

Baskının türlü biçimleri var. Antonov'a hayatının tehlikede olduğu, istenileni söylemezse öldürüleceği yada **"intihar edeceği"** telkin ediliyor sürekli. ABD'li gazeteci Nicholas Geie bir yazısında şunları açıkladı:

"Antonov'a sürekli ölüm korkusu verilmek isteniyor. Birbiri ardına tehditler yağdırılıyor. Bir defasında Paicev adlı bir dönek Bulgarı Sergey Antonov'un hücresine koydular. Polis ajanı Paicev, Antonov'a tek kurtuluş yolunun Italyan polisi ile işbirliğini kabul etmek olduğunu söyledi. Ama sonuç alamadı".

CIA'nın Sergey Antonov'u Ağca ile işbirliği içinde gösterme çabalarının tümü havada kaldı. Ağca'yı kiralayanları Bulgaristan'da aramak boşunadır. Çünkü bu ülkede teröristlere yer yok ve olacağı da yok.

Lübnan'da CIA kampında

Sofya'dan Istanbul'a gittim. Otelde biraz dinlendikten sonra **"Karakol"** sokağında yürümeye başladım. Onu küçük bir sokak kesiyor: **"Abdi Ipekçi Sokağı".** Ağca'nın, 1 Şubat 1979 akşamı arabasında kurşunlayarak öldürdüğü Milliyet Gazetesi'nin başyazarının adı verilmiş sokağa.

Katil çok geçmeden yakalanmış. Ama ölüm cezası istemi ile yargılandığı sırada en iyi korunan askeri hapishaneden, Kartal-Maltepe Sıkıyönetim Tutukevi'nden kaçırılmış... Sonra... sonra... 13 Mayıs 1981'de Papa'ya ateş etmiş.

Bunlar siyasal cinayetler midir? Evet. Peki kim yetiştirdi bu profesyonel faşist caniyi? Kimlere hizmet etti ve ediyor Ağca?

Şimdi 25 yaşında olan Ağca Malatya'da doğup büyüdü. Daha çok gençken faşist MHP'nin terörist çetelerine katıldı. Faşist partiyi emekli albay Türkeş kurdu. Türkeş, daha Ikinci Dünya Savaşı döneminde Alman Gizli Servisi'ne hizmet etmişti. Alpaslan Türkeş, Hitler örneğince, iktidarı terörle ele geçirmeyi planlamıştı ve bu planında adım adım ilerlemekteydi. Onun kurduğu faşist komandolar 70'li yıllarda ülke çapında **"kızıllar"** a karşı saldırıya geçtiler. Yüzlerce öğrenci, profesör, öğretmen, işçi, demokrat politikacı, sendika görevlisi kurşunlandı, bıçaklandı, boğuldu. Faşist çeteler kendilerine **"bozkurt"** diyorlardı. Simgeleri de, bir kaya üstünde başını dikmiş uluyan bir kurttu.

"Bozkurt" Mehmet Ali Ağca, Malatya'da bir öğretmeni öldürdü. Ödül olarak

de silah... Bu eğitim merkezinde teröristler ABD'nin ünlü **"Yeşil Bereliler"** i tarafından yetiştiriliyorlardı.

Ağca ile "meşgul olan" bir CIA ajanı

Haberde adı anılan Frank Terpel, daha sonra da Türkiye'de de silah sattığını ve **"Bozkurtlar"**ın silah ikmalini yaptığını itiraf etti.

Kimdi bu Frank Terpel?

Washington Post gazetesi, altı yıl süre ile Pentagon hesabına casusluk yaptığını, 1965-1971 arasında Ortadoğu'da CIA tarafından belirlenen terör örgütlerine silah sattığını, terörist eğitim kampları düzenlediğini yazdı.

Terpel'in marifetleri ortaya çıkınca Lübnan'a kaçtığı biliniyor. Teknik deyimle **"desifre"** olmuştu ve işin ucunu CIA'ya ka-

YORUM

Ağca'nın

Faşist katil Mehmet Ali Ağca'yı Papa
ajanları"nın yöneltttiği üstüne kurulu iğre
dınsı hızını yitirdi. Hatta denebilir ki bitti
da Bakanı Goebels'in öğütleri eksiksiz
mur at, yalan söyle! Bir daha, bir daha,

Mutlaka izi kalacaktır...

Gerçekten izi kaldı mı?
Bu soruya kolaylıkla "*hayır*" deneme
sanlar en azından "*ateş olmayan yer*
mantığı ile Papa suikastında bir "*kömür*
dular. Emperyalist propaganda saldır
rek ki- ustaca yürütüldü. Önce tüm em
leşme araçlarıyla yoğun bir bombardı
pazara çıkacağı anlaşılınca gene ustaca
ve *bir dizi soru bilinçli olarak açıkta ve h*
dırı hafifletildi. Son derece yavaş ve dikk
le ki çok kimse "*Allah allah bunca iddiac*
luk ne ola ki?" diye soramadı. Gazetele
radyolarda "*Papa olayı*" yavaş yavaş a
Bu arada ilerici, namuslu gazeteci
Emperyalist saldırıyı *tümüyle* çürüten,
müyle patlatan kanıtları özenle derleyip
cak kapitalist-emperyalist sistemde ya
nıtları, belgeleri gereğince izleyemedile
lı bir suskunluk duvarı çekildi gerçekle

...aristan ve Federal Almanya'da Papa suikastının izini sürdü ve karanlıkta kalmış birçok noktaya ışık tuttu

...izinde...

dar uzanmasına yol açmıştı. Öldürülmekten korkuyordu. Bu yüzden gizli yaşamaya başladı. Korkuyordu, çünkü ortaklarından biri, Washington'da CIA merkezinden birkaç yüz metre ötede **"bilinmiyen kişilerce öldürülmüş"** olarak bulunmuştu. Terpel kendi sonunun da böyle olacağından ürktü ve kaçtı. Sekreteri Mary Mc Carthy de Avrupa'ya geçerek izini kaybettirdi. Ama Mary Mc Carthy gizli bir yerden **Sunday Times** gazetesine kısa bir açıklama yapmıştı. Mc Carthy şöyle diyordu: **"Frank Terpel Ağca'nın hazırlığı ile meşgul olduğu dönemde CIA için çalışıyordu. Katili bu örgüt yetiştirdi..."**

Altı çizilmesi gereken bir cümledir bu. **Frank Terpel Ağca'yla meşgul olduğu dönemde...**

Istanbul polisinin elinde de şöyle bir ka-

...PA II. JOHN PAUL
...lanı'nda Ağca'nın ateş ettiği an

nıt var: Ağca Lübnan'da başkent Beyrut yakınlarındaki terörist kampından Türkiye'ye döndükten sonra dışarıdan parasal destek görmeye başladı...

Bu paraları Ağca'ya kim ve niçin gönderiyordu?

– Yani nasıl?

-**Türkiye'de o zamanki duruma biraz değinmek gerek. 1979'da ülkemizde kargaşalık, anarşi ve kanlı saldırılar yaygındı. Bozkurtlar önüne geleni** "komünist" **ilan edip öldürüyorlardı. Bu arada bazı aşırı solcu kişiler de silaha başvurdu. Fakat, yaşamları güvencede olan bizim tabakanın insanları o sıralarda rahat bir hayat sürdürüyorduk.** "Böyle gelmiş böyle gider" **deyip geçiyorduk. Birden silahlı çatışmalara aldırmayan bizlerden birini, ünlü gazeteci ve dostum Abdi Ipekçi'yi vurdular. Zenginler tabakası da artık teröristlerden korkmaya başladı. Onlar ise azdıkça azdı. 24 saatte öldürülenlerin sayısı 30'a varıyordu. Faşistler silah gücüyle iktidara yaklaşıyorlardı. Bunun gerçekleşmesinde dış güçlerin payı büyüktü. Ağca, işte o güçlerin bir kiralık katiliydi. Papa'ya karşı cinayetin de büyük politik**

SAVCI MARTELLA
Propaganda saldırısında görevliydi

sonuç doğuracak biçimde hazırlanmış olduğu apaçık. Ağca, Türkiye'deki cinayetinden sonra da, Roma'daki cinayetinden sonra da hergün ifade değiştirdi. Dün söyledikleri bugün söylediklerini tutmuyor. Ona nasıl öğretmişlerse, ondan neler istenirse Ağca

getirmesi imkansız. Eşim bir politik cinayete kurban gitti.

– Bunu nereden biliyorsunuz?

– **Tüm kanıtlar bunu gösteriyor. O gün, yani 1 Şubat 1979'da, Abdi Ankara'daydı. Başbakan ve hükümet yetkilisi başka dostlarıyla görüştü. Öğleden sonra uçakla Istanbul'a döndü. Doğruca gazeteye gitti. Eve, genellikle erken dönerdi. O akşam geç, yani saat 9 sularında döndü. Ama bu, sokağa pusu kurmuş katili şaşırtmadı. Karanlıkta, o sırada sokaktan geçen birçok araba arasında Abdi'nin arabasını tanıyabildi. Eşim Ankara ve Istanbul'da adım adım izlenmiş olmasaydı, katil ona evimizin önünde pusu kuramazdı. Bu izlemeyi, hiç şüphesiz bir çete yapmıştır.**

Ondan önce de, yani Abdi Ipekçi'ye ateş edilmezden iki hafta önce, gazetecinin arabası aranmış, bir gece de çalıştığı odasına girilerek not defterleri çalınmış... Sibel Ipekçi şöyle devam ediyor:

– **Abdi'yi öldürmeyi planlıyanlar, eşimin düşmanları için zararlı olabilecek delilleri bulunan notlarını da ortadan kaldırmak istediler...**

Bu sırada Ipekçi'nin kuzeni Eymen Sezermen'de karıştı söze:

– **O, kendi ve biz yakınlarının hayatı için endişeye düşmüştü. Anlaşılan iyi haber alan her gazeteci gibi, hayatına mal olabilecek bilgiler toplamıştı.**

– Son dönemde nelerle ilgileniyordu?

Bu soruma Eymen Sezermen kesin bir cevap verdi:

– **Teröristlere dışarıdan kaçak silah getirenleri araştırıyordu. Henüz geç kalınmadan** "Bozkurtların gemlenmesi" **çağrısında bulunuyordu. Onların 1979'un Ocak ayında Kahramanmaraş'ta yaptıkları cankırımını şiddetle lanetledi. Türkiye üstüne büyük bir belanın sarkmış olduğunu söylüyordu.**

– Acaba eşiniz, neo-faşistlerin iktidarı ele geçirme hazırlıklarını mı öğrenmişti? diye sordum.

– **Şüphesiz, bu konuda bilgilere sahipti,** dedi Sibel Ipekçi.

– Ölümünden önce aldığı notlardan hiç birşeyler kalmadı mı?

– **Eşimin günlük notları bulunan masa takvimi var bende. Şimdi göstereceğim...**

Bu notları gördüm. 13 Ocak 1979'u gösteren sayfada, Ipekçi'nin düzgün imlasıyla **"saat 15.30'da Paul Henze ile görüşme"** yazılıydı. Işte bu tam bir sürprizdi. Amerikalı Paul Henze, CIA'nın Türkiye'deki casusluk çalışmalarının sorumlu yöneticisiydi.

para aldığını ve Ankara'daki ABD Büyükelçiliği'nde görevli CIA casusu Berg'in talimatlarına uyduğunu da biliyordu.

Öyleyse, Abdi Ipekçi niçin CIA yöneticisi Paul Henze'ye başvurdu? Belki de safça düşünerek Paul Henze'nin CIA yöneticilerine ve Beyaz Saray'a Ipekçi'nin **"Bozkurtların Türkiye'deki yıkıcı faaliyetlerinin durdurulması"** ricasını ileteceği görüşüne kapılmıştı. Böyle düşünmesi mümkündür zira Abdi Ipekçi bir burjuva gazetecisi olarak, Amerikan yöneticilerine düşmanlık beslemiyor, ABD ile Türkiye arasındaki askeri-politik bağlara karşı çıkmıyordu. O Washington'dakilere safçasına inanan biriydi.

Amerikalılara soru sormak tehlikeli

Ve işte bundan ötürü, Ipekçi Paul Henze'ye güvenmişti. Çok geçmeden Türkiye'de sivil yönetim yıkıldı. Yeni yöneticileri ilk kutlayanlardan biri de Paul Henze oldu.

Paul Henze 1980 yılından beri CIA'nın yönetimindeki **"Hür Avrupa"** radyolarında yönetici. Çeşitli dillerden sosyalist ülkelere karşı yıkıcı yayınlar yapan bu radyolara yeni yeni faşist kadrolar alınması kararını Paul Henze verdi.

Milliyet gazetesine de gittim. Dış Haberler Bölümü Yönetmeni Özer Yalçın, dış-politika gözlemcisi Sami Kohen ve gazeteci Cihan Akerson'la görüştüm. Sami Kohen şöyle özetledi:

– **Ipekçi'nin öldürülmesi olayının suçluları bir türlü ortaya çıkarılamadı. Gazetemizin de yürüttüğü soruşturma çıkmaza girdi.**

Gazeteci Cihan Akerson ise bayan Sibel Ipekçi'nin bana anlattıklarını doğruladı. Özellikle de, Paul Henze ile görüşmesinden sonra Abdi Ipekçi'nin teröristler tarafından izlenmeye başlandığını vurguladı.

– Henze'den, Ipekçi ile neler konuştuğunu öğrenebildiniz mi?

– **Allah korusun!** dedi Akerson. **Şimdilerde Amerikalıları böyle sorularla rahatsız etmeye kimse cesaret gösteremez.**

– Bu tehlikeli mi?

– **Şüphesiz çok tehlikeli.**

Ak benekli kara tay

Ama ben gene de, Mister Henze'ye, Abdi Ipekçi'yle neler konuştuğunu sormuş bir gazeteciyle görüşmeyi başardım. Bu,

– **Ben Paul Henze'ye 13 Ocak 1979 günü Ipekçi'yle neler konuştuklarını sordum. Sorum kızdırdı onu. Bu konuda konuşmayı kesinlikle reddetti.**

Mumcu'yu dinlerken onun CIA'yı suçlayıcı tutumuna hayret ettim. O sanki artık eski sosyalist konumunu geri almak istiyordu.

Bana şu tavsiye de bulundu:

– **Ruzi Nazar'ı da gözönünde bulundurun. O, CIA ile "Bozkurtlar" arasında yıllar boyu irtibat sağlamış bir kişidir. Eskiden ABD Büyükelçiliği görevlisi olarak çalıştı. Buradan Federal Almanya'ya gitti. Orada da "Bozkurtları"nı kanadı altına aldı. Bu, Türkeş'e gönderdiği mektuptan da anlaşılmakta. Ağca'nın terörist eylemlerini kimler, nasıl ve nereden yönlendirip yönettiğini Ruzi Nazar en iyi bilen kişidir.**

– Siz, Roma'da bulunduğunuz sırada bunu Italyan yetkililerine bildirdiniz mi?

– **Evet, ama Martella buna en ufak bir ilgi göstermedi.**

– Nazar'la görüşmek istemediniz mi?

– **Evet, Bonn'da görüşmek istedim. Ama boşuna. Gazetecilerden gizleniyor. Orada, ABD Büyükelçiliği'nde görevli ve CIA ile "Bozkurtlar" arasında ilişkileri yönetiyor.**

Istanbul ve Ankara'daki bu görüşmelerden sonra Bonn'a hareket ettim. Burada Ağca'yı yöneten Musa Serdar Çelebi'yi tutuklayıp sorguya çeken Hans Eckert ile görüştüm.

– Sayın Eckert, terörist Ağca'nın yöneticisi ve ülkenizde bulunan "Bozkurtlar"ın önderini sizin ortaya çıkarmış olduğunuzu öğrendim. Buna ne dersiniz?

Çelebi'nin itirafları ve Enver Altaylı

– **Benim bunda o kadar büyük payım yok. Ağca, sorgusunda, Papa'yı öldürme emrini Musa Serdar Çelebi'den aldığını itiraf etmişti. Italyanlar bize başvurdular ve biz de Çelebi'yi tutukladık, sorgusunu yaptık ve Roma'ya gönderdik. Ilkin Ağca ile ilişkisi olduğunu inkar ediyordu. Ama önüne kanıtlar serilince, onunla iki defa görüştüğünü, bol miktarda para verdiğini ve Papa'yı öldürdükten sonra ise bir milyon dolar vermeyi vaad ettiğini itiraf etti. Daha sonra Ağca, Ispanya'nın Mayorka tatil bölgesinden Federal Almanya'ya Çelebi'ye telefon ederek** "Roma'ya gidip vaadimi yerine getireceğim" **dedi. Bu görüşmeyi saptadık.**

Savcı Eckert, faşist teröristler ile eski

Bu paraları Ağca'ya kim ve niçin gönderiyordu?

Polisin elindeki bilgiye göre 12 bin dolardı gelen. Bu Abdi Ipekçi'yi öldürmenin bedeli miydi?

Profesör Erman dedi ki...

Ipekçi ailesinin avukatı Sahir Erman ile buluştum. Ağca'ya kimlerin para verdiği üzerinde konuşurken şöyle dedi:

– **Ağca'ya verilen paranın nereden ve kimlerden geldiğini araştırdım. Bir takım imzalar ve isimler bulundu. Polis yoklamasında bunların hep sahte oldukları görüldü. Türkiye'nin faşistleri böyle kurnazlıklara başvurmayı akıl edemez. Ağca'nın ardındakiler gizli kalmayı uygun bulmuş. Dikkatli ve öngörülü davranmışlar. Abdi Ipekçi'nin öldürülmesinden doğacak dramatik sonuçları gözönünde bulundurmuşlar.**

bugün söylediklerini tutmuyor. Ona nasıl öğretmişlerse, ondan neler istenirse Ağca onları söylüyor. **O bozkurtlar sürüsünden biridir, fakat ben, Italya'daki suikasti bozkurtların değil, dünyada durumu gerginleştirmek isteyenlerin planladığı görüşündeyim.**

Abdi İpekçi'nin bildikleri

Istanbul'da **"Karakol"** sokağındaki evinde Abdi Ipekçi'nin dul eşi Sibel Ipekçi'yle görüşmemde Abdi'nin kuzeni Eymen Sezermen de bulunuyordu. Bu zor bir görüşmeydi. Sibel Ipekçi hala karalar giyiniyordu ve ağlıyordu.

– **Eşimin katillerinin bulunmasına yardımcı olacak her kişiye ömrüm boyunca şükran borçlu olacağım. Ağca'nın, Abdi'yi öldürme planını tek başına hazırlayıp yerine**

lı Paul Henze, CIA'nın Türkiye'deki casusluk çalışmalarının sorumlu yöneticisiydi.

-Abdi Ipekçi kaydedilen tarihte Paul Henze'yle nerede görüştü acaba? diye sordum.

– **Milliyet gazetesinde,** dedi bayan Ipekçi, **yabancı diplomatlar ve gazeteciler eşimi işyerinde sık sık ziyaret ederdi. Mister Henze, bildiğim kadarıyla, Amerika Birleşik Devletleri'nin Ankara Büyükelçiliği'nde çalışıyordu.**

Dayanamadım:

– Mister Henze gençliğinden beri Amerikan Merkezi Casusluk Örgütü CIA'da çalışıyor, dedim.

Dikkat! General Paul Henze

Bayan Ipekçi'ye ve yeğenleri Eymen Sezermen'e 1979 yılındaki bir anımı aktardım. New York'ta muhabir olarak bulunduğum sırada **"Lill Stuart Incorporated"** yayınevi iki ciltlik bir belgesel yayın çıkartmıştı. Yayın CIA üstüne güvenilir bir klavuz niteliğindeydi. Orada **Paul Henze**'nin CIA'da general rütbesiyle görevli bulunduğu açıklıkla belirtilmekteydi. Aynı belgede Henze'nin **"diplomat"** maskesi altında uzun yıllar Türkiye'de bulunduğu ve CIA'nın Türkiye bölümü şefi olduğu kaydedilmekteydi. Henze daha sonra ABD Devlet Güvenlik Konseyi'nde CIA temsilciliği görevine getirildi. Yani Abdi Ipekçi ile 1979 Ocak ayında Istanbul'da görüşen Paul Henze CIA'nın yönetici kadrosundan biriydi.

Sordum:

– Bayan Ipekçı, Paul Henze'nin görevinin ne olduğu pekçok kişi tarafından bilinirken, eşinizin bunu bilmemesi sizce mumkün mu?

Sibel Ipekçi sakin yanıtladı:

– **Hayır, bu mümkün değil. Eşim böyle konularda her zaman sağlam bilgilere sahipti.**

Abdi Ipekçi'nin öldürülmesinden hemen önce yürüttüğü çalışmalarının araştırılması gerek. Çünkü Ipekçi, CIA'nın Türkiye'deki faaliyetine dair bilgi sahibi bir kişiydi. **"Bozkurtların CIA tarafından silahlandırıldığını"**, Kahramanmaraş cankırımından dolayı **"Bozkurtlar"**ı lanetlerken de bu cankırımını düzenleyenler arasında CIA ajanı ve ABD'nin Ankara Büyükelçiliği'nde gorevlı Alexander Pack'ın bulunduğunu şüphesiz biliyordu. Ipekçi. "Bozkurtlar"ın hükümeti devirme hazırlıklarını öğrendiğinde, faşist başbuğ Türkeş'in ABD'den bol miktarda ve surekl

bir gazeteciyle görüşmeyi başardım. Bu, Cumhuriyet Gazetesi yazarı **Uğur Mumcu**'ydu. Mumcu başkentteki yetkililerle çok iyi bağları olan bir gazeteci. Karmaşık ve ikili bir kişiliği var. Yalnız kara çizgilerle veya yalnız beyaz çizgilerle tanıtılması imkansız. Yani, ak benekli kara tay.

Mumcu birkaç yıl önce ilerici bir gazeteciydi. Yazılarında **"Bozkurtlar"**ı sert bir dille suçluyor, onlarla CIA arasındaki ilişkileri su yüzüne çıkarıyordu. 12 Eylül'deki askeri darbeden sonra gericilere ve generallere yaranan yazılar yazmaya başladı. Gene de kendini, eskiden olduğu gibi sosyalist tanıtıyor ve... Ağca'nın Papa'yı öldürme girişiminde CIA'nın, sosyalist Bulgaristan'a karşı düzenlediği iğrenç kampanya'ya katılıyor. Bazı gazeteciler Uğur Mumcu'yu CIA'ya hizmet etmekle suçluyor. Ama Mumcu konuşmamızda bunu kesinlikle reddetti.

– Paul Henze'yi tanır mısınız? diye sordum.

– **Evet tanırım. CIA'da çalışır. Bundan iki ay önce Paul Henze ile Amerikalı gazeteci bayan Claire Sterling ansızın odama daldılar. Sterling'de önceleri CIA'da çalışmaktaydı, şimdi Israil'in Mossad casusluk örgütüne hizmet ediyor. Henze ile Sterling benden, Papa suikastında Sovyet Istihbarat Örgütü'nün (KGB) parmağı olduğu yollu uydurmalarını desteklememi istediler. Ben olumsuz cevap verdim. Çünkü bu konuda tek bir kanıt, tek bir ipucu yok. Bu uydurma, imkansız birşey. Bunun için de Henze ile Sterling'in isteklerini reddettim.**

– Sizce Ağca'yı kim yönetiyor?

– **Bir süre önce Roma'daydım. Papa suikastını araştıran Martella beni Ağca ile görüştürdü. Böylece Ağca'yı konuşturacağını zannediyordu. Ben Ağca'dan duyduklarımı şimdilik, açıklamama sözü verdim. Size sadece en önemli olanı söyleyeceğim: Ağca azılı bir faşistti ve şimdi de öyledir.**

– Komünistlerin bu suikastle bir ilişkisi?

– **Tekrarlıyorum: Ağca fanatik bir faşist. O bir "Bozkurt". "Bozkurtlar"ın başbuğu Türkeş ise CIA ile sıkı ilişkiler içinde.**

Ve bir savaş suçlusu: Ruzi Nazar

Uğur Mumcu, Paul Henze ile Abui Ipekçi arasında, Istanbul'da yapılan **o garip görüşmeyi** herkesten önce incelediğini söyledi. Ipekçi'nin not defterinden başka bir haber kaynağından daha yararlandığını belirtti. Türkiye Milli Istihbarat Örgütü'nden (MIT) sözetti.

Savcı Eckert, faşist teröristler ile eski savaş suçluları arasında işbirliği bulunduğu kanısına vardığını da açıkladı. Bunu neden söylemişti? **Milliyet** gazetesinin Bonn muhabiri Örsan Öyman ile görüştüm. Ona göre, Çelebi Papa'yı öldürme emrini kendi başına Ağca'ya veremezdi. Bozkurtların elinde bir milyon doların bulunmadığını ise polis yoklaması göstermişti. Öyleyse, bu para başkaları tarafından ödenecekti. "Bozkurtlar"ın Federal Almanya'daki yöneticisi **Enver Altaylı** idi. Onun ise CIA subayı Ruzi Nazar ve Paul Henze ile sürekli irtibat halinde olduğu söyleniyor. Paranın nereden geleceğini bu bağlar belli edebilir.

Paul Henze'nin kim olduğu belli. Ruzi Nazar'a gelince... Savcı Eckert, savaş suçluları ile faşist teröristler arasındaki ilişkiden sözetmişti. Işte Ruzi Nazar onlardan biriydi.

Ruzi Nazar, 2. Dünya Savaşı sırasında Sovyet Kızılordusu saflarından kaçarak faşist katillerin SS birliklerine katıldı. Faşizm ininde ezildiği günlerde ise ABD Merkezi Casusluk Örgütü CIA'ya alındı. Savaş sonrasında Sovyetler Birliği'nde gıyabında yargılandı ve ölüme mahkum edildi. Ama... yeni efendileri bu katili teslim etmediler.

Ruzi Nazar şimdi Bonn'da ve **"Bozkurtlar"** ile CIA arasındaki ilişkileri düzenliyor. Onunla görüşme girişimlerim sonuçsuz kaldı. ABD'nin Bonn Büyükelçiliği'nde ve evinde aradım. Yardımcıları benden otelimin adını ve telefon numaramı bırakmamı istediler. Nazar'ın beni telefonla arayacağını söylediler. Bekledim. Ne gelen oldu ne de telefon eden. Ama o andan itibaren iki sivil ajan beni sürekli izlemeye başladı.

İzlerin ulaştığı yer

Bozkurt'un izinde yürüyerek geldiğim noktada şu açıkça görünüyor: Washington yöneticileri **"komünizme karşı yeni bir haçlı seferi düzenlerken"** Papa suikastını planladılar. Bunu **Paul Henze, Ruzi Nazar, Enver Altaylı, Serdar Çelebi** ve faşist terörist **Ağca** ile uygulamaya soktular. Ardından da tüm emperyalist kitle haberleşme araçlarını harekete geçirdiler. Bu propaganda saldırısının zehirli okları Moskova ve Sofya'ya yöneldi.

Ama kim gerçeği uzun süre saklayabilmiş ki? Papa suikastının ardında kimlerin parmağı olduğu açıkça görülmeye başladı işte...

...n görevi daha bitmedi

Papa suikastına *"Bulgar*
... iğrenç propaganda sal-
... bitti. Hitler'in propagan-
...ksiz yerine getirildi: Ça-
...*laha, bir daha yap bunu.*

...emez. Bugün sıradan in-
... *yerden duman çıkmaz"*
...*münist parmağı"* arar ol-
...aldırısı -itiraf etmek ge-
... emperyalist kitle haber-
...ardımana geçildi. Ipliğin
...staca bir manevra yapıldı
... ve *havada bırakılarak* sal-
... dikkatli yapıldı bu iş. Öy-
...*ldiadan sonra bu suskun-*
...telerde, televizyonlarda,
...aş arka planlara atıldı.
...teciler boş durmadılar.
...ten, şişirilen balonları *tü-*
...leyip ortaya serdiler. An-
...e yaşayan kitleler bu ka-
...ediler. Utanmaz ve karar-
...eklerin önüne.

Bütün bu yazdıklarımız emperyalist propaganda saldırısının nasıl da planlı, nasıl da *"ustaca"* tezgahlandığını gösteriyor. Ama Ağca-Papa üstüne örülmüş propaganda saldırısının bütünüyle bittiğini sanmak yanlış olur. Saptamamız gereken şu: Saldırının birinci raundu bitti. Şimdi yeni raundlara hazırlanıyor emperyalizm. Italyan kızı Orlandi'nin kaçırılışı ve hâla bulunamamış oluşu bu yargımızın önemli bir kanıtı. Keza uzun süredir sesi sedası çıkmayan Ağca'nın, şimdi yeni *"itiraflarını"* ezberlemekle meşgul olduğu besbelli. Bulgar yurttaşı Sergey Antonov hâlâ Roma'da tutuklu ve kendisine sürekli uyuşturucu madde veriliyor. Gazetelerin birinci sayfasına geçmek için her fırsatı oburca kullanan Italyan savcı *Martella*, işi iyiden iyiye rölantiye almış gibi. Derlediği onca kanıt, yaptığı onca sorgulamadan sonra sustu Martella. Ağca-Antonov dosyası hâlâ savcılık raflarında ve henüz mahkeme önüne -yani kamuoyu önüne- çıkmış değil.

Besbelli ki hazırlanıyorlar. Uygun anı kolluyorlar ve saldıracaklar. Malatya'nın Hekimhan ilçesinden Mehmet Ali Ağca'nın görevi daha bitmedi. Emperyalist propaganda merkezlerinin bu bilinçli suskunluğu bizi yanıltmamalı.

"Ağca-Papa olayı" anti-komünist saldırının son yıllardaki odaklarından birini oluşturdu. Bu nesnel gerçeği bilelim ve düşmanla onun seçtiği bu alanda savaşmaktan kaçınmayalım. Örülen tuzakları birer birer kırmaya gücümüz de, olanağımız da vardır.

Unutmayalım: *Gerçek her zaman anti-faşisttir.*

OKUYUCU POSTASI

Bir gözlem, bir rüşvet olayı ve bir askerlik anısı

Sayın Türkiye Postası gazetesi size izinde gördüğüm bir olayı anlatmak istiyorum. Benim köyümde genç bir arkadaşım var. Adı Müslüm. İşte bu arkadaşım 1980'den beri Cunta tarafından içeriye atılmış durumda. Bu arkadaş 25 yaşındadır ve iki çocuk babasıdır. Arkadaşım şehirde oturuyordu. O şimdi içerde. Ailesi çalışmıyordu. Zaten iş bulmak mümkün değil. Hiçbir gelirleri de yok. İzinde öğrendiğime göre, arkadaşımın karısı çocuklarına bir dilim ekmek vermek için kendisini satmak zorunda kalmış. Buna benzer çok aile var. Cunta açlığı yaydıkça cahil ve yoksul aile kadınları işte böyle yollara sürükleniyorlar. Bunun suçlusu Cunta değilse kim?

* * *

Bundan önceki iznim sırasında hem bir vergi işimi düzeltmek hem de kaybolan nüfus kağıdımı yeniletmek için resmi dairelere gittim. İşte bakın benden neler aldılar:

Nüfus cüzdanı vermek için memur açıktan 2 bin lira istedi. Ne yaparsın, verdim. Vergi dairesindeki işimi ise 10 bin lira rüşvet almadan halletmediler. Tapu dairesi daha insaflı çıktı ve benden 5 bin liracık istedi. Yani bir nüfus cüzdanı, bir tapu bir de vergi işi için tamamı 17 bin lira rüşvet vermeden olmadı.

İşte Cunta'nın kökünü kazıyoruz dediği rüşvet işleri böyle...

* * *

İzin verirseniz bir de askerlik hatırası anlatmak istiyorum. Ben askerliğimde acemiliğim sırasında Amasya'da idim. Bir gün ateş eğitimine gittik. Bir çukurun içine girdik. Tüfek elimde yattım yere. Karşıdaki hedefe ateş edeceğiz. Benim korkudan yüreğim patlıyor. Neyse güç bela mermiyi patlattık. Üstteğmen geldi bana bir kağıt verdi: *"Aferin sen çok iyi nişancısın. Hedefi tam göbeğinden vurdun. Seni Rusya sınırlarına gönderiyorum"* dedi.

HEM EĞLENCE, HEM GÖREV BİR ARADA

Wiesbaden Türkiye Postası *sorumlusu arkadaşlar bir piknik düzenleyerek kendi bölgelerinde yaşam sürdüren işçiler ile bir arada bir pazar günü geçirdiler. Dönerler yenip folklor gösterileri seyredilmesinin yanısıra iki saat süren bir sohbette, gazetenin ve okuyucunun görevlerinin üstünde duruldu. Abonelerin nasıl arttırılabileceği üzerine öneriler getirildi. Kısacası bir taraftan eğlenilirken, görevler de unutulmadı. Küçük bir basın şenliği havasında geçen piknik, serbest zamanların olumlu değerlendirilmesi açısından güzel bir örnek: Hem tatil, hem görev! İkisi bir arada pekala yürüyor !*

Bugün paramıza, yarın canımıza

Cunta şimdi de dönüş primlerimize ve emeklilik paralarımıza gözünü dikti. Sanki babamızın oğlu. Ben burada 1000 Mark ile emekli olacağım, bu paralar Türkiye'deki Sosyal Sigortalar Kurumu'na transfer edilerek karşılığı 90 bin lira olarak değil de 30 bin lirası sadece bono olarak, geri kalan 60 bin lira da Cunta'nın ce-

Esenboğa Havaalanı rezaleti

Ben sizin gazetenizi Duisburg'da, Pazar yerinde satanlardan alıp okudum. Ne yalan söyleyeyim önceleri size Türkiye'yi kötülüyorsunuz diye kızıyordum. Ancak bu fikrimden artık vazgeçtim. Çünki sizin söylediklerinizin doğru olduğuna kendim şahit oldum.

Türkiye'deki ufak bir işimi halletmek için kısa bir süre için dolmuş uçaklarla Türkiye'ye gittim. Havaalanındaki rezalet anlatılabilecek gibi değil. Neyse oradan zar zor bavulumu bulup vilayetime gittim. Arkadaşlarımın durumu çok kö-

rada durmayacak ya bir otele, yahut eşinin dostunun tanıdığının yanına gidecek. Pazartesi gelin uçacaksınız" dendi. Ben tektim, fakat çoluk çocuğu ile Malatya'dan iki aile vardı. Onları biraz tekmelediler. Pazartesi günü o iki aile havaalanına uçağa binmek için gelmediler. Ne olduğunu tahmin edebiliyorum. İşte generaller iktidarda böyle duruyorlar. Bunları yazın. Elele verelim, işkencecileri yenelim.

K.S./Duisburg

Hapistekiler için

Ben Norveç'te çalışan bir işçiyim. Tabii gazete buraya gelmiyor. Yahut da ben bilmiyorum. Bana gazetenizi Almanya'daki halamın oğlu yolluyor. Ama ben artık gazetenize abonman olmaya karar verdim.

Gazete için Norveç parası ile ne kadar göndermemiz gerektiğini yazmamışsınız. Size Isveç kronu göndereceğim. Abone olmamın sebebi gazetenizde çıkan *"Sol Memenin Altındaki Cevahir"* yazısıdır. İçim acıyla burkuldu. Hapisteki kardeşlerimiz için ne yapsak yetmez.

Ali Urlakçı/Oslo

Kızılcahamam yolunda

7 Temmuz günü Ankara'dan Kızılcahamam'a gidiyorduk. Orda yolların temizlendiğini ve 100 kadar insanın sulama ve süpürme işlerinde arı gibi çalıştıklarını gördük. Sonra yanaşarak sorduk, ne alıyorlar diye. Bir tanesi *"Abi, Kenan Evren geliyor, yolun kenarına geçin. Siz de biraz sonra görürsünüz"* dedi. Biz durmadık ve Istanbul yolunu tuttuk. Ordaki insan kalabalığı 500 kişi kadar vardı. Ancak bakıldığında polis ve askerin arasındaki sivil görülmüyordu. Bu kalabalığın 200'e yakını ancak sivildi. Öbürleri polis ve askerdi. Yolda ise tüm yollarda trafik durmuş ve herkes yolun kenarına çekilmişti. Sadece Alman plakalı arabalara yolda gitme müsaadesi verdiler. Beş on kilometre ilerleyince 15-20'ye yakın polis konvoyu, onların arkasında siyah bir mercedesle Kenan Evren'in arabası, gene onun arkasından 30'a yakın siyah mercedes en arkada gene polis konvoyu ve yakınlarda da helikopterler... Gördüğüm, oradaki sivil insanların iki veya üç misli Kenan Evren'e eşlik eden polis, resmi görevliler ve askerdi. Arkasından gazeteleri okuyorsun, *"Kenan Evren büyük bir kalabalık tarafından karşılandı"* diye yazıyorlar. Hepsi yalan.

Köln'den bir işçi

beğinden vurdun. Seni Rusya sınırına gönderiyorum" dedi.

Neyse gittik. Tabii ben o sıralarda tam bir anti-komünistim. Artvin'in Borçka ilçesine gittik. Akşamlardan birinde bölük komutanı gelip bize ders verdi. Dedi ki:

"Çocuklar nöbette iyi dikkat edin. Rus askerlerinin gözünün içine on beş dakika bakarsanız onlar korkudan yere düşer bayılırlar".

Sonra Sovyet sınırında nöbete koydular bizi. Biz öteki nöbetçi arkadaşlarla hemen karşımızda duran *"Rus"* askerlerinin gözünün içine bakıyoruz. Tam iki saat baktık. Baka baka sonunda uyuyakaldık... Buna *"Rus"* askerleri de çok şaştılar herhalde...

Köln'den bir işçi

---

tirası sadece bono olarak, geri kalan 60 bin lira da Cunta'nın cebine. Bu Cunta kör değil, topal değil, yetim değil ki sadaka verelim. Adam başı 60 bin lira kesilir mi, hiç aklım kesmiyor bunun olacağına.

Kesilen bu 60 bin lira ile işsizlere işyeri mi açılacak? Yolsuz köylere yol mu yapılacak? Cunta'nın eline öyle bir para geçti mi, hemen fazladan iki savaş uçağı daha alır.

Cunta kim oluyor ki, alın terimizle kazandığımız paralara gözünü dikiyor. Yetmiyor mu Türkiyeli emekçileri sömürdüğü, aç bıraktığı? Bugün paramıza gözünü diken, yarın malımıza, öbür gün de canımıza gözünü dikecek.

Adının açıklanmasını istemeyen bir okur/Fransa

---

gittim. Arkadaşlarımın durumu çok kötü. Zor geçiniyorlar. Amcamın oğlu gece bekçisidir. Amcamın oğlu ve dört bekçi arkadaşı daha, şimdi hapiste olan eski Belediye Başkanlarını ziyaret etmek üzere hapishaneye gittiler. Ben de iki paket sigara yolladım. Diğer arkadaşları ve amcamın oğlu çam sakızı çoban armağanı ufak tefek yiyecek içecek alıp gitmişler. Hapishaneye girecekleri sırada oradan bir askeri jipin içinden bir subay gelip bunlarla konuşmuş ve bunlara bağırmaya başlamış. Tekme, tokat, sille, beşini de içeri atmış. Üstelik bu subay: *"Siz nasıl insanlarsınız hem devletin ekmeğini yiyorsunuz, hem de devletin hapse attığı adamı ziyarete geliyorsunuz?"* demiş.

Bu bekçiler hala Kayseri hapishanesinde.

Gelelim benim işe. Benim işlerim bittikten sonra anladım ki Türkiye'de rüşvet el değiştirmiş ve ufak rüşvet olmaktan çıkıp büyük olmuş. Sıkıyönetim komutanları, polis teşkilatı ileri gelenleri her akşam pavyon ve kumar alemlerindeler. Bunları gözümle gördüm. Geriye döneceğim zaman tekrar içim buruk ve ezgili olarak Esenboğa Havaalanına geldim. Gelirken gördüğüm düzensizliğin beş misli fazlası... Itiş kakış, ezilen, bağıran, uyuyan ağlayan dolu. Herkes bir an önce uçağa binip gitmek istiyor. Sıraya girdik. Bavullarımızı vereceğiz. Bana ve yirmi işçinin bavullarının alınmasına sıra gelince *"Bu uçak doldu siz gidemiyeceksiniz"* dendi. Başladık *"Nasıl olur?"* falan demeye, *"biletimiz var"* dedik, *"olmaz"* dedik.

Oradan kovboy kılıklı, Komiser Ali diye biri geldi. Komiser Ali 29 Temmuz 1983 günü Havaalanı nöbetçi komiseri *"Bana bakın, sizin karşınızda Alman polisi yok. Hepinizi yakarım"* dedi. Fakat itirazlar durmadı. Bu defa *"ulan siz Almanya'yı karıştırıyorsunuz, fakat size burayı karıştırtmam. İki gün sonraki uçakla gideceksiniz. Pazartesi günü de Almanya'da olacaksınız. Cumartesi-Pazar burada kalsanız ne olur?"* dedi. Uzaklardan gelip gözleri kançanağı gibi olmuş insanlar itirazlarını sürdürdüler.

Beş dakika sonra askerler geldi. Hepimizi önce aşağıya indirdiler. *"Sesini çıkaran olursa hemen sıkıyönetime havale ederiz"* diye hepimize gözdağı verdiler. Ve kimse sesini çıkarmadan teker teker dışarıya salındık. *"Çıkan bu-*

Sıcak Sonbahar'da güncel görevlerimiz

Sıcak sonbahar... Dünyada kalıcı adil bir barışın oluşması için Federal Almanya'da yığınsal kitle çıkışlarının yükseleceği dönem başladı...

Emperyalizmin en saldırgan kesimlerinin temsilcisi Amerikan yönetiminin Avrupa halklarına dayattığı yeni atom roketlerinin (Pershing-2 ve Cruise) Avrupa topraklarına yerleştirilme planı, Cenevre'de dünya barışının güvencesi Sovyetler Birliği'nin tüm olumlu tutumlarına karşın karara bağlandı. Böylece bundan böyle Amerikan yönetimi ve NATO elebaşları korkunç bir silahlanma anaforunu başlatmış oldular.

Bu durumda Avrupa halklarının bir atom savaşında kül olup yok olmamak için yığınsal kitle çıkışları gösterecekleri beklenmektedir. Federal Almanya'daki kitlelerin yığınsal çıkışı da Bonn'da doruk noktasına ulaşacaktır.

İnsanlığın varolma veya yokolma savaşımı olan bu barış savaşımına biz Türk ve Kürt ilerici devrimci yurtseverlerin katkısı nasıl olacaktır? Bu katkıyı ancak bulunduğumuz bölgelerde Alman barış ve demokrasi güçleriyle birlikte, barış savaşımına aktif bir şekilde katılmakla yerine getirebileceğiz. Barış savaşımımız sırf barış mitinglerine katılımla sınırlanmamalı insan yaşamının her alanında özverili, bıkmadan birer barış savaşçısı olarak insanlık görevimizi yerine getirmeliyiz.

Dostça selamlar...

Iserlohn'dan bir okuyucu

Kurbana kurban

Bizler abur cubur yiyen ve konuşan insanlarız. Satırlarıma nasıl başlıyayım bilemiyorum.

16 Eylül Cuma günü, yani Kurban Bayramı'nın arefesi. Bizim hatun der ki, *"Herif kurban keselim ele güne karşı"*. Ama kurban 250-300 mark arasında. Elimizde ise tamı tamına 200 mark var. Hatun der ki, keselim. Oysa biz 3 çocuklu ve babamızın politik çalışmaları nedeniyle buraya iltica etmiş bir aileyiz. Dört yıldır buradayız. Dört yıldır da sosyal yardımla geçiniyoruz. Acaba sosyal yardım dairesine gitsem kurban parası verir mi? Elbette vermez. Ama hatun ne der? *"El alem kesiyor da biz niye kesmiyelim"* demez mi?

Bir çoğunuz diyecek ki, *"suçlu sensin, karını neden bilinçlendiremedin?"* Vallahi dostlar, ben onu bilinçlendirecek kadar bilinçli değilim. Bunun için de, elimizde olanı verdik 17 Eylül günü kurbana. Afedersiniz ama, biz de kaldık apaçık ortada. Yani kurbana biz olduk kurban. Ya Türkiye'dekiler ne yaptı?

Tüm emekçilerin, tüm yurtseverlerin, bir çatı altında toplanıp da bizi kurban seçen Cunta'ya, faşizme karşı haykıranların geçmiş bayramını kutlar, gözlerinizden, gözlerinizden öperim.

Dursun Ergül/Neuwied

GÜLDÜŞÜN

Bir hınzır kara karga arada sırada taa Türkiye'den uçup bizim buralara kadar geliyor. Kanadında, halkımızın Evren için, öteki faşist generaller için mahalle kahvelerinde, fabrika tezgahlarında ürettiği irili ufaklı, kısalı uzunlu nükteler var. Karga kanadındakileri bırakıyor ve yeniden ülkemize uçuyor. Bize düşen "karganın getirdiklerini" okurlarımıza iletmek... Karganın en son getirdiklerinde ilginç bir durum da çıktı. Halkın dilindeki "anti-faşist mizah"ta Evren'in tartışmasız yeri Turgut Sunalp ortaya çıkalı beri ciddi olarak tehlikeye girmiş durumda.

Sırayla

Türkiye'de televizyonda savaş sonrasında yurtseverler tarafından yakalanıp bacağından asılan faşist diktatör Mussolini ile ilgili bir dokümanter film gösteriliyormuş. Mahalle kahvesinde filmi seyredenlerden biri etrafına bakınıp yavaşça sormuş:

– Ulan, demiş, **şu Mussolini ile bizim Kenan Evren arasında ne fark var allahaşkına?**

Bektaşi babası bir ekranda bacağından sallanmış Mussolini'ye bir de sağa sola bakıp fısıldamış:

– Fark olmaz mı oğlum, demiş, **baksana, Mussolini sırasını savmış...**

PAŞA, PAŞA! BU NE ZEKA?

MDP paşası Turgut Sunalp biraz kendini hala kışlada sanışından, büyük ölçüde de zeka kıtlığından işleri yüzüne gözüne bulaştırmaya başlayınca Evren onu yanına çağırtıp öğüt vermiş:

– Sunalpçiğim, böyle yapma. Çevreye biraz şirin, sevimli görün. Böyle hotzotla olmaz bu işler.

Sunalp boynunu bükmüş:

– Ne yapayım paşam, demiş, *ben de istiyorum ama beceremiyorum.*

Bunun üzerine Evren anlayışla gülümsemiş:

– Biliyorum, demiş, *ilk günler ben de senin gibiydim. Ama sonra sorup öğrendim. Bazı ufak tefek numaralar yapmak gerek. Örneğin karşılaştığın insanlara gülümse, hatırlarını sor, dertlerini dinler gibi yap. Sonra onlara fıkralar anlat, bilmeceler filan sor ki sana ısınabilsinler.*

Sunalp gene boynunu bükmüş:

– Bunu ben de düşündüm paşam ama demiş, *ne fıkra biliyorum, ne bilmece...*

Evren:

– Ben sana bir tane öğreteyim de bir dene bakalım, demiş, *şimdi söyle bakalım bana: Benim anamla babamın çocuğu ama ne kız kardeşim ne de erkek kardeşim. Bil bakalım bu kim?*

Sunalp şaşkın şaşkın bakmış:

– Olur mu hiç paşam demiş, *senin ananın babanın çocuğu ise ya kız kardeşin olur ya da erkek kardeşin...*

Evren gülmüş:

– Ben yahu, ben demiş, *ben kendim. Anamın babamın çocuğuyum ve elbet kendi kendimin ne kızkardeşi olurum ne de erkek kardeşi.*

Sunalp sohbetten sonra Çankaya köşkünden ayrılmış, doğru MDP merkezine gitmiş. Öğrendiğini satmak telaşı ile karşısına çıkan Genel Sekreter Doğan Kasaroğlu'na çullanmış:

– Söyle bakalım Genel Sekreter: Babamla anamın çocuğu ama ne kız kardeşim, ne de erkek kardeşim. Bil bakalım bu kim?

Kasaroğlu bir düşünmüş, bir kafasını kaşımış:

– Valla bilemedim paşam, demiş.

Sunalp bilgiç bilgiç gülmüş:

– Kenan paşa yahu, demiş, *Kenan Evren. Nasıl da bilemedin?*

Cunta kimi seçer?

Soru: Yeni kurulacak Türkiye Bilimsel Araştırma Yüksek Kurulu Başkanlığı'na üç aday var. Biri dünyaca ünlü bir fizik profesörü, biri bir bilgisayar uzmanı, biri de nükleer enerji dalında çok değerli bir profesör. Cunta bunlardan hangisini tayin etti?

Cevap: Hiç birini. Kurulun başına bir **emekli general** getirildi.

Gelişme

– Eski cumhurbaşkanlarından 12 Martçı Cevdet Sunay'a ne denirdi?

– Öküz?

– Ondan sonraki cumhurbaşkanı, amiral eskisi, ne kokar, ne bulaşır Korutürk'e ne denirdi?

– Teknik gelişiyor. O yüzden traktör denirdi.

– Ya Evren'e ne deniyor?

– Bilemedim sen söyle.

-Biçerdöver.

Baba

– Demokrasinin babası kimdir?

– Eski Yunan'da yaşamış politikacı Perikles...

– Bilemedin.

– Peki sen söyle.

– Evren.

– O nerden çıktı?

– Tabii. Demokrasinin anasını kim belediyse babası da o olmaz mı?

Kaza ve felaket

Öğretmen öğrencilerine **"kaza"** ve **"felaket"** kavramlarını anlatmaya çalışıyormuş. Bakmış tanımlamayla olmayacak, bir örnek vermiş:

– Şimdi çocuklar, demiş, Evren paşanın ve Konsey'in öteki üyelerinin içinde bulunduğu bir deniz motoru büyük bir gemiyle çarpışarak batarsa bu bir **"kaza"** olur... Anladınız mı?

Çocuklar **"anladık"** diye yanıtlamışlar. Öğretmen devam etmiş:

– Peki felaket nedir? Onu kim anlatacak?

Arka sıralardan cin gibi bir yumurcak parmağını kaldırmış:

– Evren paşa ile ötekiler yüzme biliyorlarsa bu da "felaket" olur öğretmenim...

Allah, allah

Bektaşi'ye sormuşlar:

– Erenler, Turgut Sunalp için ne dersin?

Baba erenler omuz silkmiş:

– Allah derim.

– Ya Kenan Evren için?

– Allah allah derim...

– Peki her ikisine birden ne dersin?

– Valla onlara bir şey demem, döner gökyüzüne Allah'a bir şeyler derim.

Yeter ki...

Soru: Evren ile Pinochet bir gökdelenin tepesine çıkıp aynı anda atlasalar, hangisi yere daha çabuk varır?

Cevap: Hiç önemli değil. Yeter ki atlasınlar...

BİLMECE-BULMACA-SATRANÇ

Bulmaca

SOLDAN SAĞA

1. **"Görecelik"** kuramının bulucusu, çağdaş bilimin en saygın kişilerinden bir bi-

Satranç

Şimdiye kadar gördüğümüz açılışlarda beyaz, ilk hamlelerini her zaman belli bir tehditle birleştirerek geliştirir. Örneğin 1.e4,e5 2.Af3 hamlesi siyahın e5'deki piyonuna atla saldırmak anlamına gelir. İtalyan açılışının (geçen sayımızda

TURGUT SUNALP'TAN

Seviyeli siyaset adamı

"Dışımızdaki iki parti de sahtekar. Ikisi de halkı kandırıyor. Tek namuslu parti biziz."

Havlu meselesi

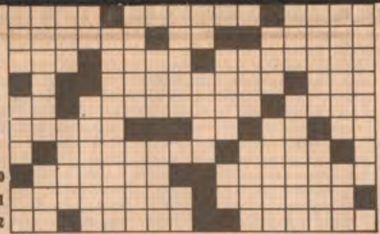
"Şimdi Çanakkale'de tutulanlardan biri, o zaman benim için 'havlu attı' demişti.

Biraz da düşünebilse

"Napolyon, en önemli şey para para para demiş. Bir lider için fevkalade önemli olan düşünmek, düşünmek,düşünmektir... tek şikayetim bana düşünme payı bırakılmamasıdır."

Kavun seçer gibi

...nın en saygın kişilerinden bir bilim adamı, 2. Özellikle sessiz sinema döneminde ölümsüz ürünler vermiş anti-faşist bir komedi ustası - Şimdiki Romanya sınırları içinde yaşamış, Osmanlılara karşı savaşmış, kurbanlarını kazığa oturtarak işkence ettiği için **"Kazıklı Voyvoda"** diye de anılan ve adı **"kan içici vampir"**-le özdeşleşmiş bir derebeyi, 3.**(Tersi)** Içinde katı ya da sıvı yakıt kullanılan geleneksel bir ısıtma aracı - Bir sıradağ - Tuz bileşiklerinde çokça bulunan bir kimyasal element, 4. Müezzinin namaz çağrısı için çıktığı kule - Bir ajansımızın kısa adı - Şairler **(eski dil)**, 5. Ekonomide pazara mal sürmek - Vuku bulan, ortaya çıkan - Mübalağa etmek, bir şeyi olduğundan daha büyük yada küçük göstermek, 6. Ardarda dizilen basamaklardan oluşan bir tırmanma aracı - Ilkel bir deniz taşıtı, 7. Kimyada manganezin simgesi - Kaşar peynirinin Balkanlardaki adı - Ev, bölüm, 8- Atlama, koşma, sıçrama, atma dalındaki sporlarla uğraşan-**"Marksist-Leninist"** anlamında bir kısaltma - **(Tersi)** En önde gelen, bir ekibin en değerli elamanı - **(Tersi)** Kimyada kalayın simgesi, 9. Kaba ve kullanılması yakışıksız deyimler için kullanılır - Iskanbilde bir renk ve biçim dizisi, 10. **"Geri zekalı"** anlamında uydurulmuş argo bir deyim - Geleneksel bir hamur tatlısı, 11. Öncü, yönetici **(eski dil)** - Don bölgesi kazaklarında oylama ile seçilen toplum yöneticisi, 12. Geride kalan belirti, emare - Köşesi olmayan geometrik biçim - **(Tersi)** Altmış saniye.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Bir olayın birbirini izleyen bölümleri, merhale - Parlak değil - **Tersi** Belirti, emare, 2. Içinden çıkılması pek güç, karmakarışık, içiçe geçmiş yol ve geçitler düzeni - Sır, 3. Insanoğlunun ürettiği en eski metal alaşımlarından biri - **(Tersi)** Bir metnin yada konuşmanın sadece anlamını verecek biçimde aktarılması, 4. Yakın zaman önce ölen büyük komünist şair Aragon'un yaşamını bölüştüğü ve pek çok şiirinin yazılmasına neden olan karısı - **(Tersi)** Toplamak, kolleksiyon yapmak, düzenlemek, 5.**(Tersi)** Türk ordusunda generallerin en yüksek rütbesi - Vücuttaki eklem yerlerinde ortaya çıkan tedavisi güç bir hastalık, 6. Para ve emek karşılığı olmaksızın elde edilen-Sekizden bir eksik, 7. Davranış, gereğini yerine getirme-Toprak sulaması için açılan büyükçe kanal - Gelir, özellikle taşınmaz mallardan elde edilen kira gelirleri, 8. Kuzeybatı Avrupa'da bir ülke - Müzik notalarının ikincisi, 9.**(Tersi)** Sıvı halde yol alan - Gitgide ve düzenli olarak artan hareket, 10. **(Tersi)** Motorlu araçlarda hareket aktarma organlarından biri - Salak, budala görünüşlü - **(Tersi)** Kar beyazı, 11. Bir noktadan başlayıp aynı noktaya dönünce kadar dolaşma - Kalça ile göğün arası - Kumarda şanssızlık, sürekli kaybetme durumu, 12. Alet işler, o öğünür - Ün, saygıdeğer şöhret - Okların içine konduğu torba, 13. **(Tersi)** Divan edebiyatında bir biçim ki en güzel örneklerini **Ömer Hayyam**'da bulmuştur. Yol kesen soyguncu, haram yiyici, 14. **(Tersi)** Giysilerin içine konan koruyucu ince kumaş-Türkiye'de tekelci sermaye ile ordu üst basamaklarının kaynaştığı bir sermaye kuruluşu, 15. Hitler'in en yakın suç ortaklarından birinin soyadı (Ön adı: **Martin**) - **(Tersi)** Hatıra, 16. Türkçe alfabenin, kendisi ile hiçbir kelime başlamayan tek harfi - **"Üzüntü ve kınamalarımla birlikte"** anlamına gelen eski dilde bir deyiş.

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1. Enver Gökçe-Taş, 2. Nermi Uygur-Naat-Enayi, 3. Ema-Gdansk-Lah, 4. Rila-Iserak, 5. Jaguar-Tenakuz, 6.Iletken-Blankizm, 7. Ila-Na-Lira, 8. Çicek-Zehir, 9. Ikame-Mah-Tela, 10. Ablak-Allahallah, 11. Negzeg-Girişim, 12. Er-Tarık-KKE YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Enerji-Iane, 2.Nem-Aliekber, 3.Vrangel-Alg, 4.Em-Utanmaz, 5. Rigrak-Eket, 6. Direnç-Ga, 7. Önal-Naima, 8. Kanat-Çalgı, 9. Ças-Eblehlik 10. Etkinlik-Ar, 11. Saar-Ahi, 12. Feleknaz-Aşk, 13. Naruk-Etlik, 14.Tahazi-Helme, 15. Ay-Ila, 16. Şii-Imarahno.

...deki piyonuna atla saldırmak anlamına gelir. Italyan açılışının (geçen sayımızda görmüştük) bir özelliği de ilk hamlelerde sadece beyazın böylesi tehdit edici hamleler yapmasıydı **(1.e4,e5 2.Af3,Ac6 3.Fc4,Fc5)**. Fc5 hamlesini siyahla aktif oynamak isteyen oyuncular pek beğenmezler. Onun yerine Af6 hamlesini tercih ederler. Işte böyle devam eden oyun genellikle **"Prusya Savunması"** adıyla tanınır.

Prusya Savunması

Beyaz: Florian Siyah: Deutsch

1.e4,e5 2. Ag3,Ac6 3.Fc4,Af6 4.d4,e5:d4 5.0-0,Af6:e4 (At hemen açmaza alınabileceği için, bu hamle riskli görünüyorsa da, siyahın yeterli savunma olanağı var). **6.Ke1,d5** (Görüldüğü gibi siyah atını tempo kazandıran bir hamleyle savunuyor.) **7.F:d5!,V:d5 8.Ac3,Va5 9.A:e4,Fe6** (Şekil: Beyaz şimdi 10.A:d4 oynayamaz. Çünkü:10....A:d4 ten siyah vezir kaleyi alarak matla tehdit ettiğinden, beyaz vezir atı geri alamaz.) **10.Fd2!?,Vd5** (Bir kez daha, oyunun başlarında ileri hatlara giden vezirin, düşman saldırısının hedefi haline geldiğini görüyoruz.) **11.Fg5,Fe7 12.F:e7,Ş:e7 13.c4!** (beyaz ikinci bir piyon feda ederek, siyahın K(h) d8 ve Şf8 oynayıp, durumunu sağlamlaştırmasını engellemek zorunda)**13....d4:c3** (geçerken aldı.) **14.Vc2!,Ad4 15.V:c3,A:f3+ 16.g2:f3! 17.Vb4+,Şd8 18.K(a1)d1+, Şc8 19.Kc1,Vb6 20.Ve7!,a5** (Siyah,21. Ad6+,Şb8 22.A:f7, F:f7, 23.V:f7 hamlelerinden sonra, şaha kaçacak yer hazırlamaya çalışıyor. Oysa, beyazın daha güçlü bir saldırısı var.) **21.Ac5!,K(h8)d8** (Siyah 21...Şb8 oynasaydı, hemen kaybederdi. 22.K:e6!,f:e6 ve 23.Ad7+ ve vezir düşer.) **22.A:e6,f7:e6 23.K:e6,Kd7?** (Zaten kaybedilmiş bir oyun sonunda bir hata daha! Şu devam yolu da daha fazla dirense bile, siyahı kurtaramazdı: 23.c6, 24.V:g7,Vc7 25.Ke7,Vf4 26.Vg4+,V:g4. f:g4. Beyazın şah kanadındaki üç piyonunu durdurmak olanaksız.) **24.Vf8+,Kd8 25.Vf5,Vd4, 26.K(e6)d6+terk.**

...o zaman benim için 'havlu attı' demişti. Şimdi kendisi deniz kenarında havluyla kurulanıyor."

Biraz da akıllı

"Teşkilat konusunda hem bilgim hem iradem vardır. Uyku uyumadan devamlı çalışabilirim. Iradem kuvvetlidir. Hayatta hiçbir şeyden yılmam. Önüme ne kadar engel konulursa aşarım. Ve bunların yanında galiba biraz da akıllı bir insanım."

Kavun seçer gibi

"Cumhurbaşkanı iyi ve kötü siyasetçiler olduğunu söyledi. Ben iyilerini seçtim."

Sunalp'ten al haberi

"Ilk aklımıza gelen şey milli savunmamızın güçlenmesidir. Silahlı kuvvetlerimizi modernleştirmek gerekmektedir. Iktidar olduğumuzda savunma tedbirlerini destekleyeceğiz, ordunun ihtiyaçlarını herşeyin önünde tutacağız."

SEÇME SAÇMALAR

Batı Avrupa ülkelerinde dayanışma eylemleri örgütlendi

Diyarbakır'daki siyasal tutuklularla dayanışma eylemleri sürüyor

Diyarbakır Askeri Cezaevi'ndeki çoğunluğu Kürt siyasi tutuklulara yönelen ağır baskı ve işkenceleri protesto amacıyla tutukluların başlattığı ölüm orucu, Batı Avrupa'daki Türkiyeli ilerici ve demokratlar arasında da yankılandı. Pek çok ülkede ve kentte Diyarbakır'daki devrimci tutuklularla dayanışma amacıyla eylemler düzenlendi. Kimi kentlerde sembolik kilise işgalleriyle batı kamuoyunun ilgisi olay üstüne çekilmek istenirken, kimi kentlerde de dayanışma amaçlı açlık grevlerine gidildi. Eylemlerin yaygınlığı ve düzenliliği Batı Avrupa kamuoyunda oldukça geniş bir ilgi uyandırmalarına neden oldu. Gazetemize ulaşan haberlere göre Isviçre, Frankfurt, Duisburg, Hollanda, Münster eylemleri sözkonusu etkinlikler arasında özellikle ilgi çekiciydi.

İsviçre'de

Diyarbakır Askeri cezaevinde başlatılan açlık grevini desteklemek ve faşist Cunta'nın baskı ve terörünü protesto etmek amacıyla Isviçre'de Türkiyeli ilerici yurtseverler çeşitli eylemler yaptı. 22 Eylül'de Zürih'te Sosyalist Parti'nin binası işgal edildi. Aynı gün Basel'de *Zeitung* gazetesi önünde, bir eylem daha yapıldı.

Frankfurt'ta

21 Eylül Çarşamba günü, Türkiyeli örgütler eylem birliği yaparak, Diyarbakır cezaevindeki politik tutuklularla dayanışma amacıyla Frankfurt şehir merkezindeki Dom Kilisesi'ni iki saat süreyle işgal ettiler. Frankfurt Türk Halkevi, Kürdistan Işçi Derneği, Mezapotamya Işçiler Birliği, Proleter Dayanışma, Frankfurt Halkçı Devrimci Birliği, TÜTED, Türkiyeli Işçiler Kültür ve Dayanışma Derneği, FTIB ve Cephe taraftarlarının katılımıyla gerçekleştirilen eylemde, Kilise'nin kapısına ve duvarlarına politik tutuklularla dayanışmayı dile getiren ve baskıları protesto eden pankartlar asıldı.

Hollanda'da

Diyarbakır hasiphanesindeki politik tutuklular ve yakınlarına yapılan baskı ve terörü protesto etmek, olayı, Hollanda kamuoyuna duyurmak, Kızılhaç'ın dikkatini çekmek ve tutuklularla dayanışmada bulunmak için, 19 Eylül tarihinde Amsterdam'daki Kızılhaç binası, kalabalık bir grup tarafından işgal edildi. Avrupa'da Dev-Genç, Cephe, HTIB, Işçi Gerçeği, Işçinin Sesi, Serxwebun ve Partizan Hollanda Taraftarları'nın eylem birliği ile gerçekleştirilen gösteri ve işgal yaklaşık üçbuçuk saat sürdü.

Kızılhaç Başkanı Kruidhaf ve Dışişleri Bakanı Van Kleef ile eylem komitesi arasında yapılan bir saatlik görüşme sonunda, konuyu yerinde incelemek üzere Türkiye'ye bir heyet gönderilmesi kararlaştırıldı.

Diyarbakır cezaevindeki politik tutukluların başlattığı açlık grevini desteklemek, Cunta'nın uyguladığı baskı ve terörü protesto etmek ve konuyu kamuoyuna duyurmak amacıyla, Federal Almanya'nın Münster kentinde dayanışma eylemleri düzenlendi. FIDEF, PKK ve Devrimci Yol taraftarlarının eylem birliği çerçevesinde gerçekleştirdikleri gösteriler, 22 ve 23 Eylül tarihlerinde yapıldı. Şehrin merkezinde bir bilgilendirme masası açılarak çok sayıda bildiri dağıtıldı ve imza kampanyası açıldı.

Duisburg'da kent merkezindeki dayanışma eyleminde Türkiyeli ilericiler

Humanite Bayramına 1 milyon kişi katıldı

11 Eylül günü yapılan geleneksel Humanite bayramını bu yıl aralarında çok sayıda Türkiyelinin de bulunduğu bir milyon kişi kutladı.

Bayramın yapıldığı büyük Courneuve Parkı'nda yüz binden fazla dinleyici önünde yaptığı konuşmada FKP Politik Büro üyesi Pierre Juquin, Türkçesi de içinde olmak üzere "Barış" kelimesini on ayrı dilde söyledikten sonra **"Hayat için, barış için birleşelim!"** diye devam etti.

Her yıl geleneksel olarak yapılmakta olan Fransız Komünist Partisi'nin merkez yayın organı Humanite Gazetesi'nin bayramında bu yıl **"Barış ve Silahsızlanma İçin Savaşım"** baş belgi olarak yer almıştı. Böylece bayram, önümüzdeki aylarda Batı Avrupa'ya yerleştirilmek istenen Amerikan füzelerine karşı sürdürülen savaşımın yaz tatili sonunda Fransa'da atılan ilk büyük adımı oldu.

Bayramın uluslararası bölümünde hemen tüm dünya ülkelerinin komünist partilerinin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin standları arasında Türkiye Komünist Partisi merkez yayın organı **Atılım** Gazetesi de yer almıştı.

Humanite bayramında Türkiye ile ilgili bir stand da **"Fransa-Türkiye Dostluk Derneği"**'nin standıydı. Burada ise Fransız demokratik kamuoyunun Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışmasını yükseltmek için derneğin yaptığı girişimler sergileniyor.

Duisburg TDHB tüm barış etkinliklerine katılacağını açıkladı

Duisburg Türkiye Halkçı Devrimci Birliği silahsızlanma ve barış için düzenlenecek tüm eylemlere *"ilkeli"* olarak katılma kararı aldı. Dernek haber bülteninde yer alan açıklamaya göre barış ve silahsızlanma konusunda etkinliklerin artırılması kararının nedeni şöyle açıklandı:

"Yeryüzünde milyonlarca insan açlıktan ölürken, her dakika milyonlarca Mark silahlanma için harcanmaktadır.

Niçin bu kadar para silahlanma için harcanmaktadır? Hakim güçler dünya ölçüsünde sahip oldukları pazarları korumak, bunlara yenilerini katmak ve tek başlarına dünyaya egemen olmak için veya bu egemen olmayı amaçladıkları için tabii.

Emperyalist ülkeler bir yandan korkunç boyutlara varacak kadar silahlanırken, diğer yandan da silahlanmaya karşı olduklar propagandasını sıkılmadan yapmaktadırlar. Çeşitli silahsızlanma müzakereleri devam etmesine rağmen, Amerika Birleşik Devletleri atom roketlerini Avrupa'ya yerleştirmede ısrar etmektedir. Federal Hükümet'te Atom füzelerinin Federal Almanya topraklarına önümüzdeki sonbaharda yerleştirilmesine kesin gözle bakmaktadır. Hitler döneminin savaş endüstrisinin belkemiğini oluşturan 'Tekeller' eski güçlerini tekrar sağlamak amacıyla ABD ile sıkı ilişkilere girişmişlerdir. Şimdi de içinde bulundukları ekonomik krizi çeşitli gerici uygulamalarla aşmayı hedeflemektedirler. Bu tekeller ABD'nin Pershing II ve Cruise Missiles füzelerinin Federal Almanya topraklarında yerleştirilmesinden yanadırlar.

Doğadaki canlılara yaşam hakkı tanımayan yok edici silahlara ve tüm barış engeli unsurlara vaktinde, zamanı geçmeden 'hayır' diyoruz."

Horb, Hannover ve Göppingen'deki etkinliklerde umulanın üstünde katılıma tanık olundu

Federal Almanya'da "Yabancılar Haftası" etkinlikleri

Federal Almanya'da "Yabancılar Haftası" etkinlikleri

Bochum'daki dayanışma eyleminden...

Bochum'da

Bochum'daki dayanışma eylemi ise 19-24 Eylül günleri arasında bir dayanışma haftası olarak gerçekleştirildi. Kentin alışveriş merkezi olan Kortumstraße üstünde sergiler açıldı ve imza toplandı. Eylem 23 Eylül günü yapılan ve Türk ve Kürt örgütlerin tek bir pankart ardındaki yürüyüşleriyle sona erdi.

Duisburg'da

Cunta'nın cezaevlerindeki politik tutuklulara uyguladığı insanlık dışı işkence ve baskılar, Federal Almanya'nın Duisburg kentinde Türkiyeli demokratlar tarafından protesto edildi. Şehrin merkezinde standlar açıldı ve bildiriler dağıtıldı.

Federal Almanya'da Katolik ve Protestan kiliselerinin DGB'nin aktif desteği ile yürüttükleri **"Yabancılar Haftası"** çeşitli kentlerde bir dizi etkinlikle sürdürüldü. Türkiye Postası'na ulaşan haberlerde Hannover, Göppingen ve Horb'ta düzenlenen toplantıların oldukça başarılı ve etkili geçtiği anlaşılıyor. Sözkonusu üç kentte **"Yabancılar Haftası"**na ilişkin etkinlikler özetle şöyle gelişti:

Hannover'de

St. Nikolai Kilisesi 24 Eylül günü **"Yabancı Hemşehriler Haftası"** nedeniyle **"Yabancılar da yaşar"** belgisi altında bir şenlik düzenledi. FIDEF üyesi Hannover Halkevi'nin de aktif olarak katıldığı şenlikte yabancı düşmanlığı kınanarak, yerli-yabancı dostluğunun savunulması gereği dile getirildi.

Göppingen'de

Federal Almanya'nın hemen tüm kentlerinde olduğu gibi Göppingen'de de 23-25 Eylül günleri arasında yabancılar haftası dolayısıyla bir dizi etkinlik grçekleştirildi. Kiliselerin ve kentteki yabancı örgütlerinin ortaklaşa gerçekleştirdikleri etkinliklerin ilki 23 Eylül Cuma günü bir **"ayin"** biçiminde oldu. Kentteki hristiyan yabancılarla birlikte kent kilisesinde düzenlenen ayinde yerli ve yabancı hristiyanlar **"yabancı düşmanlığının kalkması için"** dua ettiler.

24 Eylül günü ise öğleden sonra yerli ve yab·ncı futbol ekipleri arasında dostluk turnuvası düzenlendi. Akşam ise Stadhalle'de bir kültür gecesi yapıldı. Folklor gösterileriyle başlayan gece geç saatlere kadar sürdü.

25 Eylül Pazar günü de kent merkezinde hem eğlence gösterileri düzenlendi hem de her ulusun kendi özel yemek ve tatlılarını sunduğu küçük çaplı bir bayram yapıldı.

Horb'da

Horb FIDEF Çalışma Grubu, Almanya Anti-Faşistler Birliği (VVN), Yeşiller'in ve SPD'nin Horb örgütlerinin ortak girişimiyle 16 Eylül 1983 Cuma günü saat 20'00'de Horb'da, Hotel Lindenhof'da yabancı düşmanlığını tartışmak üzere bir toplantı gerçekleştirildi. Yerel basının da davetli olduğu toplantıya 80'in üzerinde yerli ve yabancı katıldı.

Kısa bir açış konuşması yapan ve daha sonra tartışmayı yöneten, Yeşillerin Yönetim Kurulu Üyesi ve Horb Barış Komitesi Başkanı Horst Brix şunları söyledi:

"FAC'de yabancı düşmanlığı endişe verici boyutlara ulaşmıştır. 38 Türkiyelinin sınırdışı edilip Türk polisine teslim edilmesi ve Kemal Altun'un intihar olayı kaygılarımızı arttırmaktadır. Tüm bu kaygı verici gelişmelerden Federal Hükümet kendini sorumsuz göremez. Yıllardır aynı tezgahta çalıştığımız, komşuluk yaptığımız yabancı hemşehrilerimize karşı takınılan düşmanca tavırların bağışlanır cinsten olmadığını önemle vurgulamak istiyorum."

SPD Yönetim Kurulu Üyesi **Gerhard Bossert**'in konuşmasından sonra üçüncü konuşmacı olarak yabancı düşmanlığı ile ilgili görüşlerini açıklayan FIDEF temsilcisi **Naci Er** de şöyle konuştu:

2,5 milyon işsizin bulunduğu FAC'de işsizliğin 'yabancılar dışarı' diyerek çözümleneceğini iddia etmek gerçeklerle bağdaşmaz. İşsizliğin sorumlusu olarak yabancı işçileri göstermenin ardında yatan gerçek bellidir. Çok önemli bir neden olan silahlanma harcamalarının yarattığı işsizliğe karşı yerli ve yabancı işçilerin artan hoşnutsuzluğunu bastırmak için yabancı işçiler işsizliğin sorumlusu gösteriliyor. Bununla amaç, yerli ve yabancı işçiler arasında gelişecek birliği engellemek, işsizliğin asıl nedenlerini saklamaktır. Yabancı düşmanlığını körükleyen çevrelerin, dünya barışını tehdit eden çevreler olduğunu görebilir ve anlayabilirsek, oynanan oyunu bozmak hiç de zor olmayacaktır".

Olumlu bir tartışma havası içinde geçen toplantıyı izleyen yerel basın toplantıya geniş yer vererek özetle şunları yazdı: **"Birlik için yola çıkıldı. 80'-in üzerinde katılım beklenmedik yankı uyandırdı,"**

Horb'da Hotel Lindenhof'taki toplantıdan bir görünüş

Mitingte Türkiye, Lübnan, Şili ve Filistin halklarıyla dayanışma vurgulandı

Atina'da uluslararası dayanışma mitingi düzenlendi

20 Eylül'de Atina'da beş bin kişinin katılımıyla, "Türkiye, Şili, Filistin ve Lübnan Halklarıyla Dayanışma" miting ve yürüyüşü yapıldı. Yunanistan Dayanışma Komitesi, Öğrenciler Birliği ve GSSE Sendikasının ortaklaşa düzenlediği eylemi, Yunanistan'ın tüm demokratik parti ve örgütleri destekledi.

Mitingde Şili ve Türkiye'deki cuntalar protesto edildi. Filistin ve Lübnan'daki ABD emperyalizminin ve Israil'in saldırgan politikası kınandı. Miting sendikal birlik temsilcisinin konuşmasıyla başladı. Türkiye adına Türkiye Barış Derneği Genel Yönetim Kurulu üyesi Cemal Kıral konuştu.

Öte yandan, 16-17-18 Eylül günlerinde Atina'da Yunanistan Dayanışma Komitesi, Arap Halklarıyla Uluslararası Dayanışma Örgütü'nün ortak girişimi ve Libya'nın desteğiyle, Filistin, Sadra-Şatilla katliamının yıldönümü dolayısıyla uluslararası bir sempozyum düzenlendi. Sempozyuma 65 ülkeden 130 delege katıldı. Sempozyumda Türkiye'yi Behice Boran ve Cemal Kıral temsil ettiler.

Atina'daki 20 Eylül mitinginden bir görüntü

Strasbourg'da ilerici kadınlar Beria Onger'le bir toplantı düzenledi

Fransa'nın Strasbourg kentinde, 27 Eylül günü Strasbourg Türkiyeli İşçiler Derneği'nin "Kadınlar Kolu", IKD Genel Başkanı Beria Onger'le bir toplantı düzenledi. Yirmibeşten fazla Türkiyeli ailenin katıldığı toplantıda, Beria Onger bir konuşma yaparak, "kadının demokrasi mücadelesindeki yeri ve önemini" dile getirdi.

Avusturalya'da faşist Cunta 3. yılında lanetlendi

12 Eylül'ün üçüncü yılında, Avusturalya'daki Türkiyeli demokratlar tarafından bir dizi eylem yapıldı. 10 Eylül günü, Demokratik Türk Dernekleri Federasyonu ve ona bağlı Sydney Türk Halkevi, Türk Eğitim ve Kültür Derneği ve Türkiyeli Ilerici Kadınlar Derneği, Şili ile Dayanışma Komitesi ile birlikte ortak bir miting ve yürüyüş düzenlediler. Yaklaşık bin kişinin katıldığı yürüyüş ve mitingde Şili ve Türkiye temsilcilerinin yanısıra, bir milletvekili ve sendikacı da birer konuşma yaparak, cuntayı protesto ettiler.